

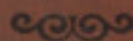
БЕСТСЕЛЪР НА НЮ ЙОРК ТАЙМС

АНДИ АНДРЮС

СЪКРОВИЩАТА *на* ПЪТЕШЕСТВЕНИКА

*Шест велики личности, един архангел
и една стара кесия за тютюн.
Тънката линия между провала и успеха.*

„Съкровищата не са заключени в банков трезор,
те са между кориците на тази книга.“

— Филип Трифонов —

SKY PRINT

АНДИ АНДРЮС СЪКРОВИЩАТА НА ПЪТЕШЕСТВЕНИКА

Превод: Георги Георгиев

chitanka.info

Бестселър на Ню Йорк Таймс

Шест велики личности, един архангел и една стара кесия за тютюн.

Тънката линия между провала и успеха.

„Съкровищата не са заключени в банков трезор, те са между кориците на тази книга.“

Филип Трифонов

Четирийсет и шест годишният Дейвид Пондър не е просто във финансова криза. Бившият изпълнителен директор кара разпадаща се кола, закъснява с вноските за къщата и няма здравна осигуровка. Няма и откъде да намери единайсет хиляди долара за неотложната операция на дъщеря си. Нещата стават съвсем безнадеждни, след като го изхвърлят и от нископлатената му работа. Когато колата му поднася на заледения мост, Дейвид вече не е сигурен дали иска да я овладее... Единственият въпрос, който таи в сърцето си е „Защо точно аз?“.

В този миг на отчаяние той все още не знае, че е сред малцината избрани да получат отговор.

Авторът на „Проницателят“, който промени Америка и покори хиляди български читатели с нежност, мъдрост и най-вече с положителната сила на „новата гледна точка“, този път ни разкрива същинските съкровища в сегашния ни живот. Сюжетът ни повежда на пътешествие — от днешността към далечното минало, връща ни към познанията на библейските скрижали, препраща ни към близкото бъдеще.

Но това не е развлекателна разходка, а книга-филм, изпълнена с поразяващи съзнанието ни житейски случки от историята, малко познати, забравени и неразбрани дори от най-будната част от днешното човечество. Срещите на пътешественика ни дават нова възможност да осъзнаем, че има изход от всяка безизходица, че всеки от нас е жива частица от вечната Вселена. И най-важното — че в ръцете

на собствената ни воля е ключът към всичко, към което се стремим.

Румен Леонидов

Тази книга ни предлага увлекателно пътешествие, в което преоткрих безценните съкровища на вечните ценности.

Йорданка Христова

„Съкровищата на пътешественика“ (The Traveler's Gift) е литературен феномен. Ръкописът на Анди Андрюс е бил отхвърлян с изумително единодушие от големите издатели в САЩ в продължение на три години, преди *Thomas Nelson Publishers* да се съгласят да го публикуват през 2002 година. Веднага след издаването си книгата влиза в класациите за бестселъри на най-авторитетните медии и книжарски вериги. Изключителната ѝ оригиналност става причина *Ню Йорк Таймс* да я класира в раздел „бизнес“, *Уолстрийт джърнъл* — в „психология“, *Барнс и Нобъл* — в „мотивационна литература“, а *Амазон* — в „художествена литература“.

На изявленията на някои критици, че е написал „книгата на столетието“ Анди свива рамене и с широка усмивка отговаря: „Е, това столетие беше доста кратко“.

Анди Андрюс е писател, комик, оратор, телевизионна звезда и запален рибар. Автор е на „Проницателят“ („The Noticer“), „Пропуснатият избор“ („The Lost Choice“), „Реставратор на души“ („The Heart Mender“), „Завръщане в Сойертън Спрингс“ („Return to Sawyerton Springs“) и „Последният предел“ („The Final Summit“).

„Съкровищата на пътешественика“ е най-известната му книга. Преведена е на повече от двайсет езика, а в някои американски училища е включена в учебната програма по литература.

Великите дела оставят следи. Местата свидетели на славни събития пазят спомени. Образите се променят и избледняват, телата изчезват, но духовете продължават да витаят и да освещават земята заради прозренията, които е получила душата. Доблестни мъже и жени от близо и далеч, поколения, които не знаят за нас, ще дойдат тук, за да размишляват и мечтаят, и силата на тези прозрения ще проникне в техните души.

Джошуа Лорънс
Чембърлейн, 1828–1914

ПЪРВА ГЛАВА

Светлините на фаровете осветиха къщата, когато таксито излезе от алеята. Дейвид Пондър остана сам на моравата, загледан в дома, който приютяваше него и съпругата му Елън вече повече от двайсет години. Отпусна се върху тревата. Почувства как паниката проникна до дъното на душата му. Тя пропълзя като змия по гърба му и стегна гърлото му: не беше бърз и опустошителен удар, а бавно, завладяващо осъзнаване, че животът, такъв какъвто го познава, е приключил. Вече беше на четирийсет и шест. Без работа. Без пари. Без цели.

След няколко минути той стоеше пред стаята на дъщеря си. Не я беше виждал будна цял месец. Напоследък беше претоварен с работа. В отчаяните си усилия да спаси фирмата на работодателя си от поглъщане той често излизаше от къщи по тъмно и се връщаше след като семейството му отдавна си беше легнало. А на няколко пъти през последните седмици беше прекарал и нощите в офиса.

Внимателно остави куфарчето си до скрина и се приближи към леглото. Дишането на едничката му рожба се чуваше отчетливо в тихата стая. Дейвид коленичи, протегна ръка и погали косата ѝ. Толкова беше мека! Нощната лампа с Пепеляшка — коледен подарък, който тя пазеше от четиригодишна — хвърляше ангелско сияние върху съвършеното ѝ лице. Дженифър Кристин Пондър.

„Малката ми Джени“ — прошепна Дейвид. Спомни си мига, в който Елън му се беше обадила, за да съобщи с треперещ глас за раждането — на същата дата преди дванайсет години. Погледна към часовника на нощното шкафче: 2:18. „Добре де — помисли си, изпълнен с отвращение към самия себе си, — случи се на вчерашния ден преди дванайсет години.“ По бузата му се търкулна сълза.

— Дейвид? — Елън влезе в стаята и постави ръка върху рамото му. — Чух те да влизаш. Наред ли е всичко?

Той вдигна очи към съпругата си. Косата ѝ беше разрошена от възглавницата. По лицето ѝ нямаше грим. Дългата ѝ бяла тениска

контрастираше с тъмните къдрици. Елън го гледаше сънено, беше все така хубава, както в деня на запознанството им.

Тя коленичи до съпруга си и отмести с ръка косата от челото му.

— Дейвид — повтори тя, — добре ли си?

Той взе ръката ѝ в своите, приближи я към устните си и отвърна:

— Не.

* * *

В пет часа Елън спеше, отпуснала глава върху гърдите му, а Дейвид лежеше по гръб и се чудеше как може да е спокойна при тези обстоятелства. Струваше му се, че той самият никога повече няма да успее да заспи. През последните два часа ѝ беше разказал всичко за случилото се тази вечер.

В късния следобед Дейвид и ръководният персонал се събраха в заседателната зала. Към пет часа започнаха да звънят на акционерите и да търсят подкрепата им — безнадежден опит да предотвратят поглъщането на фирмата от конгломерата-хищник. Заключителното известие пристигна малко преди полунощ. Въпреки отчаяните им усилия, сълзи, клетви, молитви и увещания поглъщането беше осъществено. Договорите на всички служители, заемащи ръководни постове в предприятието, автоматически бяха прекратени.

Само петнайсет минути по-късно един от охранителите влезе в кабинета на Дейвид и предложи да му помогне да опразни бюрото си.

След по-малко от час той вече беше в стаята на охраната до изхода на предприятието и чакаше такси. След двайсет и три години служба трябваше да се раздели завинаги с ключовете от кабинета, спортната зала и служебната кола.

Докато лежеше буден, Дейвид размишляваше за живота си. С Елън се запознаха в първия ден след дипломирането им в университета в Айова. Сдобил се с диплома по бизнес администрация, Дейвид беше решен да остави следа в някоя от най-големите американски фирми, а Елън, която беше завършила педагогика, искаше да преподава. Излизаха в продължение на две години. Хората често ги питаха дали не са брат и сестра. Дейвид с неговите метър и осемдесет

беше по-висок от нея, но иначе двамата много си приличаха с тъмните си коси, кафявите си очи и стройните си фигури.

Щяха да се оженят по-скоро, но Дейвид държеше да си намери перспективна работа, преди да създаде семейство. Докато разпращаше документи за кандидатстване из цялата страна, той временно работеше в магазина за обувки на баща си. Елън преподаваше в пети клас почти от година, когато го одобриха за стажант-мениджър в една химическа компания в Далас. Непосредствено след назначението му двамата се ожениха.

Работата го увличаше. Даваше му увереност, че е намерил средството, с което да гарантира сигурно бъдеще за семейството си. Елън харесваше учителската професия и продължи да преподава до самото раждане на Джени, а после не се върна на работа. Само с една заплата не можеха да живеят нашироко, но бяха готови на всякакви жертви за дъщеря си.

— Елън... — Дейвид стисна леко ръката ѝ.

— Какво, скъпи?

— Джени сърдита ли ми е?

— Какво? — не разбра Елън.

— Сърди ли се, че пропуснах рождения ѝ ден?

Елън го прегърна:

— Не, скъпи.

— Аз пък не мога да си простя, че се получи така... скъпа? Елън?

Дейвид въздъхна — тя отново се беше унесла! Дори да идваше краят на света, Елън щеше да продължи да спи най-спокойно! Не му беше ясно как го прави. Толкова пъти беше изразявала увереността си, че той винаги ще се грижи за нея. „Ако е била искрена — помисли си Дейвид, — как може да спи сега? Очевидно е, че се провалих тотално с тази задача.“

Втренчен в мрака, той си спомни как се разхождаха на лунна светлина по плажа на остров Св. Йоан. Меденият им месец на Карибите беше подарък от родителите на Елън. Баща ѝ имаше озеленителна фирма и настоя да отдели от спестяванията си, за да може дъщеря му да отбележи по подобаващ начин началото на семейния си живот. Така и стана. Дейвид си спомни как обгърна

лицето ѝ с ръце и ѝ каза: „Обещавам ти всичко, което поискаш.“. Тогава тя не се разсмя, защото знаеше, че говори сериозно.

Повече от десет години се молиха за дете — и когато Джени се появи, вече нищо не им липсваше.

Дейвид съсредоточи цялата си енергия, за да обезпечи семейството си. Работата в предприятието им осигуряваше прилично съществуване, но не му даваше възможност да се наслади на живота си. Както веднъж сподели с един приятел: „Работя здраво, за да живеем където искаме, но всъщност нямам време да живея там“.

Годините минаваха и спестяванията им се топяха. Компютърният бизнес, който Дейвид подхвана със свой бивш състудент, продължи не повече от две години, а растящите лихви провалиха инвестициите им в недвижими имоти. Само преди шест месеца двамата изтеглиха влога за образованието на Джени, открит при раждането ѝ, за да ѝ поставят брекети на зъбите. Дейвид напразно се опита да си спомни дали парите, които даде на ортодонта, бяха достатъчно, за да покрият всичко, или се наложи да доплаща. „Странно, за какви неща се сеца човек в такъв момент“ — помисли си той.

Отново се сети за плажа на Св. Йоан. „Обещавам ти всичко.“ Усети как стомахът му започва да се бунтува. „Обещах ѝ всичко — повтори си Дейвид, обзет от самосъжаление, — но нищо не успях да ѝ осигуря.“ Стана бързо от леглото, олюлявайки се, влезе в банята и повърна.

Елън се събуди сама към седем часа. Наметна халата, нахлузи пантофите си и отиде в кухнята, където съпругът ѝ седеше до масата. Беше необичайно да го види по джинси и тениска. От години Дейвид се събуждаше пръв и обикновено по това време вече се канеше да излезе, облечен с костюм и вратовръзка. Елън веднага разбра, че не е мигнал цялата нощ.

— Добро утро, скъпи!

— Джени още не е станала — отвърна той. — Кафето е готово.

Погледът ѝ се закова върху него.

— Дейвид, всичко ще се оправи.

Той се обърна и се втренчи през прозореца към задния двор.

— Всичко ще се нареди — повтори тя. — И преди сме имали трудности.

— Аз съм на четирийсет и шест години, Елън. Никъде не наемат четирийсет и шест годишни изпълнителни директори, освен в „Макдоналдс“. Знаеш, че имаме втора ипотека на къщата. Колата ти не е изплатена, а аз вече нямам своя. Няма да получа обезщетение от предприятието, защото отказах да подпиша груповия договор, който предложиха миналата година. Пари също нямаме и не знам от кого мога да взема назаем. Това не е просто временно затруднение, досега не сме изпадали в подобна ситуация.

— И какво ще правим? — попита Елън.

— Не знам — отвърна Дейвид. — Нямам идея.

ВТОРА ГЛАВА

Седем месеца по-късно Дейвид продължаваше да се чувства пълен неудачник. Здравната осигуровка от бившия му работодател изтече, а почасовата работа, която започна в един склад, беше на минимална надница. Елън печелеше по-добре от него. Беше разлепила обяви из целия град и сега чистеше къщи пет дни в седмицата. Дейвид не спираше да си търси работа, но неизменните откази го съсипваха. „Стигнах дъното и вече трябва да започна да изплувам — повтаряше си той. — По-лошо не може да стане.“

Оказа се, че може.

Утрото го посрещна студено и навъсено. Дейвид никак не обичаше зимата. Небето беше мръсносиво, а отвратителният вятър, заради който мразовитите температури ставаха още по-осезаеми, го пронизваше като нож. Докато се наместваше в таратайката, купена с пари назаем от баща му, Дейвид не спираше да ругае.

Колата сякаш беше символ на провала му. Намери я по обява във вестника и плати деветстотин долара на някакво студентче — с надеждата, че ще я ползва само временно. Беше „Додж Колт“ с две врати, светлосребрист на цвят (с изключение на десния калник, който беше черен). Стоповете отказаха десет минути след я като купи, а парното поначало не работеше.

На път за работа Дейвид зъзнеше, а съзнанието му беше не помалко сковано от тялото. Елън беше прекарала по-голямата част от нощта при Джени. От три дни детето имаше температура и гърлото му беше възпалено. Джени се разболяваше за пети или шести път тази зима, Дейвид вече не можеше да си спомни с точност.

Когато сутринта излезе от банята, чу как Елън затваря телефона.

— Кой беше?

— Обадох се на доктор Рийд. Ще я заведа да я види. Парацетамолът не помага.

„Що за баща съм аз?! — възкликна Дейвид на глас, внезапно пробудил се от сутрешния унес. Докато паркираше доджа зад склада

на Маршал, той продължаваше да си мисли: — Що за човек съм? Какво ми е станало?“

Когато Елън спомена доктора, Дейвид избухна. Откъде си мисли тя, че идват парите, кресна той. Естествено, тя веднага отвърна, че ако се наложи, ще открадне, все пак става въпрос за дъщеря им, нима вече не го е грижа... Преди да излезе, Дейвид отиде при Джени, за да я целуне за „довиждане“. По лицето ѝ се стичаха сълзи. Беше чула всичко.

Към десет часа той вече товареше дървена ламперия на един камион, доволен, че има с какво да се занимава и че може да излее гнева си върху тежките дървени плочи.

— Пондър! — провикна се някой.

Дейвид вдигна поглед.

Господин Маршал, собственикът на склада — висок, кльощав старик с къдрава бяла коса и червен нос — се беше показал през задната врата и му махаше.

— Търсят те по телефона! — излая той, когато Дейвид се озова в топлия склад. — Жена ти е. Бъди кратък. Нали те предупредих за личните обаждания!

— Елън — каза той в телефонната слушалка, — къде си?

— Вкъщи. Току-що се върнахме от лекарския кабинет.

— Какво каза докторът?

— Проблемът е в сливиците.

— И?

Елън замълча за момент.

— Скъпи, доктор Рийд каза, че трябва да се извадят. И то час по-скоро.

— Пондър!

Дейвид се обърна. Беше господин Маршал:

— Приключвай, синко — настоя той. — Шофьорът те чака.

— Дейвид, чуваш ли ме? — прозвуча гласът на Елън в слушалката.

— Да, чувам те, Елън. Нямаме здравна осигуровка...

— Проверих... — продължи тя. — Операцията заедно с престоя в болницата ще струва единайсет хиляди долара.

Дейвид подскочи:

— Нямаме единайсет хиляди долара!

— Ще изтеглим от кредитната карта.

— Ей, Пондър, за последен път ти казвам: разкарай се от телефона! — предупреди го собственикът на склада.

Дейвид запуши ухото си ръка, за да се съсредоточи върху разговора с жена си:

— Не можем, Елън. Лимитът на кредитната карта е две хиляди долара.

Елън се разплака:

— Тогава ще вземем назаем! Джени е болна!

— Знам, че е болна, скъпа, но няма как да вземем назаем. Просрочили сме с един месец плащанията по къщата, с два месеца вноските за колата ти. Някоя банка няма да ни отпусне пари. Родителите ми не могат повече да ни помагат, твоите също. Озеленителната фирма на баща ти няма почти никаква работа през зимата.

— Дейвид, какво ще правим сега? — изплака Елън задавено.

— Не се притеснявай. Все някак ще намеря пари. Може да работя извънредно. Или ще взема аванс...

Елън продължаваше да плаче и Дейвид се постара да я утеши:

— Скъпа, моля те, успокой се. Трябва да затварям. Ще се погрижа за парите, обещавам! Обичам те. — И затвори телефона.

Когато се обърна, за да излезе от канцеларията, Дейвид се озова лице в лице с Маршал. Канеше се да каже „Извинявайте...“, но старецът го изпревари:

— На следващото си работно място ще трябва повече да се съобразяваш с правилата.

Дейвид не го разбра:

— Моля?

— Ела в петък, за да си вземеш парите. Сега се омитай оттук.

— Уволнявате ме... — запелтечи Дейвид. — Уволнявате ме, защото говорих по телефона?!

Маршал стоеше невъзмутимо, кръстосал ръце пред гърдите си.

— Дъщеря ми е болна!

Старецът не обели нито дума. Дейвид не можеше да повярва. Погледна към телефона:

— Жена ми се обади, защото детето е болно! — Замълча за момент и повтори едва чуто: — Дъщеря ми е болна...

Като размахваше безпомощно ръце, той се обърна и бавно се отпрати към вратата.

Докато вървеше към колата и ровеше в джобовите си за ключа, изведнъж се разсмя. Хрумна му, че може да не успее дори да запали. Представи си как казва: „Господин Маршал, колата ми не иска да запали. Може ли да ползвам телефона?“. Двигателят на доджа нестройно забръмча и Дейвид отново изпадна в истеричен смях. „Явно съвсем съм изперкал — каза си той, докато излизаше от паркинга на склада. — Но щом съм в състояние да разпозная лудостта, значи може би все пак съм наред“ — мина му през ума, докато смехът му преминаваше в плач.

Пое по околоръстното и подмина отклонението за дома си. Нямаше много движение, часът беше едва единайсет и петнайсет. Какъв беше смисълът да бърза за вкъщи, за да съобщи на Елън голямата новина? „Елън не заслужава това — помисли си той. — Джени също не би си избрала такъв баща. Само допреди година всичко вървеше добре, а сега не мога да осигуря на семейството си дори най-необходимото.“ Отби на банката и спря. Сведе глава и събра длани пред гърдите си. „Господи... — простена. — О, Господи! — Помълча в продължение на минута, после отново застана: — О, Господи! — След малко запали колата и отново подкара по магистралата. — Даже и в молитвите не ме бива!“ каза си примирено.

Без да се замисля, пое по отклонението за Грайтън. Вече беше на шейсет километра от дома си, но продължи да кара без посока. „Точно както живота ми, наникъде. Едно време си мислех, че имам цели — разсъждаваше отчаяно Дейвид. — А какво постигнах?“

Хвърли поглед към скоростомера. Движеше се със сто и десет километра в час. На пътя не се виждаха други автомобили и Дейвид натисна газта. Сто и двацет, сто и трийсет... Увлечен в завоите, той престана да обръща внимание на скоростта. Сто и четирийсет километра в час. Мислите в главата му препускаха в бясна надпревара. Елън все още беше млада и красива. Ако него го нямаше, може би щеше да си намери някой по-свестен. Някой, който ще се грижи по-добре за нея и Джени... „Имам застраховка *Живот*) — сети се изведнъж. — Дали пък няма да се справят по-добре, ако мен ме няма? Може би за всички ще е по-добре...“

Без да размишлява повече Дейвид натисна газта до дупка. Стискаше с всички сили кормилото, решен да избяга от живота си. Сълзите се стичаха по лицето му. Отвори прозореца и леденият вятър сякаш проясни съзнанието му за миг.

— Защо съм тук?! — извика Дейвид. — Защо ми се случва всичко това? — Блъсна волана и леко отпусна газта, но после отново залепи крак за педала. — Защо точно аз? Защо?

В този момент доджът стъпи върху моста. Изграден над малък поток, той беше дълъг не повече от петнайсет метра, но автомобилът поднесе, завъртя се върху заледената настилка и се блъсна в мантинелата. Гумите изсвириха, колата отскочи с трясък и въпреки инстинктивните усилия на Дейвид да я овладее се устреми към отсрещната канавка, преодоля я и излетя в дерето.

Повечето от хората, заставали лице в лице със смъртта, разказват, че са видели живота си като на филмова лента, преминавайки през детството си, младежките си години и всичко изживяно до момента в един кратък миг. В този миг някои се разкайват за делата си, други приемат неизбежното и се примиряват, а Дейвид Пондър таеше в сърцето си само въпроси. Докато колата се търкаляше към едно огромно дърво, в последния си съзнателен момент той вдигна ръце от волана и размаха юмруци към небето.

— Господи — проплака той, — защо аз?

Настъпи тишина.

ТРЕТА ГЛАВА

— Ако обичате, станете от пода и седнете на този стол.

Дейвид бавно отвори очи и пред погледа му изникна мъжко лице, което му изглеждаше познато. Дребен възрастен господин, чиято къса, побеляла коса беше прилежно сресана в контраст с раздърпаните му дрехи. Ръкавите на ризата му бяха навити до лактите, а вратовръзката на черни и червени райета беше разхлабена около шията. Върху острия му нос бяха кацнали кръгли очила с толкова дебели стъкла, че зад тях бистрите му сини очи изглеждаха огромни.

— Идваш в крайно неподходящ момент — каза мъжът. — Сядай там и пази тишина. — После се обърна рязко и отиде до огромното резбовано бюро. Настани се на стола, придърпа купчина документи и измърмори недоволно: — Сякаш не ми стига всичко останало!

Дейвид се огледа объркано. Седеше върху голям персийски килим до стената на пищно мебелирана стая с висок таван. От лявата му страна се намираше махагоновият стол, посочен му от мъжа, който сега беше съсредоточен в подреждането на някакви документи. Отдясно, върху полицата на незапалената камина, беше разположен глобус.

Той отиде до стола, отпусна се в него и промълви:

— Жаден съм.

Старецът отговори, без да го поглежда:

— След малко ще ти наля нещо, сега кротувай.

— Къде съм?

— Чуй ме добре! — Мъжът изруга, като тръсна папките върху бюрото и размаха заплашително пръст. — Най-учтиво те помолих да пазиш тишина и очаквам да се съобразиш с това! Намираш се в Потсдам, предградие на Берлин, разположено в зоната, контролирана от Червената армия. Днес е вторник, 24 юли 1945 г.

После пое дълбоко въздух и изглежда се поуспокои, защото отново се върна към заниманието си. Докато подреждаше документите, каза:

— Така, сега седни и помисли малко.

Дейвид смръщи вежди. „Сигурно съм в болницата — предположи той. — Каква противна стара сграда! Ако това е лекуващият лекар, отношението му към пациента е ужасно. — Докато седеше неподвижно и се опитваше да си събере мислите, той наблюдаваше мъжа. — Защо ми каза, че сме в Берлин? — Ами тези приказки за Червената армия? Дали не ме подлагат на някакъв психотест?“

Разкопча яката на тъмносинята си риза — стана му непоносимо топло. Точно срещу него, върху малка масичка, разположена близо до прозореца, имаше гарафа с вода и няколко чаши.

Дейвид стана и бавно се отправи натам. С крайчеца на окото си забеляза как мъжът му хвърли бърз поглед, намръщи се, а после пак се върна към заниманието си.

Наля си тихичко чаша вода и докато отпиваше, надникна през отворения прозорец. Явно помещението се намираше на втория етаж на сградата, къщата или каквато и да беше тази постройка. Долу, на не повече от петнайсет метра, се разстиляше брегът на бавнотечаща река. В нея не плаваха лодки, наоколо нямаше играещи деца — всъщност не се виждаха никакви хора. „Нещо не се връзва“ — прошепна Дейвид, когато бризът погали лицето му и прошумоли в завесата до него.

Протегна ръка през прозореца и с удивление установи, че въздухът е топъл и влажен. Тогава осъзна какво го притеснява. Беше топло! Дърветата бяха покрити с листа, а долу в двора тревата беше зелена! Посред зима!

Остави чашата върху масата, облегна се на перваза и се провеси надолу. „Истинска жегата — заключи наум и се прибра обратно. — Що за място е това? И защо прозорците са отворени? При тази горещина климатиките би трябвало да работят на пълна мощност...“

Докато се връщаше обратно на мястото си, Дейвид се огледа за климатик, но никъде не видя. Единственият уред за контрол на температурата беше един стар радиатор, поставен в огнището на камината. „Този радиатор едва ли върши изобщо някаква работа. Толкова е стар, изглежда сякаш е от... — Дейвид спря напред стаята и съвсем тихо изрече на глас: — 1945 година.“ Извърна се рязко и се изправи срещу мъжа зад бюрото.

Белокосият господин вдигна поглед и отмести папките настрана. На тънките му устни изплува лека усмивка, той се облегна назад, кръстоса ръце и погледна с любопитство към госта си.

Мисълта на Дейвид запрепуска бясно: „Потсдам... Потсдам... Защо името ми звучи толкова познато?“. Изведнъж му просветна! В Потсдам, Германия, спомни си той документалния филм по телевизията, е проведена прословутата конференция, след която е взето решението за пускането на атомната бомба над Япония по време на Втората световна война!

По тялото му премина тръпка и той обхвана главата си с длани. „Мисли, мисли! — заповяда си. — Кой бяха участниците в конференцията в Потсдам? Чърчил, Сталин и...“ Сякаш беше останал без дъх. Пипнешком потърси стола зад себе си, отпусна се тежко назад и се втренчи в мъжа.

— Вие сте Хари Труман^[1] — каза му изумено.

— Да, аз съм. Макар че в момента бих разменил мястото си с всеки друг.

Дейвид преглътна шумно и промълви:

— Наричат ви Хари Прати Ги По Дяволите.

Труман направи гримаса.

— Никого не съм пращал по дяволите — изръмжа той. — Просто казвам истината. — Свали си очилата, разтърка очи и продължи: — Очевидно няма да ме оставиш на мира, така че по-добре да поговорим. — Сложи си отново очилата, стана и мина пред бюрото. — И между другото, защо не ти?

— Моля?

— Защо не ти? — Като гледаше Дейвид право в очите, Труман произнасяше всяка дума бавно и отчетливо, сякаш говореше на малко дете. — Мисля, че това е отговорът на въпроса, който зададе, преди да пристигнеш тук.

Дейвид се напрегна, помъчи се да си спомни:

— Мисля, че претърпях злополука...

— Точно така. Случват се такива неща. И много често последният въпрос, който си задава човек, е „Защо аз?“. Разбира се, „Защо точно аз?“ е въпросът, който е занимавал великите хора открай време. И на мен тази мисъл често ми минаваше през ума в последните няколко дни. Трудно ми е да повярвам, че преди двацет и пет години

съм бил служител в магазин за облекло. — Труман протегна ръка и дръпна Дейвид от стола. — Как се казваш, синко?

— Дейвид Пондър. Какво е станало с мен?

— Виж, Дейвид, ако ме питаш мъртъв ли си, отговорът е „не“. Но ако ме питаш дали с теб всичко е наред... — Труман повдигна рамене. — Не мога да ти кажа. Никога не са ми давали информация как се случва всичко това.

Изведнъж Дейвид се успокои:

— Сега разбирам. Сънувам, нали? — усмихна се той.

— Ти може би да — отвърна президентът, — но аз със сигурност не сънувам. А дори и да сънуваш, не мисля, че това е проблем. От векове сънищата са използвани за наставления и насоки към предварително избрани хора, велики мъже и жени. Господ е използвал сънища, за да подготви Йосиф за водач на народа. Гедеон е получил в съня си указания за предстоящата битка. Жана д'Арк, Яков, Джордж Вашингтон, Мария Кюри и апостол Павел — всички те са били направлявани чрез сънищата.

— Но аз съм обикновен човек — възрази Дейвид. — Нямам нищо общо с хората, които споменахте, имам предвид... не съм велик като тях... а за апостол Павел да не говорим. Всъщност дори не съм сигурен, че още вярвам в Бога.

Труман се приближи и сложи ръка върху рамото му.

— Няма значение, синко. Бог вярва в теб.

— Откъде сте толкова сигурен?

— Ако не беше така, нямаше да си тук. Има избраници, които понякога пътуват през времето, за да съберат мъдрост за идните поколения. Сякаш Всевишния се протяга и слага ръка върху нечие рамо. В този случай — президентът го погледна над очилата си — избраният си ти.

Вратата се отвори и в стаята влетя едър мъж: Фред Канфил, шефът на охраната.

— Съжалявам, че нахълтвам така, сър — започна той, като се озърташе напрегнато, — но ми се стори, че говорите с някого.

— Не, Фред — отвърна Труман, гледайки право към Дейвид. — Тук няма никой. Не би могло да има, нали? — После посочи с ръка към вратата и го подкани: — Просто се опитвах да си събера мислите.

— Разбира се, господин президент — заотстъпва Канфил със загрижено изражение и додаде: — Ще ви придружа до конферентната зала след час, но ако имате нужда от мен преди това...

— Ще бъдеш отвън — довърши Труман, докато го съпровождаше към вратата. — Ако има нещо, ще те повикам. Благодаря ти, Фред!

Щом президентът затвори вратата, Дейвид попита:

— Той не ме вижда, нали?

— Никой не те вижда, с изключение на човека, с когото си дошъл да се срещнеш. Естествено, изглеждам леко смахнат — усмихна се Труман, — като си говоря сам в стаята. — Усмивката му бързо изчезна от лицето и той продължи: — Все пак не мисля, че някой ще го сметне за странно. След всичко, което се случи, имам достатъчно причини да си говоря сам. — Той наклони глава. — Странно, все се появявате в критични моменти от живота ми.

— Случвало ви се е и преди?!

— Три пъти откакто станах президент. Ти си третият. Първият се появи в нощта, когато Рузвелт умря. Бях сам в Овалния кабинет и някакво хлапе изникна изневиделица пред мен. Сигурно съм извикал, защото Фред нахълта направо с касата на вратата. Щях да получа удар. Беше странно, че никой друг освен мен не го вижда.

— Хлапе?

— Казвам „хлапе“, но всъщност беше младеж. Не можеше да вземе решение дали да завърши колежа, или не.

Дейвид го погледна недоверчиво:

— Това не е чак толкова сериозен проблем, че да се налага да го решава президент.

— А ти защо си тук?

— Не знам.

— Е, хлапето поне имаше конкретен въпрос. — Труман се наведе над бюрото и подкани Дейвид да седне на стола, близо до глобуса. — Както и да е, в училище му беше много трудно.

— И какво му казахте да направи?

— Нищо не съм му казвал да прави. Не ми е това работата. Аз просто му очертах възможностите. Успехите в живота на всеки човек зависят от собствения му избор. И явно не бях първият, с когото се среща. Преди това беше прекарал цял час с Алберт Айнщайн.

Дейвид се размърда неспокойно на стола:

— И при друг ли ще трябва да ходя?

— Да — потвърди Труман. — При още няколко души. Но не се притеснявай, навсякъде те очакват.

— Вие знаехте ли, че ще дойда?

— Както можеш да се досетиш, бях информиран в съня си. Преди две нощи. — Труман заобиколи бюрото и застана зад него. Отвори горното дясно чекмедже, взе един сгънат лист и го подаде на Дейвид. — Получих нареждане да подготвя това за теб. То е основната причина, поради която си тук. Един от принципите на успеха. Първият от общо седем, които трябва да получиш. Дръж го у себе си и го чети два пъти дневно, докато не се запечата дълбоко в сърцето ти. Само така ще бъдеш в състояние да го споделиш с другите.

Дейвид понечи да разгъне листа.

— Не, недей! — спря го президентът, като постави ръката си върху неговата. — Не сега. Изчакай срещата ни да приключи. Щом прочетеш написаното, веднага ще отпътуваш към следващата си дестинация. Наистина е невероятно, виждаш последната дума и хоп — изчезваш!

Дейвид се протегна, докосна глобуса и без да иска, го завъртя.

— Знаете ли какво бъдеще ме очаква?

— Не мога да отговоря на този въпрос. Дори и да можех обаче, не бих. Бъдещето ти е такова, каквото сам го направиш. Затова пък сигурно ти би могъл да ми разкажеш за моето.

Дейвид понечи да отговори, но президентът го възпря:

— Не, благодаря. И без да ми разказваш какви съм ги вършил, тук се опитват да ми влияят повече, отколкото мога да понеса.

— Казвате, че бъдещето ми ще е такова, каквото сам си го направя — повтори Дейвид. — Не мисля, че съм на същото мнение. Настоящото със сигурност не е мое дело. Работих упорито с години, а сега съм без работа, без пари, без перспективи.

— Дейвид, това положение е следствие от твоите избори. Начинът ни на мислене е пътеката, по която се движим към успеха или провала. Като отричаме отговорността за настоящето, ние си прерязваме пътя към бъдещето, което можем да постигнем.

— Не разбирам.

— Казвам, че външните фактори не са виновни за настоящото ти умствено, физическо, духовно, емоционално или финансово състояние.

Ти сам си избрал пътя, който те е довел дотук. Отговорността за сегашното ти положение е изцяло твоя.

Дейвид се изправи:

— Не е вярно! — извика той. — Върших си работата добре. Можех да се пенсионирам по-рано, но не го направих. Останах, за да помогна на компанията да се развива, а ме уволниха. Вината не е моя!

— Седни — каза Труман, като деликатно побутна стола към разтреперания от гняв и възмущение Дейвид. — Чуй ме, синко. Не бих искал да те разстройвам, но при ограниченото време, с което разполагаме, не мога да си позволя да бъда тактичен. — Президентът се наведе напред, облегна лакти върху коленете си и пое дълбоко въздух: — Чуй ме! Настоящата ситуация е резултат от начина ти на мислене. Мисленето предопределя решенията ти. Решенията са избори. Преди години си избрал в кое училище да учиш. Избрал си какво ще учиш. След като си завършил образованието си, е дошъл моментът да избереш фирмите, в които ще кандидатстваш за работа. След интервютата в онези от тях, които са те поканили, си избрал в коя да работиш. Някъде по същото време си избирал дали да отидеш на купон, или да поиграеш баскетбол. Срещнал си момичето, за което си избрал да се ожениш. Заедно сте решили да създадете семейство и да имате или да нямате деца. Когато си избирал дома, в който ще живееш, и колата, която ще караш, си избрал и колко ще ти струват те на месец. Разходите на домакинството ти пък са зависели от това дали си избирал да ядеш пържоли, или кренвирши. Сам си избрал да не се пенсионираш. Избрал си да останеш до горчивия край. Преди години си започнал да правиш избори, които са те довели до настоящата ситуация. И си извървял тази пътека по собствена воля.

Труман замълча. Извади кърпичка и попи челото си. Дейвид беше свел глава към гърдите си.

— Дейвид, погледни ме! — каза президентът. Погледите им се срещнаха. — Никога повече не изричай думите „не съм виновен“! Откакто свят светува, тези думи красят надгробните камъни на неудачниците. Докато човек не поеме отговорност за своите постъпки, няма как да продължи напред. Лошата новина е, че миналото е било в ръцете ти; добрата е, че бъдещето също е в твоите ръце, приятелю.

Труман протегна ръка да докосне рамото му, когато беше прекъснат от три бързи почуквания на вратата.

— Господин президент! — чу се гласът на Фред Канфил от преддверието. — Имате пет минути, сър. Чакам ви тук. Господин Чърчил и руснакът вече се отправиха към залата...

— Благодаря, Фред! — извика Труман. — Изглежда, че охранителят ми не отдава дължимото внимание на господин Сталин. Но като се замисля, аз също. Честно казано, не смятам да съгласувам с него всичките си действия. И все пак няма как да минем без него. — Президентът разви запретнатите си ръкави и си закопча ръкавелите.

Дейвид забеляза, че сакото му е праметнато върху облегалката на стола зад бюрото, и отиде да го вземе.

— Какво ще предприемете? — попита той.

Труман закопча яката си, стегна вратовръзката и погледна госта недоверчиво:

— Хайде сега, без преструвки! И двамата знаем какво ще предприема. Дали искам да го направя? Дали искам бомбата да бъде хвърлена? Разбира се, че не. — Отиде до бюрото и взе няколко папки. Внезапно ги върна обратно и отново се извърна към Дейвид: — Нямам представа какво знаеш за мен. — Замълча за момент. — Искам да кажа, че не знам какво мислят за мен... ъ-ъ... — Той повдигна ръката си, сякаш се опитваше да открие точните думи. — Не знам какво говорят за мен хората от твоя свят. Доколкото ми е известно, учебниците по история са пълни с описания на това как съм се чувствал, как съм изглеждал, какво уиски съм пил... Честно казано, въобще не ми пука, това са дреболии. Нека обаче да се изясним. Мразя това оръжие. То ме плаши и наистина съм загрижен какво може да причини на света.

— Защо тогава решихте да го използвате? — попита Дейвид. В гласа му нямаше и нотка на обвинение или укор, просто му се искаше да разбере как мисли този обикновен човек, попаднал в необикновена ситуация: — Защо решихте бомбата да бъде хвърлена?

Труман пое дълбоко въздух:

— Аз съм първият президент, който е принуден да води война с модерно въоръжение. По време на Първата световна бях готов на най-високата цена, за да сложа край на смъртта и страданията, на които станах свидетел. Сега вече съм главнокомандващ и мога — не, трябва! — да прекратя войната и да прибера нашите момчета у дома. Можеш да бъдеш сигурен — продължи Труман, докато си обличаше сакото, —

че съм проучил всички възможности. Попитах генерал Маршал колко човешки живота биха отнели десантите в полето край Токио и на други места в Япония. По мнението му подобна стъпка би струвала живота на четвърт милион американци. И то само инвазията. След това ще трябва да превземаме страната буквално къща по къща. Знаеш ли, че по време на цялата война не се е предал нито един японски взвод? Нито един!

Дейвид наблюдаваше как Труман с решително, но угрижено изражение поставя последните документи в кожената си чанта.

— Да, налага се да го направим. Кой президент ще може да погледне в очите майките и децата на американските войници, ако след клането при инвазията в Япония стане известно, че сме разполагали с арсенал, който е позволявал прекратяването на войната, и не сме използвали тази възможност? — Той се извърна към Дейвид с празен поглед, за момент сякаш прозря нещо, което го стресна. Разтърси глава, за да прочисти мислите си, и каза: — Листът е у теб, нали?

— Да. — Дейвид повдигна сгънатото парче хартия, което държеше в ръка.

— Добре — усмихна се президентът, — вече можеш да го прочетеш. — Отвори вратата и тъкмо се канеше да излезе, когато спря и каза: — Дейвид?

— Да.

— Желая ти късмет!

— Благодаря!

Труман понечи да излезе, но отново се върна и стисна ръката му.

— И още нещо — каза той, повдигайки вежда. — Това, че използвах думата „късмет“, не означава, че късметът е от значение за крайните ти постижения.

С тези думи президентът на САЩ излезе.

Останал сам, Дейвид огледа стаята. Приблужи се бавно към бюрото и се разположи в големия кожен стол, в който само допреди няколко минути беше седял самият Труман. Разгъна внимателно листа и зачете:

От този момент нататък поемам пълна отговорност за всичко, което се е случило в миналото ми. Разбирам, че първата стъпка към мъдростта е способността да призная, че съм отговорен за собствените си проблеми; като поема отговорност за миналите си действия, аз ще бъда свободен да продължа към едно по-добро бъдеще, което сам ще избира.

Никога повече няма да обвинявам родителите си, съпругата си, началника или колегите си за настоящото положение. Няма да позволя нито образованието или липсата на такова, нито родословието или случайните възходи и падения от ежедневието да влияят отрицателно на бъдещото ми развитие. Ако обвинявам за неуспехите си тези неконтролируеми сили, ще остана завинаги пленен в мрежата на миналото. Погледът ми е устремен напред. Няма да допусна миналите събития да предопределят съдбата ми.

Поемам пълна отговорност за миналите си действия.

Настоящото ми състояние — умствено, физическо, духовно, емоционално и финансово — е следствие от решенията, които съм вземал досега. А решенията ми са били предопределени от моето мислене. Следователно настоящото ми състояние — умствено, физическо, духовно, емоционално и финансово — е пряко следствие от начина, по който мисля.

От днес ще започна да променя състоянието си — умствено, физическо, духовно, емоционално и финансово — като променя начина си на мислене.

Ще мисля съзидателно, а не пораженчески. Умът ми ще живее с решенията, които изграждат бъдещето ми, и няма да се крие в проблемите на миналото. Няма да търся утеха при онези, които са решили да се задоволят с постигнатото.

Когато се изправя пред възможност да взема решение, ще се възползвам от нея. Разбирам, че Бог не ме е

създал така, че да вземам единствено правилни решения, но ми е дал способността да поправам погрешните. Емоционалните ми колебания няма да ме отклонят от крайната цел. Когато взема решение, ще го отстоявам. Животът ми няма да бъде извинение, а отстояване на собствения ми избор.

Поемам пълна отговорност. Аз съм господар на мислите си. Господар съм на емоциите си.

Ако в бъдеще се изкуша да се запитам „Защо точно аз?“, веднага ще си отговоря: „А защо не?“. Предизвикателствата са дар, те са възможности за трупане на опит. Проблемите са неизменна част от живота на всички ни. Във времена на трудности и беди ще мисля не за проблемите, пред които съм изправен, а за това, че ми е дадена възможност за избор.

Съзнанието ми ще бъде ясно. Ще правя винаги верния избор. Бедите са подготовка за по-добри времена. Приемам да премина през тази подготовка. Защо точно аз ли? А защо не!

Поемам отговорност за своето минало. Господар съм на мислите си, господар съм на емоциите си и ще постигам сам бъдещите си успехи.

Поемам пълна отговорност.

[1] Хари Труман (1884–1972) — трийсет и третият президент на САЩ (1945–1953), поддръжник на Новия курс. Знакови събития за управлението му са заповедта за атомната бомбардировка над Хирошима и Нагасаки, разработването на Плана „Маршал“ (за възстановяване на съюзническите държави след края на Втората световна война) и на Доктрината „Труман“ (за възпрепятстване на разпространението на комунизма в Гърция и Турция), както и признаването на държавата Израел. — Б.ред. ↑

ЧЕТВЪРТА ГЛАВА

Като приключи, Дейвид вдигна поглед. Стените наоколо се завъртяха и сякаш започнаха да се събират. Стори му се, че бюрото, разположено точно пред него, се удължава и извива. Той се изправи на крака, бутна стола назад и пристъпи към прозореца, но не успя да стигне дотам. Изведнъж му се зави свят, краката му се подкосиха, усети как полита напред. Протегна ръце, за да омекоти падането, но някак без изненада установи, че те преминават през персийския килим, сякаш не съществуват. Тялото му потъна в тъмнина.

Дойде в съзнание, пробуден от най-оглушителния шум, който някога беше чувал. Отвори очи и понечи да се изправи, но внезапно нечия ръка се спусна към гърдите му, сграбчи го за ризата и с все сила го дръпна обратно към земята.

— Залегни! — Този път ръката го натисна и той зарови лице в калта. — Не знам дали могат да те застрелят, но по-добре да не рискуваме.

Дейвид с ужас обърна глава и се втренчи в човека до себе си. Около трийсет и пет годишен мъж, с тъмнокестенява коса и дълги, рошави мустаци. Облечен в тъмносин панталон с жълт кант по страничния шев и риза с неопределен цвят. Дрехите — както впрочем и собственикът им — изглеждаха сякаш не са виждали вода поне от месец. Мъжът беше доста слаб и вероятно висок. Трудно беше да се прецени, тъй като в момента лежеше на земята зад купчина камъни и стреляше със стара пушка.

Куршумите свистяха над главите им или рикошираха в каменното им прикритие и в скалите около тях. Отвсякъде се чуваха ругатни и стенания. На три метра от Дейвид, проснат до едно дърво, се гърчеше мъж в агония — коремът му представляваше кървава маса. Друг, останал без крак от коляното надолу, бавно пълзеше към трупа на свой другар. Гюлета се забиваха в стволите на дърветата или кършеха клоните им. Беше толкова шумно, че на Дейвид му се наложи да крещи, за да го чуят. Никак не му беше трудно. Всъщност това беше

най-естествената реакция в момента — толкова беше ужасен. Той побутна непознатия по рамото и извика:

— Кой си ти?

Мъжът беше опрял гръб в скалите и зареждаше пушката през дулото ѝ.

— Чембърлейн^[1]. Чембърлейн от Двайсети мейнски полк.

Той се сниши и стреля. След малко се обърна, за да зареди още веднъж. Неудобно излегнат на една страна, извади фишек от паласката и го натъпка в цевта с метална пръчка.

— Какво става? Къде сме? — изкрещя Дейвид. Никога досега не се беше чувствал толкова уплашен.

— Не ставай! — отвърна му Чембърлейн. — Сега няма време. Ще говорим после, надявам се.

Дейвид панически се озърна наоколо. Разбра, че камъните, зад които са се свили, са част от полуразрушен зид, простиращ се на петдесет метра вляво и вдясно. Намираха се почти на върха на стръмен горист хълм. Точно до Чембърлейн някакъв мъж отхвъркна назад, от раната на гърлото му бликаше кръв. Той се приземи на хълбок, бавно разтърси глава и пропълзя до тях. Като стигна до прикритието, се обърна по гръб, ръката му сякаш докосна крака на Дейвид. Мъжът погледна към небето, усмихна се и издъхна. Когато се взря в неவிждащите му очи, Дейвид с ужас осъзна, че войникът е момче на не повече от петнайсет години.

Не разбра кога точно спря стрелбата. Продължи да стои притиснат към камъните, с поглед, вперен в лицето на мъртвото момче, докато потупването на Чембърлейн не прекъсна унеса му. Мъжът внимателно затвори очите на младия войник с думите:

— Нелсън беше добро момче. — После посочи към тялото на друг мъртвец, повесен от полуразрушения зид: — А това е баща му. Хирам беше банков чиновник от Бангор. Двамата се записаха, когато формирахме полка миналата есен. Тогава бяхме хиляда, сега сме останали триста души, разпръснати по протежението на тази купчина камъни. — Чембърлейн стана и подаде ръка на Дейвид. Докато му помагаше да се изправи, каза: — Аз съм полковник Чембърлейн. Джошуа Лорънс Чембърлейн. Ясно ми е защо си тук, но не знам името ти.

— Казвам се Дейвид Пондър. Безопасно ли е да стоим изправени?

— Засега — отвърна Чембърлейн, докато измъкваше някаква сламка от мустака си. — Със сигурност ще се върнат. Това беше четвъртият им опит да ни превземат.

— Ако позволите да ви запitam — започна заеквайки Дейвид, — кои са те?

Полковникът извърна намръщено глава:

— Хората на Лий... Армията на Северна Вирджиния. Половината от военните формирования на Конфедерацията са построени точно срещу нас в дълга линия, която се проточва чак до градчето, разположено на около километър и половина оттук в тази посока. — Чембърлейн посочи с пушката си.

— Как се казва градът?

— Гетисбърг. Чувал ли си нещо за него?

Дейвид кимна и усети как коремът му се свива на топка.

— Гражданската война? — прошепна.

— Какво? — не разбра Чембърлейн.

— Казвам, че това е Гражданската война.

— Хм-м-м-м — изръмжа Чембърлейн. — Щом така смяташ. Макар че, уверявам те, няма нищо гражданско в нея. Ела! Нямаме много време, преди да ни атакуват отново.

— Джошуа! — Двамата се обърнаха, щом чуха вика. — Джошуа!

Към тях приближаваха Том и Джон Чембърлейн — по-малките братя на полковника. Том беше лейтенант в полка, а Джон — мускулест млад мъж — беше зачислен като медик в армията. И двамата бяха високи почти колкото полковника и имаха мустаци и бакенбарди, които покриваха по-голямата част от лицата им. За разлика от брат си, изглеждаха ентусиазирани и изпълнени с енергия.

— Доста си мърляв, Джошуа. Как си? — попита Джон.

— Добре засега. А ти?

— И аз така. — Дейвид последва тримата мъже, които поеха бързо покрай стената. — Сержант Тозиър^[2] е ранен, но не сериозно. Подразделението му обаче понесе тежки загуби.

— Справяме ли се, полковник? — Въпросът дойде от петдесетгодишен мъж с бинтована глава, който се опитваше да помогне на ранения си приятел.

— Добре ги подредихте — отвърна Чембърлейн. — Продължавайте в същия дух! — После се обърна към братята си и започна да им дава нареждания: — Джон, мини от другата страна на хълма и потърси място за ранените. Том, виж дали задните редици са добре укрепени. И кажи на хората да се разгърнат още. Нека половината от мъжете се разположат вляво от канарата. Южняците дълбаят там и ако пробият фланга... — Гласът му заглъхна, но след малко продължи: — Ами просто няма да го пробият, това е положението.

Тъкмо понечиха да тръгнат, когато Джошуа отново ги спря:

— Момчета, така не ми харесват. Дръжте главите си приведени. Хайде, бягайте. Така, както сме се скупчили всички на едно място, денят може да се окаже твърде лош за мама.

Щом братята му се втурнаха да изпълняват задачите, Чембърлейн се обърна към Дейвид и му даде знак да го последва. Двамата си запроправяха път през прекършените дървета и разрушените участъци на стената, като прескачаха мъжете, които се подготвяха за следващата битка, и труповете на онези, които никога вече нямаше да влязат в бой. Полковникът се покатери върху голямата канара, която беше посочил преди малко на брат си, и издърпа Дейвид до себе си:

— Оттук ще можеш да ги видиш.

Дейвид се взря в дима, който все още висеше във въздуха като гъста мъгла. Проследявайки погледа на Чембърлейн, той забеляза сиво-жълтите униформи на войниците от армията на Конфедерацията, които се трупаха долу. Бяха на по-малко от сто и петдесет метра. Виждаше шапките им и тук-там някое лице, устремило поглед нагоре.

— Кой си ти? — попита Дейвид.

Чембърлейн гледаше съсредоточено към подножието на хълма, но при този въпрос рязко изви глава към госта си.

— Вече ти казах. Името ми е...

— Не, не питам за името ти — прекъсна го Дейвид. — Имах предвид какъв си. Не се засягай, но известен ли си? Идвам от място, на което...

Чембърлейн го прекъсна с отсечен сух смях, лишен от хумор.

— Допреди десет месеца бях учител. Сега съм войник. Поне за известно време. Всъщност започнах да те сънувам точно когато постъпих в армията. Как изглеждаш, колко си висок... — Полковникът

дръпна Дейвид за ръкава: — Дори как си облечен. Никога преди това не бях имал подобни сънища. Странни, еднакви, всяка нощ в продължение на няколко месеца. А знаеш ли кое беше най-призрачното? Непосредствено преди да се появиш, ей така, в разгара на битката, погледнах настрани, протегнах ръка и ти изникна. Сграбчих те за ризата и те дръпнах надолу. Когато вдигнах ръката си, знаех, че ще си там. Точно като в съня ми.

— Защо си тук?

Чембърлейн го погледна учудено:

— Имаш предвид войната като цяло или този изолиран хълм?

— И двете.

— Хм-м-м. — Чембърлейн вдигна глава. — Присъединих се към Съюзната армия^[3] по много причини, всъщност като всички останали. Бяхме патриотично настроени, бяхме отегчени, беше срамно да не участваме. Мислехме, че ще свърши бързо и ще бъде забавно. Все пак според мен повечето от нас оставиха домовете и семействата си най-вече защото така беше редно.

Той замълча за момент, вниманието му беше привлечено от мъжете, които се прегрупираха зад падналите дървета, за да разгърнат бойния си ред.

— Полковник! — провикна се един от войниците. — Храсталакът тук е доста гъст. Няма как да ги видим, преди да са дошли на трийсет метра.

— Укрепете се там — отвърна Чембърлейн. — Ще ги видите по-рано, отколкото те вас.

След като помълчаха няколко минути, Дейвид не се сдържа да не попита:

— Полковник, казахте, че сте се записали в армията, защото така е било редно.

— Да — върна се към темата Чембърлейн. — В продължение на векове войните са се водили заради земи, жени или пари. Хиляди хора са загинали в битки, породени от ревност или обида. Неведнъж хората са воювали по волята на крале или императори. — Чембърлейн се обърна с лице към Дейвид и го погледна право в очите: — Дейвид Пондър, за пръв път в историята хората се борят, за да дадат свобода на други хора. Повечето от нас, които сме израснали в Мейн, дори не са виждали човек с черна кожа, но ако е истина, че всички хора са

еднакви, то тогава ние воюваме, защото така е редно. — Полковникът не бързаше да отмества погледа си от очите му, после се обърна бавно и се загледа към войниците. — Вече не съм съвсем сигурен какво съм очаквал, когато съм се записал в армията, но едва ли е точно това. — Чембърлейн клекна, като балансираше без затруднение на върха на пръстите си. Отскубна стръкче трева и продължи: — А знаеш ли какво преживях при Фредериксбърг?

Сякаш не задаваше въпрос, а изказваше твърдение.

— Три хиляди души атакувахме каменната стена, същата като тази. Прекосихме полето по залез-слънце. Когато приближихме на петдесет-шейсет метра, започнаха да стрелят. Свличахме се на вълни. Цели редици се смъкваха като падаща завеса в театрална трагедия. Атаката се провали, но аз стигнах до стената. Лежах пред нея цяла нощ — бях твърде уплашен и премръзнал от студ, за да търся път за отстъпление. Сгуших се между трупите, за да се топля, чувах изстрелите на нашите хора, враговете не оставаха длъжни. Плъоп! Това е звукът, който се чува, когато куршум удари мъртво тяло. Съвсем различен е от звука на куршум, забиващ се в жива плът. — Чембърлейн с мъка разтърси глава, сякаш искаше да пропъди спомена. — Това е! — продължи той, като се изправи. Взе отскубнатото стръкче и започна да го размахва като показалка: — Но тук то няма да се случи. Тази стена няма да ги задържи дълго. Не ни останаха достатъчно хора. — Захвърли тревичката на земята: — Имам чувството, че ако загубим тази битка, войната ще свърши.

Дейвид пристъпи към полковника:

— Защо избрахте да защитавате точно това място?

— Не съм го избирал аз — отвърна сухо Чембърлейн. — Полковник Винсент ме разпредели тук тази сутрин.

— Но защо тук? — продължи настойчиво да разпитва Дейвид.

— Нашата част съставлява най-лявото крило на Съюзната армия. Вдясно от нас е разположен осемдесет и трети полк на Пенсилвания, но вляво от нас няма никой. Ние сме в края на бойната линия, която започва оттук и се простира чак до Гетисбърг. Това означава, че нямаме право на отстъпление. Ако армията на Конфедерацията пробие фланга, ако южняците надделеят, ще атакуват артилерията ни в гръб и армията на Потомак ще се озове в капан: осемдесет хиляди мъже, изненадани в

гръб, докато атакуват низините, без да могат да разчитат на каквато и да било защита. Ако това се случи, ще бъде по моя вина.

В този момент откъм подножието на хълма отекна страховит тътен. Хиляди гласове се сляха в продължителен рев. Бойният вик на южняците. Те настъпваха! Дейвид успя да зърне между дърветата прииждащите по хълма войници.

Чембърлейн тъкмо се беше извърнал, за да му покаже как да слезе от скалата, когато я удари снаряд. Взривът хвърли двамата мъже във въздуха. Когато се стовари на земята, Дейвид имаше чувството, че са изсмукали целия въздух от дробовете му. Още преди да осъзнае дали е ранен, преди дори да се опита да си поеме дъх, усети как Чембърлейн го хваща за ръката и го завлича зад зида.

„В момента стрелят само оръдията“ — осъзна Дейвид, докато се мъчеше да се съвземе. Продължаваха да се чуват смразяващите викове на южняците, които си проправяха път нагоре по хълма. Той се изправи на колене и надникна зад стената. Видя ги. Имаше чувството, че всеки момент армията на Конфедерацията ще го прегازی. „Стреляйте! — призоваваше той наум. — За бога, стреляйте! Вече са тук!“

Мина цяла вечност, докато чуе полковника да крещи: „Огън!“. Проехтя продължителен, лавинообразен пукот от стрелба. Започна съвсем близо до Дейвид и се разпростря като по запален фитил надясно. Първият залп покоси доста противници. Това направи останалите по-предпазливи. Използвайки дърветата като щитове срещу смъртоносните изстрели, те продължаваха да прииждат.

Стрелбата се усили. Дейвид имаше чувството, че около него падат гръмотевици, а земята се пропуква като при земетресение. Чембърлейн се беше отдалечил и даваше указания на войниците. На няколко места по протежение на бойната линия южняците бяха успели да стигнат до стената. Там двете вражески армии се изправиха лице в лице. Полковникът беше извадил пистолета си и Дейвид видя как той и един южняшки офицер, застанал на метър от него, се прицелват един в друг. Войникът от армията на Конфедерацията се строполи сред облак червеникава мъгла. Чембърлейн продължи да стреля напосоки, докато южняците не започнаха да се оттеглят.

Отдръпнаха се също толкова внезапно, колкото се бяха появили. Войниците на Чембърлейн вече се надигаха, за да преценят

ситуацията. Дейвид забърза след полковника, който се отдалечаваше от него. Пространството отляво на каменната стена беше осеяно с тела в сиво-сини униформи. Някакъв мъж, паднал на колене, плачеше и проклинаше, прегърнал в обятията си млад боец.

Дейвид се затича, за да настигне Чембърлейн, протегна ръка и докосна рамото му:

— Полковник! — Чембърлейн спря, но не се обърна. — Полковник, знам, че сте много зает, не искам да ви досаждам, но защо съм тук?

Чембърлейн бавно поклати глава:

— Не знам. Знаех само, че ще се появиш.

— Трябва да науча нещо от вас — настоя Дейвид. — В това съм сигурен. Помислете какво може да е то.

Полковникът се обърна. Присви очи, изпълнени с болка, но и с решителност, и бавно каза:

— Аз съм преподавател по риторика. Не знам с какво мога да ти бъда полезен. Вярвам в каузата, в името на която започнахме тази война, и се опитвам да ръководя войниците си. Нямам никакви познания по военно дело. Аз съм просто един стар инат, Пондър. Това е най-силното ми качество. Може днес да умра, но поне няма да е с куршум в гърба. Няма да умра при отстъпление. Аз съм като апостол Павел, който казва: „Едно само правя... — тичам към целта...“^[4].

— Нямах ли нещо написано, което да ми дадеш? — попита Дейвид.

В първия момент Чембърлейн не разбра въпроса. После в очите му проблесна пламъче:

— Имам! Почти бях забравил.

Започна да тършува из джобовете си и измъкна кесия за тютюн с размерите на човешка длан. Беше тъмносиня, а отгоре ѝ бяха избродирани кръстосани мечове — символ на борещия се човек. Платът беше груб, но от износване беше придобил кадифена мекота. Върху двете златисти метални копчета, с които се затваряше капачето, бяха изобразени орли. Кесията беше овехтяла и ухабена, но въпреки това красива — в нея имаше нещо величествено.

Чембърлейн я отвори и извади сгънато листче хартия.

— Написах го преди повече от два месеца. Тютюнът ни отдавна свърши, затова го прибрах тук. — Той подаде листа на Дейвид и

продължи: — Смътно си спомням какво съм написал. Събудих се през нощта, след един от онези страни сънища. Думите сами изникваха в съзнанието ми. Запалих лампата и ги записах. Разбрах, че са за теб.

— Благодаря! — отвърна Дейвид, докато поемаше листа в ръка.

— Удоволствието беше мое! Ситуацията наистина е интересна. Между другото, как ще си тръгнеш оттук?

Дейвид размаха хартийката:

— Само трябва да я прочета и ще изчезна. — Той щракна с пръсти.

Чембърлейн се огледа. Забеляза, че брат му Том се приближава с още неколцина мъже, постави ръка върху рамото на госта си и каза:

— Щом това е достатъчно, може би ти се иска да го сториш веднага. — Понечи да тръгне, но се обърна отново. Все още държеше кесията за тютюн. Подаде му я: — Така или иначе нямам тютюн...

Дейвид безмълвно пое подаръка и остана загледан в гърба на полковника.

Щом остана сам, той усети порив да последва съвета на Чембърлейн. „Ще я прочета веднага — помисли си — и ще се махна оттук.“ Обаче нещо го глождеше да остане и да погледа.

Върна скъпоценното късче хартия в кесията, мушна я в джоба на панталона си и се приближи до групата мъже, които бяха наобиколили Чембърлейн. Сред тях беше и сержант Тозиър — опитен войник и знаменосец. Беше превързал раненото си рамо с опърпана дрипа.

— Не можем да се надяваме на помощ от осемдесет и трети полк — изръмжа Тозиър, — съвсем са оредели. Най-много да разтеглят бойния ред още малко.

— Ще успеят ли?

— Няма какво да разтегляме, Джошуа — отвърна брат му Том. — Половината от хората ни са извън строя.

— Как сме с мунициите?

— Изразходвахме доста.

— Знам, че сме изразходвали доста. Питам с колко сме останали.

— Ще проверя, сър!

Когато Том се отдалечи, един от по-младите войници, който се беше покачил на едно дърво, се провикна:

— Отново се строят, полковник!

Чембърлейн погледна момчето, което сочеше към подножието на хълма:

— В момента се подреждат. Дошли са подкрепления. Този път са повече.

— Полковник Чембърлейн! — приближи се задъханият сержант Раул Томас. — Сър... полковник Винсент е мъртъв.

— Сигурен ли сте, сержант?

— Да, сър. Застрелях го в самото начало на битката. Отрядът на Уийд ни подсили в предните редици, но сега и Уийд е мъртъв. Преместиха батареята на Хазлет на върха. Хазлет също е мъртъв.

Том се върна тичешком:

— Джошуа, на привършване са. Една, най-много две паласки на човек. А някои нямат нищо.

Чембърлейн се обърна към един слабичък мъж, застанал вдясно от него: старши сержант Елис Спеър.

— Спеър — нареди той спокойно, кажи на момчетата да потърсят муниции сред мъртвите и ранените.

— Дали да не помислим за отстъпление, сър? — подхвърли Спеър предпазливо.

— Никакво отстъпление, сержант! — отвърна строго Чембърлейн. — Изпълнявайте моите заповеди!

— Полковник — намеси се Тозиър, — няма да успеем да ги удържим отново. Знаете, че няма.

— Джошуа! — обади се отново Том. — Идват!

Дейвид слушаше разговора между офицерите, хипнотизиран от страховитата ситуация, в която се намираха, но когато чу вика на южняците, кръвта във вените му се смрази. „Трябваше да прочета посланието — помисли си той. — Дано да не е станало късно.“ Щом стисна в ръка кесията обаче, го завладя спокойствие, което сякаш нашепваше: „Изчакай, наблюдавай, чуй, поучи се“.

Чембърлейн стоеше изправен върху зида, кръстосал ръце пред гърдите си, и се взираше в настъпващите вражески войници. Сержант Спеър вече беше изпълнил заповедта на полковника и чакаше нареждания. Тозиър, Том и един лейтенант на име Мелчър също се бяха скупчили долу. Дейвид стоеше на няколко метра от тях.

— Джошуа! — извика Том. — Дай заповед!

Чембърлейн не реагира. Унесен в мисли, той правеше разбор на ситуацията. „Не можем да се оттеглим, но и не можем да останем тук. Когато имам възможност да избира дали да стоя безучастно, или да предприема нещо, винаги предпочитам да действам. Аз съм човек на действието.“ Застанал с гръб към южняците, той погледна надолу към войниците си и извика с всичка сила:

— Извадете щикове!

Никой не помръдна. Всички изненадано се вторачиха в него.

— Височината ни дава предимство! — продължи Чембърлейн. — Извадете щикове! Целият полк с дясно рамо напред! Левият фланг тръгва пръв!

Лейтенант Мелчър запелтечи объркано:

— Сър, какво ще рече „с дясно рамо напред“?

Полковникът обаче вече беше скочил от зида. Тозиър отговори вместо него:

— Иска да каже, че ще атакуваме, синко. „С дясно рамо напред“ е заповед за масирана атака.

Дейвид наблюдаваше със страхопочитание как Чембърлейн вади сабята си, качва се отново върху стената и се провиква: „На нож! На нож! На нож!“. После се обръща за момент, посочва го със сабята, леко кимва за поздрав и готов да се изправи срещу съкрушителното превъзходство на противника, разсича въздуха с острието. Окрилен от ужаса и от чувството си за справедливост, учителят от Мейн закрещя:

— В атака! В атака! В атака!

Войниците го последваха, започнаха да се прехвърлят през стената, а гласовете им се сливаха с този на водача им.

— В атака! — крещяха те. — В атака! В атака!

Дейвид притича до стената и погледна надолу. С изумление видя как приближаващите военни формирования на Конфедерацията, убедени в превъзходството на непреодолимата сила пред тях, спряха движението си; почти веднага войниците се обърнаха и побягнаха; няколко смелчаци изпразниха пушките си, преди да ги захвърлят, и хукнаха след другите. Забеляза Чембърлейн на шейсетина метра надолу по хълма. Полковникът се беше хванал с лявата ръка за ствола на едно дърво, а с дясната опираше острието на сабята си в ключицата на южняшки офицер, застанал с вдигнати ръце. Атаката беше приключила.

Дейвид се покатери на скалата, седна и извади кесията от джоба си. Загледан в склона, погали с пръсти коприненомекия плат. Приблужи я към лицето си и вдъхна миризмата на пръст, пот и стар тютюн. Откопча капачето и извади посланието, написано от Чембърлейн. Хвърли прощален поглед към подножието на хълма, пое дълбоко въздух и разтвори листа.

ВТОРИ ПРИНЦИП НА УСПЕХА

АЗ СЪМ ЧОВЕК НА ДЕЙСТВИЕТО

Още днес ще започна да градя ново бъдеще, като си изградя едно ново „аз“. Повече няма да живея в капана на отчаянието и да тъгувам по прахосаното време и изгубените възможности. Бъдещето започва от днес. Ще го хвана здраво в ръце и ще го нося тичешком. Когато съм изправен пред избора да стоя безучастно, или да направя нещо, винаги ще избирам да действам. Ще използвам момента. Ще правя избора си веднага.

Аз съм човек на действието. Изпълнен съм с енергия. Действам бързо.

Осъзнавам, че леността е порок, затова ще вървя с бодрост и усмивка. Жизнеността на кръвта във вените ми ме подтиква да вървя напред и нагоре. Богатството и благоденствието странят от ленивците, а възнаграждават щедро онзи, който действа бързо.

Аз съм човек на действието. Ще вдъхновявам другите с активността си. Аз съм водач.

Да ръководиш означава да вървиш пред останалите. Много хора ще се отместят, за да дадат път на бързаятия, други ще бъдат увлечени от бодростта му. Моята активност ще породи вълна от успехи за онези, които ме следват. Ще бъда верен на принципите си. Така ще затвърдя доверието на другите в мен. Като водач аз имам способността да насърчавам и вдъхновявам околните. Стара истина е, че

армията от овце, предвождана от лъв, ще победи армията от лъвовете, предвождана от овца.

Аз съм човек на действието. Мога да вземам решения. Мога да го направя сега!

Човек, който стои на едно място, е обречен на посредственост. Когато трябва да вземат решение, мнозина предпочитат да се оставят в ръцете на Господ. Разбрах, че в повечето случаи Господ оставя нещата на мен. Той ме е дарил със здрав разум, за да събирам и отсявам познанието, и със смелост, за да вземам решения. Аз не съм треперещ и нерешителен страхливец. Увереността ми е силна, а пътят пред мен — ясен. Преуспелите вземат решения бързо и променят мнението си бавно. Неудачниците вземат решения бавно и променят мнението си бързо. Аз вземам решения бързо, те ме водят към победа.

Аз съм човек на действието. Аз съм дързък и смел.

Страхът вече няма място в живота ми. Твърде дълго той надделяваше над желанието ми да подобря живота на семейството си. Няма да допусна това никога вече. Разбрах, че страхът е химера — измама, която поначало няма власт над мен. Няма да се страхувам от чуждите мнения, нито от злорадите клюки на малодушните, защото са ми напълно безразлични. Няма да се страхувам от провала, защото ако съм смел и знам какво правя, няма да се проваля. Провалите са само за хората, които се предават. Никога няма да се предам.

Аз съм смел. Аз съм водач. Улавям момента. Правя избора си на мига.

Аз съм човек на действието.

[1] Джошуа Лорънс Чембърлейн (1828–1914) — републиканец, бивш колежански преподавател, доброволец в Американската гражданска война 1861–1865. Награден с Медал на Честта (най-високото военно отличие в САЩ). Въпреки липсата на военна подготовка достига до званието „бригаден генерал“ и „почетен

генерал-майор“. След края на войната четири пъти е избран за губернатор на Мейн с впечатляващо мнозинство. — Б.ред. ↑

[2] Сержант Андрю Джаксън Тозиър (1838–1910) — историческа личност, един от 63-мата военнослужещи, наградени с Медал на Честта за проявление от тях героизъм в битката при Гетисбърг (1–3 юли 1863 година). — Б.ред. ↑

[3] Съюзна армия (Федерална армия, Национална армия) — сухопътните войски, които се сражават на страната на северните щати в Гражданската война 1861–1865. В състава ѝ влиза професионалната Американска армия, както и огромен брой доброволци и наборни войници. Военната повинност в САЩ е въведена именно във връзка с тези събития — Б.ред. ↑

[4] Всички цитати от Библията са по изданието на Светия синод на Българската православна църква от 1998 година. — Б.ред. ↑

ПЕТА ГЛАВА

Този път замайването беше по-силно. Стиснал здраво клепачи, Дейвид усещаше как тялото му се люлее нагоре-надолу; свил юмруци и привел глава, той се молеше скокът във времето да приключи по-бързо. Прилоша му до припадък, но когато отвори очи, разбра, че люлеенето не се дължи на преместването във времето и пространството. Вече се намираше на кораб.

Въпреки тъмнината успя да види водата. Намираше се в океана — позна го, защото миризмата на сол му напомняше за ваканциите, прекарани с Елън и Джени на плажа. Щом зрението му привикна със сумрака, полюшването на кораба вече не го безпокоеше толкова. Пипнешком установи, че е седнал върху навито корабно въже. Или поне приличаше на такова, само дето беше по-грубо и не толкова плътно като въжетата, които беше използвал. Сякаш беше направено от трева.

Допирът с него подсети Дейвид, че все още държи посланието на Чембърлейн в едната си ръка, а кесията за тютюн — в другата. Изненадан и развълнуван, че се е пренесла заедно с него, той бързо сложи листа вътре и я закопча. След това си спомни за посланието на Труман. Извади го, постави го при другото и мушна кесията в джоба на панталона си.

Изправи се предпазливо. Тялото му беше схванато и го болеше сякаш дълго е стоял неподвижен. Вдигна очи и съгледа огромно корабно платно. Усмихна се. Като малък беше плавал с баща си в езера, но с много по-малки съдове — не като този. „Да можеше татко сега да е тук, щеше да е на върха на щастието! — възкликна Дейвид на глас. После се намръщи: — Къде ли си сега, татко?“ — прошепна той.

Изведнъж се почувства самотен и уморен. Строполи се върху корабното въже и отпусна глава назад, а очите му се навлажниха от сълзи. Дали някога ще види Елън отново? А дъщеря си? Малката Джени... За какво ли си мислят в този момент? Дали се страхуват? Дали са щастливи? Дали са изминали десет минути? Или сто години?

— Приятел! Ей, приятел!

Дейвид усети, че някой го дърпа за ръкава, и отвори очи. Наоколо беше тъмно, но имаше чувството, че е подремнал.

— Ей, приятел! — шепнеше настоятелно някаква тъмна фигура. — Ела с мен! — Помогна му да се изправи на крака и Дейвид последва дребен, набит човек, който сръчно си проправяше път между бъчви, въжета и пръти, пристъпвайки към центъра на кораба. С усилие го догонваше и на няколко пъти щеше да падне, преди мъжът да спре в основата на мачтата. Прътът беше толкова дълъг, че върхът му се губеше горе в мрака. Мачтата носеше главното платно, а от нея стърчаха въжета и катарами. Без да поглежда Дейвид, мъжът каза само: — Нагоре! — И посочи с ръка. След няколко секунди се изгуби от поглед — толкова бързо се катереше. Дейвид се стараеше да го настигне, но му се струваше, че пълзи по паяжина. Не след дълго усети как някой го сграбчва за ризата. Макар и дребен, този тип се оказа доста силен и с лекота го преметна през ръба на дървения кош, прикрепен за върха на мачтата. Озоваха се в наблюдателница. Мъжът поглади ризата на Дейвид там, където я беше смачкал, и стовари ръце върху раменете му. — Добре дошъл! Добре дошъл, приятелю! — промълви той тихо, но ентусиазирано. — За мен е чест да се запознаем. Как ти е името?

— Дейвид, Дейвид Пондър.

— О, сенър Пондър, може ли да ви наричам Дейвид?

— Разбира се.

— Чудесно! Гладен ли сте?

— Не, не съм. Аз...

— Добре! Храната е малко и е пълна с червеи. Но няма страшно, ще видите! Пътешествието ни е към края си!

Отражението на звездите във водата озаряваше наблюдателницата с мека светлина и Дейвид вече съвсем ясно виждаше непознатия. Имаше къдрава кестенява коса, дълга почти до раменете. Зелената му триъгълна шапка висеше отметната на тила му, а предният ѝ връх стърчеше към небето. С изключение на брезентовото палто, дрехите му бяха пълни дрипи. Крачолите на

панталоните му се бяха нацепили на ленти, а обувките му — ако можеха да се нарекат така — представляваха две парчета кожа, увити около стъпалата му.

— А как е вашето име, господине? — попита Дейвид.

— Ами да, разбира се! — Мъжът се плесна по челото. — Колко невъзпитано от моя страна! Аз съм капитан Колон, капитан Кристобал Колон, господар на „Санта Мария“. На вашите услуги! — И леко се поклони.

— Колон? — повтори Дейвид. — Колумб? Вие сте Христофор Колумб?!

— Да. — Мъжът се усмихна леко смутено. — Колумб, така звучи името ми на английски. Но португалският ви е безупречен и аз реших, че...

Дейвид се усмихна:

— Говоря португалски само тази нощ.

Колумб наклони глава, сякаш се опитваше да схване шегата.

— Разбирам — измърмори той, макар за Дейвид да беше очевидно, че нищо не е разбрал. После енергично потърка длани и смени темата: — Е, каквото и да правиш тази нощ, тя е към края си. Скоро слънцето ще ни огрее.

Люшкането беше по-осезаемо на високата мачта, но иначе Дейвид се чувстваше в безопасност, дори му стана уютно. В сравнение с безбрежния океан наоколо корабът не изглеждаше чак толкова голям. Дължината му беше не повече от шейсет метра. Като погледна назад, Дейвид забеляза очертанията на още два кораба. Те изпъваха платна на около стотина метра, обградили „Санта Мария“ от двете страни.

— „Ниня“ и „Пинта“?

— А, да — отвърна Колумб. — Два достойни кораба, макар и не толкова луксозни като този. — Той отпусна ръка надолу, сочейки към палубата.

Дейвид прикри усмивката си:

— Знаете ли къде се намирате?

— Естествено — засмя се Колумб. — Аз съм тук. А ти знаеш ли къде си?

Дейвид се озърна наоколо:

— В Атлантика?

— Браво! Браво! — Колумб го потупа по гърба. — Чудесен навигатор си!

Стана му неловко, но все пак отново попита:

— Наистина ли не знаете къде сте?

— Има ли значение, предвид това, което мога да постигна? — отвърна Колумб.

— Не разбирам.

— От дете непрекъснато чувам този въпрос под една или друга форма — започна Колумб. — „Знаеш ли къде си?“ „Знаеш ли какъв си?“ „Колон, ти си необразован.“ „Колон, ти си беден.“ „Ти си син на тъкач, какво знаеш ти за морето?“ — Мореплавателят тръсна глава с възмущение. — В момента ни най-малко не ме вълнува къде съм. Обаче на въпроса къде отивам мога да отговоря. Така че хайде, попитай ме.

— Моля? Да ви попитам...

— Попитай ме знам ли къде отивам. Давай!

— Добре. — Дейвид сви рамене. — Знаете ли къде отивате?

Дотук разговорът течеше със спокоен и премерен тон, но когато Колумб най-сетне получи въпроса, който беше чакал толкова дълго, той изстреля отговора, вятърът го понесе над водата и сякаш прозвуча гласът на самия Господ. Протегнал длан напред, към небето на запад, капитанът извика:

— Да! Знам накъде отивам! Отивам към Новия свят!

Дейвид наблюдаваше откривателя, който сочеше напред в тъмнината, и неволно потръпна. Настъпи тишина. После той прочисти гърло и прекъсна мълчанието:

— Преди колко време тръгнахте от Испания?

— Преди шейсет и четири дни — отвърна Колумб и отново отпусна ръка. — Днес ще видим земя. Погледни назад. — Дейвид се обърна и видя как небето на изток светлее. — Скоро ще пукне зората. И тогава точно пред „Санта Мария“ ще изникне земя. Прекрасна земя с плодни дървета и с хора, които ще ни посрещнат като герои. Водата, бликаща там, ще бъде студена и чиста. Ще блести сякаш е обсипана с диаманти. Това ще бъде мястото, на което човешките мечти ще се сбъдват. Славният Нов свят, оповестен от Кристобал Колон в името на крал Фердинанд и кралица Изабела.

Дейвид се наведе напред и докосна ръба на наблюдателницата.

— Имате предвид крал Фердинанд и кралица Изабела от Испания, нали?

Колумб кимна:

— Те финансираха експедицията ми. Кралят на Португалия — Хуан, моят крал — каза „не“ на тази страхотна възможност; така постъпиха и владетелите на много други страни. Деветнайсет години, приятелю! Отне ми деветнайсет години да намеря подкрепа! През тези деветнайсет години преживях агонията на публичното унижение, защото останах верен на убежденията си.

— Кои убеждения?

— Убеждението — Колумб повиши гласа си, — не, *абсолютната сигурност*, че мога да намеря нов търговски път, като плавам все на запад. На запад! — Колумб сграбчи Дейвид за раменете и го разтърси здраво: — Приятелю, светът е объл, а не плосък! Ние плаваме по гладката повърхност на сфера и няма да стигнем никакъв ръб.

— Вие ли сте единственият човек, който вярва в това?

— Засега да, но въобще не ме е грижа. Истината е една. Дори и хиляди хора да вярват в някоя глупост, тя си остава глупост. Истината не зависи от всеобщото мнение. Установил съм, че е по-добре да остана сам, доверявайки се на истината в сърцето си, отколкото да следвам стадото овце, обречени на посредственост.

— Казвате, че не ви е грижа — започна Дейвид, — но не се ли притеснявате, че хората ще ви помислят за... луд?

— Приятелю — усмихна се Колумб, — ако се тревожиш какво мислят хората за теб, тогава ще вярваш повече на тяхното мнение, отколкото на своето. Горко на онзи, чието бъдеще зависи от благоволението на другите. Ако се страхуваш от критиката, ще си умреш в бездействие.

Дейвид се намръщи:

— Но ако имаш много противници, как ще поставиш началото?

— И началото, и краят на пътешествието изискват да вложиш страст — каза замислено Колумб, докато Дейвид се взираше в него с празен поглед. — Страстта се ражда в сърцето, тя ти помага да постигнеш най-големите си мечти, тя подхранва убежденията и превръща посредствеността в превъзходство; тя мотивира и околните

да се присъединят към стремежа ти. Чрез страстта ще преминеш през непреодолими препятствия. Ще станеш неудържим!

Дейвид понечи да попита още нещо, но Колумб го накара да замълчи:

— Ако обичаш, приятелю, запази тишина за момент.

На запад слънцето тъкмо изникваше над хоризонта и хвърляше брилянтни отблясъци по повърхността на океана. Колумб гледаше съсредоточено напред. Не помръдна в продължение на цяла минута.

Изминаха още две минути, после десет. Движеха се единствено очите му, сякаш претърсваха линията, в която океанът се сливаше с небето. След почти половин час капитанът изпъна гръб и разтърка клепачи.

— Нищо ли не се вижда? — попита Дейвид предпазливо.

— Вижда се — отвърна Колумб.

— Какво, нима виждате земя?!

— Да — отговори великият мъж.

Дейвид сбърчи чело. Продължи да се взира с надеждата да зърне онова, което мореплавателят твърдеше, че вижда:

— Покажете ми!

— Сеньор Пондър, гледате в грешна посока. Днес няма да видите земя от мачтата на моя кораб. Ще я видите само ако погледнете през моите очи.

— Значи няма земя!

— Напротив, има. Точно ей там. — Колумб посочи над носа на кораба. — Виждам я съвсем ясно, както виждам теб. Виждам я от почти двамазет години.

Дейвид затаи дъх. Нестихващият бриз шумолеше в косата му, докато той надничаше дълбоко в очите на откривателя. Там видя страстта и вярата, които му бяха дали сили да осъществи пътешествието на живота си. „Какво ли бих могъл да постигна — помисли си Дейвид, — ако духът ми беше силен като на този човек?“

— Капитане!

Двама мъже надникнаха иззад ръба на наблюдателницата. Дейвид погледна към тях, после надолу. Там имаше още четирима, махаха на Колумб да слезе при тях. Той сви устни и въздъхна.

— Неприятности? — попита Дейвид.

Провесил крака от ръба на дървения кош, морякът отвърна:

— Със сигурност. Това са моите помощници.

Дейвид се запровира между въжетата, като се стараеше да не изостава. Когато стъпи на палубата на „Санта Мария“, недоволството тъкмо назряваше. Първият помощник-капитан, облечен точно като Колумб, беше висок и мускулист. Дългата му черна коса беше вързана на конска опашка. И той като другите трима мъже беше гладко избръснат. Застанал начело на бунта, помощник-капитан Хуан Гарсон заговори от името на екипажа:

— Всички сме на едно мнение, капитане. Пътешествието ни беше дотук. Време е да се връщаме.

Колумб огледа събралите се мъже и отвърна:

— Почти стигнахме! Минахме най-трудната част. Утре ще видим земя. Прекрасна земя с плодни дървета и...

— Стига! — извика Хуан Гарсон. — Твърде дълго слушахме тази изтъркана песен. Хората са на предела на възможностите си.

Колумб се усмихна сковано:

— Хората не осъзнават предела на възможностите си.

Хуан Гарсон притвори очи, сякаш една се сдържаше:

— Аз и другите помощник-капитани рошихме да поемем обратно. Това е краят!

Мъжете понечиха да се обърнат, но щом чуха гласа на Колумб, застинаха на място.

— Господа! — извика той. — Може би трябва да ви напомня, че имаме запаси от храна и вода за по-малко от десет дни. Смяната на курса би била глупав ход. Ще ни донесе не само провал, но и сигурна смърт. В името на Бога ви призовавам да премислите. Плаваме от шейсет и четири дни. На кое пристанище да се върнем? Единственият възможен курс е напред! Единствената ни надежда е да продължим!

Моряците стояха със сведени глави. Изглеждаха разколебани, дори победени. Гарсон отново взе думата и този път заговори с тих глас:

— Наистина ли е възможно, капитане? Ще открием ли земя?

Колумб се приближи и сложи ръка на рамото му:

— Питаш ме дали е възможно, Гарсон? Не, не е. Но великите дела не са за онези, които вярват само във възможното. А дали ще открием земя? Да! Да! Ще открием земя и това ще бъде най-малкото от нашите открития. — Той посочи гърдите на офицера. — Ти ще

откриеш, че имаш сърце, за което даже не си подозирал. Сърце, способно да те изведе до върха. Ще откриеш един Хуан Гарсон, готов да поведе мъжете към нови светове. Ще откриеш... величието!

Гарсон се изпъна и пое дълбоко въздух:

— Извинете, че проявих неуважение, капитане, аз...

— Забрави! — махна с ръка Колумб. — Върви, Хуан Гарсон. Води мъжете и вярвай!

Щом моряците се разпръснаха, той отново се качи в наблюдателницата. Гостът му го последва и установи, че това упражнение е значително по-лесно на дневна светлина, но все пак отново се наложи Колумб да го издърпа за яката на ризата.

Докато се опитваше да успокои дишането си, Дейвид не откъсваше очи от мореплавателя, който — облегнат на мачтата — се взираше в хоризонта на запад.

— Може ли да попитам нещо?

— Естествено — отвърна Колумб.

— Какво имахте предвид преди малко, когато казахте на помощник-капитана, че сърцето му ще го изведе на върха?

Колумб пое въздух и издиша бавно, преди да отговори:

— Повечето хора се провалят, защото са нерешителни. „Да го направя ли, или не?“ „Да продължа ли, или да се върна?“ Успехът изисква емоционален баланс, какъвто притежава само сърцето на смелите. Когато се изправи пред предизвикателство, решителният човек търси начин да го преодолее, а нерешителният търси път за отстъпление. — Колумб се изкашля и продължи: — Сърцето, изпълнено с решителност, не чака подходящите условия. Защо? Защото условията никога не са подходящи. Твоята нерешителност пречи на Всевишния да твори чудеса. Той е вложил в теб някаква идея — бори се за нея! Ако чакаш, чудиш се, съмняваш се, двоумиш се, значи не се подчиняваш на Бога! — Загледан във водата, Колумб бръкна под ризата си и извади пергамент: — За теб е. — Разгъна го и го подаде на Дейвид.

Дейвид взе пожълтения лист и каза:

— Ти ще откриеш Новия свят.

— Знам.

Дейвид се усмихна и недоумяващо поклати глава:

— Откъде знаеш?

— Сърцето ми е изпълнено с решителност — каза мореплавателят.

Дейвид замълча. Изпълни го истинско благоговение към този човек, който не знаеше нищо, а изглеждаше сякаш знае всичко. Отвори уста да попита:

— Но, как...

— Господин Пондър — прекъсна го Колумб, — време е да се съсредоточите върху посланието, което ви дадох. Прочетете го внимателно и ще откриете, че имате сърце, за което не сте подозирали досега, сърце, способно да ви изведе до върха. Ще откриете един друг Дейвид Пондър, готов да покаже на хората собствените им нови светове. Ще откриете величието.

С тези думи Христофор Колумб прегърна Дейвид и го целуна по бузите.

— Четете! — усмихна се той. — Имам и други задължения.

После облегна лакти на ръба на наблюдателницата и се загледа на запад.

Вятърът развяваше пергамента в ръцете на Дейвид, който седна долу, опря гръб в дървения кош, хвърли последен поглед към автора на посланието и зачете.

ТРЕТИ ПРИНЦИП НА УСПЕХА

СЪРЦЕТО МИ Е ИЗПЪЛНЕНО С РЕШИТЕЛНОСТ

Някога един мъдрец е казал: „Всяко дълго пътуване започва с първата крачка“. Знам, че е истина, и правя първата крачка днес. Твърде дълго краката ми пристъпваха колебливо и се движех по-скоро назад, отколкото напред, тъй като се бях оставил да ме носи вятърът. Критиката, осъждането и оплакването са деца на вятъра. Те идват и завладяват изтощения дъх на низшите същества — но вече нямат власт над мен. От днес аз ще определям посоката. Курсът ми е предначертан. Сърцето ми е изпълнено с решителност. Ще отстоявам възгледите си за света.

Всяка сутрин ще посрещам с радостно вълнение новия ден и възможностите за промяна и развитие. Мислите и действията ми ще бъдат насочени към напредъка и няма да се плъзгат в тъмните дебри на съмнението, нито в калното тресавище на самосъжалението. Няма да се колебая да споделям възгледите си, а когато останалите видят вярата в очите ми, ще ме последват.

Вечер ще слагам глава на възглавницата с щастливо изтощение и със съзнанието, че съм направил всичко по силите си, за да следвам своя път неотклонно. Когато заспя, мечтата, озарявала деня ми, ще бъде с мен и в мрака.

Имам мечта. Велика мечта. Никога няма да съжалявам за нея. Няма да позволя да си отиде, защото ако това се случи, животът ми ще свърши. Надеждите, страстите и идеите ми за бъдещето определят моето съществуване. Който не мечтае, никога няма да има сбъдната мечта.

Сърцето ми е изпълнено с решителност. Няма да чакам.

Знам, че целта на размишленията е да се стигне до решение. Погледнах от всички ъгли. Прецених всички възможности. Сърцето ми реши. Не се боя. Ще направя своя ход сега, без да се обръщам назад. Ако отложи за утре, после може да го отложи и за вдругиден. Няма да протакам. Проблемите не изглеждат толкова сериозни, когато се изправя срещу тях. Ако пипам тръните предпазливо, те ще ме убодат, но ако ги сграбча дръзко, бодлите им ще се счупят и няма да ме наранят.

Няма да чакам. Упорито ще отстоявам възгледите си за бъдещето. Курсът ми е предначертан.

Сърцето ми е изпълнено с решителност.

ШЕСТА ГЛАВА

Щом вдигна поглед от пергамента, Дейвид усети люлеенето на „Санта Мария“. Колумб се обърна, за да провери дали гостът му се е изправил, но видя, че той вече не е в наблюдателницата. Вдигна очи и съзря как тялото му, неподвластно на земното притегляне, се отдалечава плавно от кораба. Капитанът се усмихна широко и помахаше с ръка. Дейвид отвърна на поздрава и изведнъж се понесе толкова стремително, че „Санта Мария“ се превърна в дълга светла ивица, подобна на опашка на комета.

След миг пътешественикът се озова в малка стая. Сред силната миризма на мухъл се прокрадваше аромат на домашен сапун. Единствената светлинка идваше от слаба електрическа крушка, увиснала от тавана. Дейвид бързо преброи, че в непосредствена близост около него се намират седем души. Намръщи се. Странно, те изобщо не помръдваха. Мъж и жена бяха седнали до малка масичка. Двама младежи — момче и момиче — лежаха проснати на пода, замръзнали наред игра на карти, а останалите — двама мъже и една жена — изглежда бяха застинали в крачка. На лицата им се четеше ужас.

Дейвид чу приглушени гласове и потропване по стената. Обърна се и видя момиченце, което не беше забелязал преди. Слабичко, с впечатляващо тъмна вълниста коса и черни, блестящи очи. Изглеждаше на дванайсет-тринайсет години и беше облечено с избеляла синя памучна рокля, която много прилягаше на атмосферата на мрачната стая. Детето също не помръдваше, но като усети, че го гледат, бавно вдигна показалец към устните си.

Тропането по стената следваше определена схема — първо високо горе, после по средата и накрая точно над пода. След това приглушените гласове се изместваха надясно и почукването започваше отново. Горе, в средата, долу. В продължение на пет минути Дейвид стоеше неподвижно и слушаше звуците, които прииждаха иззад стената.

Изведнъж се разнесоха неразбираеми крясъци и се чу как няколко души се затичаха вкупом. Тогава жената, която седеше зад масата, се протегна и стисна ръката на мъжа. Двамата затвориха очи. Никой друг не помръдна.

След цяла вечност тропането утихна. Гласовете замлъкнаха. В тясната стая остана само напрегнатото мълчание. Всички продължаваха да стоят неподвижно. Най-накрая единият от мъжете, които бяха прави, пое дълбоко въздух и шумно издиша.

— Вече е спокойно — каза той.

Останалите разтърсиха глави и тихичко заговориха.

— Този път май бяхме на косъм — промълви младежът, проснат на пода. — Ако водеха кучета... — не довърши изречението си той.

Високата жена с коса, вързана на кок, се разхлипа.

— Недей така, Петронела — прегърна я съпругът ѝ. — В безопасност сме. Ш-ш-ш-ш... — После се обърна към младежа и каза строго: — Петер, догадките какво е можело да се случи са напълно излишни. Разстрои майка си. Да не съм те чул да говориш за кучета.

— Казах само... — подхвана Петер.

— Разбрах — прекъсна го мъжът, — а аз казах „без повече приказки“.

Вляво се виждаше друга стая и мъжът отведе съпругата си натам. Преди вратата да се затвори, Дейвид забеляза на пода дюшек и купчина списания.

Момиченцето внимателно го побутна към ъгъла и прошепна:

— Засега стой тук, но като изляза, ме последвай.

После отиде до двойката, която седеше до масата. Мъжът изглеждаше уморен и макар че дрехите му бяха износени, лицето му беше безупречно избръснато, с изключение на късите мустачки над тънките му устни. Малкото коса, останала по темето му, също беше прилежно сресана. Изглеждаше изтънчен и фин. Жената срещу него, с коса на кок също като Петронела, беше призрачно бледа, сякаш доскоро е била болна. Въпреки това се усмихна, когато момиченцето приближи.

— Тате — каза то, — може ли да отида горе?

— Искат ли се да останеш за малко сама? — попита нежно мъжът.

— Да, татко.

— Отивай тогава.

Тя хвърли бърз поглед към Дейвид и се запъти към стълбата в дъното на стаята, но баща ѝ отново проговори:

— Ане! — Момичето спря и се обърна. — Стой далеч от прозореца.

— Добре, татко — кимна тя и тръгна нагоре, където не можеха да я виждат.

Дейвид бързо я последва, като внимаваше да не се сблъска с някого от хората. Докато се изкачваше, видя как момиченцето му маха да побърза. Отначало му се стори, че стълбището води директно към покрива, но скоро видя отвор, през който се влизаше в таванското помещение.

Щом се качиха на тавана, момиченцето веднага постави капака обратно.

— Толкова съм развълнувана от срещата ни, че чак дъхът ми спира! — каза то и плесна с ръце. — Не е ли вълнуващо?

— Да! — потвърди Дейвид и се усмихна на ентусиазма ѝ. Огледа се наоколо. На тавана нямаше нито стари мебели, нито картонени кутии, нито каквото и да било друго — само прах и мръсотия. — Предполагам, че „вълнуващо“ е точната дума.

— Знаехте ли, че ви очаквах? Сънувах ви. Дори знам името ви: господин Пондър. Написах бележка за вас сутринта. Да я донеса ли?

— Не, не — усмихна се Дейвид. — Карай по-бавно. За разлика от теб, аз не съм много в час. Дори не знам къде се намирам.

— Така ли? В Амстердам сме. — Детето задърпа Дейвид към прозореца. — Елате! Ще ви покажа града.

В дъното на тавана се издигаше голям прозорец с девет крила. Три от тях бяха отделени от останалите с тухлена колона. Стъклата бяха мръсни, сиви и прашни — както впрочем и цялото помещение.

— Това ли е прозорецът, от който ти казаха да стоиш надалеч?

— Да, това е, но няма проблем да надникнем от ъгъла. — С тези думи тя застана на четири крака и възкликна нетърпеливо: — Хайде!

Дейвид запълзя към прозореца, където малката го чакаше пред перваза. Като стигна до нея, той приседна и опря гръб в стената, а тя подви крака и облегна дясното си рамо в мазилката. Дейвид се настани удобно и прошепна:

— Чух, че баща ти те нарича Ане...

— Да. А сестра ми се казва Марго. Тя е много кротка — момичето, което играеше на карти долу. А момчето е Петер. Петер ван Дан.

— Как е второто ти име?

— Франк. Името на баща ми е Ото, а майка ми е Едит. Родителите на Петер са господин Херман и госпожа Петронела — жената, която се разплака, но тя постоянно плаче. А другият мъж, който беше долу, е господин Дюсел. Видяхте го, нали? Той седеше на пода, до вратата на стаята ми, но всъщност вие не знаете коя е моята стая, така че може и да не сте го забелязали. Както и да е, той е доктор, но не съвсем. Зъболекар е...

Дейвид загуби представа колко дълго е говорила Ане, така или иначе отдавна беше престанал да я слуша. В ума му беше същински хаос. „Ане Франк, Ане Франк... — повтаряше си той — Това е името на момичето, чийто дневник четох в училище...“

— ... така че Петер го взе с нас — не спираше да бърбори Ане, без да обръща внимание на слисаното изражение на госта си. — Муши е прекрасен, макар да не е чак толкова галъвен като моята котка Мурти, която остана у дома. Муши е черен като дявол. А пък Мурти...

„Намирам се в Задната къща“ — помисли си Дейвид. Както добре знаеше, Задната къща беше тайно помещение, състоящо се от няколко стаи, изградено зад гърба на склад. Ане и семейството ѝ бяха холандски евреи, укриващи се от властите по време на нацистката окупация.

— ... как мислите? — попита Ане и погледна Дейвид в очите, сякаш очакваше отговор.

Той се сепна от неочакваната пауза. Така се беше унесъл в собствените си мисли, че съвсем не чуваше какво му бърбори.

— Извинявай. Какво каза? — попита притеснено.

— Казвах — повтори бавно Ане, — че Петер е много красив. Нали?

— Петер ли? — Дейвид сбърчи вежди. — А-а-а, момчето долу. Да, красив е.

— Понякога му разрешавам да ме целуне. Разбира се, само по бузата.

— Разбира се — каза сериозно Дейвид, после се опита да смени темата: — Ане, знаеш ли от колко време сте тук?

— Една година и четири месеца — отвърна тя, без да се замисля.

— Знаеш ли коя дата е днес?

— Естествено. Четвъртък, 28 октомври 1943 година. Скрихме се тук миналата година, в първата неделя на юли. На 5 юли. — Тя хвърли поглед към прозореца. — От доста време не сме излизали.

— Как се снабдявате с храна?

— Мип ни носи.

— Кой?

— Мип е секретарката на татко. Тя продължава да идва на работа в склада всеки ден. Тя и съпругът ѝ Ханк местят библиотеката в кабинета на счетоводството и влизат през вратата зад библиотеката.

— Ане, когато пристигнах...

— А, да — прекъсна го момичето, — доста ме стреснахте. Изникнахте точно пред мен и само аз ви видях. Правил ли сте го преди този номер? Боли ли?

Дейвид се развесели въпреки нетактичното прекъсване. Все пак разбираше вълнението ѝ. Наистина беше разтърсващо събитие да поговориш с непознат след шестнайсет месеца изолация.

— Да, правил съм го и преди. И не, не боли. — Той докосна ръката ѝ и попита отново: — А кой тропаше по стената, когато се появих?

— Нацистките войници. Татко ги нарича Гестапо. Казва, че се обличат в черно. Досега са идвали два пъти. Ние пазим тишина и те си отиват. — Ане се обърна, застана на колене, изправи се предпазливо и надзърна през прозореца. — Застанете като мен и ще видите Амстердам.

Дейвид се надигна и погледна от срещуположния ъгъл. Вляво видя огромно — високо близо трийсет метра — кестеново дърво, чиито най-горни клони хвърляха сянка върху таванското помещение. От другата страна на улицата величествено се издигаше часовникова кула. Заострените върхове на кулите и фронтоните бяха отличителният белег на града.

— Това е Вестеркерк — отбеляза Ане и посочи часовника. — Лягам тук и наблюдавам как стрелките се местят. — Тя се излегна на пода: — Вижте сам.

Дейвид се отпусна до нея и погледна нагоре. Там, сякаш специално ограден в рамката на прозореца, се виждаше циферблатът

на Вестеркерк. Вече беше почти шест вечерта. Докато Ане гледаше часовника, Дейвид се сети за собствената си дъщеря. Опита се да си представи Джени в подобна ситуация. Какво би направила? Как би се държала? А всъщност какво би направил самият той?

— За какво си мислиш? — попита я тихо.

— За часовника. Понякога ми се иска да върви по-бързо, друг път го моля да се забави. Той обаче не ме слуша.

Дейвид подскочи, когато тишината в стаята беше нарушена от подсвирквания и силни, гневни викове, долитащи откъм улицата.

Ане продължи да се взира в часовника.

— Какво става? — попита той.

— Полицейска хайка — отвърна тя невъзмутимо. — Търсят евреи. Чудя се какво ли става с приятелите ми. Не знам нищо за тях. — Тя замълча и се замисли. Дейвид не продума. Тя го погледна в очите и каза: — Отвеждат всички в лагери. Знаете ли, германците казват, че там евреите работят и живеят в добри условия, обаче не е така.

— Ти откъде знаеш? — попита внимателно Дейвид.

Ане сви рамене:

— Всички го знаят. Естествено, писмата се цензурират, но в крайна сметка истината излиза наяве. Мип получи картичка от един приятел, който ѝ пише, че храната е добра и условията са отлични, а в края на писмото е добавил: „Поздрави на Елън де Грут“. Всъщност това са две холандски думи. Немецът, който е цензурирал картичката, не е знаел, че *ellende* означава „страдание“, а *groot* — „ужасно“. Човекът е искал да каже, че много страда.

От часовниковата кула се разнесе звън. С шест силни удара камбаната отброи точния час. Ане спокойно запуши ушите си с ръце и се усмихна на Дейвид, който едва не подскочи.

— Е, малко е шумничко! — изкикоти се тя.

— Радвам се, че го намираш за забавно. За малко да ми се пръсне главата. Как спите при този шум?

— Отдавна престанахме да му обръщаме внимание. Единствено госпожа Петронела го забелязва. Татко казва, че часовникът ѝ е необходим, за да има от какво да се оплаква на всеки кръгъл час.

Дейвид се разсмя:

— Ами ти? Ти от какво се оплакваш?

— Аз не се оплаквам. Татко казва, че оплакването е занимание също като скачането на въже и слушането на радио. Можеш да избереш дали да включиш радиото, или да не го включиш. Можеш да избереш дали да се оплакваш, или да не се оплакваш. Аз избрах да не се оплаквам.

Дейвид се втренчи в нея за момент и попита:

— Виж, не искам да омаловажавам думите на баща ти, но... оглеждала ли си се наоколо? Условията, при които живееш, са тежки дори за зрял човек, да не говорим за момиче на твоята възраст. Как може да не се оплакваш?

Ане наклони глава на една страна, сякаш ѝ беше трудно да схване въпроса. Махна една мигла, залепнала на клепача ѝ, и обясни търпеливо:

— Животът на всеки човек се определя от собствения му избор, господин Пондър. Първо ние правим избора си, а после изборът изгражда нас. Тежки условия ли? Да, на един неблагодарен човек пространството тук ще му се стори твърде тясно, за да бъде обитавано от осем души, а храната — твърде оскъдна, за да стигне за всички. За мен обаче Задната къща е убежище за осем души, докато другите ги тъпчат насила във вагоните. Мип щедро ни снабдява с храна, като използва купоните на собственото си семейство. Със сестра ми имаме резервна рокля, докато някои хора си нямат нищичко. Избрала съм да бъда благодарна. Избрала съм да не се оплаквам.

Удивен от самоконтрола, който демонстрираше това дете, Дейвид се надигна и кръстоса крака.

— Ти сериозно ли ми казваш, че винаги си в добро настроение?

Ане сгъна крачетата, за да имитира позата, в която беше застанал гостът ѝ. Докато оправяше роклята върху коленете си, тя се разсмя:

— Естествено, че не, глупчо! Но когато изпадна в лошо настроение, веднага избирам да съм щастлива. Всъщност това е първото нещо, което избирам, когато се събудя сутрин. Поглеждам се в огледалото и си казвам на глас: „Днес избирам да съм щастлива“. Усмивам се и започвам да се смея, дори и да съм тъжна. Просто се засмивам и не след дълго съм вече щастлива, каквато съм избрала да бъда.

— Млада госпожице, вие сте много специална млада дама.

— Благодаря. Това също е мой личен избор.

— Така ли? — Той повдигна вежда. — Направо съм очарован. Обясни ми как го постигаш.

— Животът ми — поведението, навиците, дори начинът ми на изразяване — се влияе от книгите, които съм избрала да прочета, от хората, които съм избрала да послушам, и от мислите, които допускам в съзнанието си. Преди войната, когато бях още малка, татко ме заведе на концерт в парка „Хет Вондел“. Беше събота следобед. В края на концерта от сцената се понесоха стотици балони, пълни с хелий — червени, сини, жълти, зелени. Беше прекрасно! Дръпнах баща ми за ръкава и го попитах: „Татко, кои балони ще полетят най-високо?“. А той отговори: „Не е важен цветът на балона. Важно е какво има вътре“. — Ане замълча за момент, таванското помещение се изпълни с тишина. Изглеждаше така дълбоко унесена в мисли, че Дейвид не смееше да си поеме въздух. После тя го погледна в очите, вдигна брадичка и продължи: — Господин Пондър, не вярвам, че от това дали си евреин, ариец или африканец зависи какъв ще станеш. За величието няма значение дали си момче или момиче. Ако действително се различаваме по своята същност, тогава разликата идва само от качествата, които сме избрали да изградим у себе си.

Тя се обърна и погледна часовника.

Дейвид не беше обърнал внимание, че таванското помещение е изпълнено с мрак. Едва сега осъзна, че единственото сияние, което му позволява да вижда лицето ѝ, е светлината от Вестеркерк.

— Скоро трябва да се приготвям за вечеря — каза момичето. — Елате с мен в стаята ми. Написала съм нещо за вас.

Слязоха обратно в тайното помещение.

— Вечерята скоро ще бъде сервирана, скъпа — каза майката на Ане. — Чакаме те на масата.

Ане поведе Дейвид към вратата, разположена вдясно от стълбата.

Стаичката беше с размерите на килер. На пода имаше малък дюшек, а до едната възглавница бяха наредени купчини книги.

— Аз и Марго спим в тази стая — обясни Ане. — Тесничка е, но и двете уважаваме правото си на уединение.

Дейвид недоумяваше как някой може да разчита на уединение в този килер. На стената беше окачена бяла рокля. Ръкавите, фустата и яката бяха избродирани с малки червени цветчета. Над дюшека бяха

залепени изрезки от списания и вестници. Гостът посочи към тях и попита:

— Твои ли са, или на сестра ти?

— Мои. Красиви са, нали?

Той ги погледна отблизо. Портрети на Грета Гарбо и Джинджър Роджърс. Снимка с главата на Давид от Микеланджело беше залепена над пейзаж със селска къща. Вляво имаше черно-бяла роза, оцветена с цветен пастел, и голяма картина с шимпанзета, пиещи чай. Навсякъде по стената бяха налепени снимки на сладки къдрави бебета.

— Да, красиви са, какво изобразяват?

— Моето бъдеще — прошепна Ане и докосна ротата. — Хората, с които искам да се срещна, и нещата, които искам да имам. Смях и любов, дом и съпруг, може би Петер.

Изведнъж очите ѝ се наляха със сълзи. Дейвид се протегна, погали я по главата и я притегли към себе си. Тя обгърна шията му с ръце и той коленичи. Докато Ане подсмърчаше и хлипаше, по бузите на Дейвид също потекоха сълзи. Изпита дълбоко възхищение от това дете. Смелостта и мъдростта му бяха като на зрял човек.

Ане се отдръпна и избърса лицето си с ръкава на роклята.

— Съжалявам, не искам да се чувствате неловко.

— Не се чувствам неловко — отвърна Дейвид. — Напомняш ми за моята дъщеричка Дженифър. Наричаме я Джени. Горе-долу на твоята възраст е и смятам, че ти и тя сте двете най-красиви момичета, които някога съм виждал.

Ане се изчерви.

— Благодаря ви, че го казвате. — Тя погледна отново към стената и вдигна ръка към розата. — Може ли да ви попитам нещо?

— Разбира се.

— Ако Джени беше на мое място, щеше ли да се страхува?

Дейвид усети как главата му започва да пулсира:

— Мисля, че щеше да се страхува. А теб страх ли те е?

Ане събра двете си ръце пред гърдите. Хвърли бърз поглед към него и после отново отмести очи.

— Понякога. В повечето случаи обаче избирам да не се страхувам. Татко казва, че страхът не е най-подходящото длето, с което да издялкаш утрешния ден. — Тя се обърна отново към Дейвид. — Вярвам в утрешния ден. Марго и госпожа Петронела ми се подиграват.

Наричат ме Полиана. Казват, че живея в измислен свят и не приемам реалността. Не е вярно. Знам, че войната е нещо ужасно и че сме в постоянна опасност. Не отричам сегашната ситуация, но и не приемам, че е безнадеждна. Знам, че и това ще отmine. — Ане коленичи и мушна ръка под дюшека. Измъкна оттам тетрадка, подвързана с хартия на червени и бели квадрати.

— Това е дневникът ми. Татко ми го подари за рождения ден, 12 юни. — Отгърна страниците и намери каквото търсеше. — А това е за вас — каза тя и внимателно откъсна няколко листа.

Дейвид ги взе и момичето прибра творбата на живота си под мръсния дюшек.

— Благодаря ти, Ане.

Тя постоя известно време пред него, сякаш се чудеше какво още да каже:

— Ще поздравите ли дъщеря си Джени от мен?

— Ще я поздравя — усмихна се той.

След известно мълчание Ане проговори отново:

— Трябва да вечерям. Като се върна, вероятно вече няма да сте тук.

— Да — отвърна тихо Дейвид.

— Тогава... спомняйте си за мен — усмихна се тя. — И аз ще си спомням за вас. Но преди всичко и двамата трябва да знаем, че сам по себе си животът е изключителна привилегия, а дали ще го изживеем пълноценно е въпрос на избор.

С тези думи тя прегърна госта си, бързо напусна стаята и затвори вратата след себе си.

Дейвид седна върху дюшека и се загледа в снимките на стената. Заслуша се за кратко в тихия говор на семейство Франк, след това огледа листата в скута си. Знаеше, че четирите странички, изписани с молив от ръката на това малко момиче, ще променят живота му завинаги.

ЧЕТВЪРТИ ПРИНЦИП НА УСПЕХА

ДНЕС ЩЕ ИЗБЕРА ДА БЪДА ЩАСТЛИВ

От този момент нататък аз ще бъда щастлив човек, защото вече знам къде се корени щастието. И други преди мен са успявали да открият как се стигна до него. Сега знам, че щастието не е емоционален фантом, който ту се появява, ту изчезва от живота ми. Щастието е избор. То е крайният резултат от моите мисли и действия, които допринасят за извършването на определена химическа реакция в мозъка. Тези реакция предизвиква щастие и аз знам как да го постигна.

Ще посрещам всеки ден с усмивка. Дори тя да стои на лицето ми съвсем за кратко, в тялото ми ще се разлее радостно вълнение. С нетърпение очаквам възможностите, които денят ще ми предостави.

Смехът е външната проява на ентусиазма, а аз знам, че той е двигателят на света. Ще се смея винаги когато имам възможност. Ще привличам хората със своето усмихнато сърце. Светът принадлежи на ентусиастите, а останалите ги следват навсякъде.

Днес ще избира да бъда щастлив. Ще се усмихвам на всеки срещнат.

Усмивката ще бъде визитната ми картичка. Тя е най-мощното оръжие, с което разполагам. Усмивката има силата да разкъсва окови, да топи ледове и да укротява бури. Ще я използвам постоянно. Хората, с които работя всеки ден, ще подкрепят идеите ми, защото съм усмихнат. Винаги ще се усмихвам пръв. Демонстрирането на добро настроение ще покаже на другите какво очаквам в отговор.

Днес ще избира да бъда щастлив. Благодарен съм за това, което имам.

Доскоро се обезсърчавах, когато изпадах в тежки ситуации, защото никога не сравнявах живота си с този на по-злочестите. Също както свежият бриз разчиства мъглите, от днес чувството ми за благодарност ще пропъжда облаците на отчаянието.

Господ ме е дарил с много качества и трябва да съм Му благодарен за това. Твърде често се молах като просяк, непрекъснато исках повече и все забравях да благодаря. Не

искам да приличам на алчно дете, което не цени и не уважава онова, което има. Благодарен съм, че мога да виждам, чувам и дишам. Ако някога получа повече, ще съм благодарен за изобилието.

Ще посрещам деня с усмивка. Ще се усмихвам на всеки срещнат. Благодарен съм за това, което имам.

Днес ще избира да бъде щастлив.

СЕДМА ГЛАВА

Дейвид прочете текста на Ане и избърса сълзата, стекла се по бузата му. Сгъна листчетата, постави ги в кесията за тютюн и се изправи. Протегна ръка към розата на стената. Прокара пръст по стъблото ѝ от корена към върха, стигна до цвета и се усмихна, когато усети восъчното покритие на розовия пастел, с който беше оцветена черно-бялата снимка.

Розата бавно започна да се извива. Листенцата запулсираха, очертанията се размазаха. Той отдръпна ръка и разтърка очи. Опря лакът в стената. Зави му се свят, но усещането скоро премина.

Отвори очи и отново се втрени в снимката. Отначало погледът му беше замъглен, но постепенно започна да се прояснява. Дейвид присви клепачи и доближи лицето си на няколко сантиметра от розата. Ето! Най-после успя да я фокусира. Листенцата изпъкваха толкова ясно и контрастно, сякаш бяха триизмерни. Колебливо, без да откъсва очи от цветето, той протегна дясната си ръка и го докосна с пръст. Не можа да си поеме дъх от удивление! Розата беше жива!

Замръзна на място. Вдигна поглед и осъзна, че лявата му ръка е подпряна върху старо бюро. Отдръпна се и забеляза, че цветето е поставено в семпла кристална ваза на ръба на бюрото. Точно до вазата имаше кана с вода и четири чаши. Дейвид се огледа. Беше в някаква стая... не, намираше се в палатка, обширна палатка от бял брезент, с размери около шест на четири и половина метра. Подът беше трамбован, а наоколо нямаше нищо друго, освен бюрото и три дървени стола.

Отвън се чуваше шум и Дейвид се насочи към спуснатото покривало на входа. Побутна внимателно хлабавия брезент. На двайсетина метра върху издигната платформа или нещо като импровизирана сцена стоеше мъж. Беше с гръб към палатката и говореше пред хиляди хора. Виждаха се оседлани коне, каруци и карета, пръснати сред тълпата. Много от хората носеха слънчобрани,

бяха насядали върху одеяла по земята или се бяха качили върху каруците си.

Дейвид видя, че палатката и сцената са разположени на върха на хълм, заобиколен от високи дървета. Повечето от дърветата бяха останали без листа, но температурата беше приятна. Вероятно беше октомври или може би ноември. „При всички положения е есен“, заключи той, а доколкото можеше да се съди по положението на слънцето, беше малко преди обяд.

Зад множеството се виждаха поля и гори, които се простираха докъдето му стигаше погледът. Хълмовете и пасищата създаваха особено чувство у Дейвид. Мястото му изглеждаше странно познато, макар да не можеше да определи откъде. „Вероятно човекът на сцената ще ми помогне да разбера защо съм тук“ — помисли си той и отново насочи вниманието си към подиума.

Мъжът беше елегантно облечен, носеше сив панталон и лъснати черни ботуши, а над черния му зимен фрак се подаваше висока бяла яка. Буйната му прошарена коса допълваше изтънчения му вид.

Наред с това човекът беше добър оратор. Дейвид се впечатли от начина, по който той крачеше по сцената и драматично размахваше ръце. Публиката безспорно изглеждаше завладяна и се разсмя на няколко пъти. Речта не се чуваше добре, тъй като нямаше микрофон, нито каквато и да било озвучителна система, а мъжът беше с гръб — Дейвид успяваше да долови само отделни думи. Внезапно избухнаха шумни и продължителни ръкопляскания. Дейвид получи възможност да види оратора по-отблизо, когато той пое към катедрата, която се падаше вдясно зад него. Докато изчакваше аплодисментите да утихнат, успя да го разгледа добре. Гладко избръснато лице. Рунтави вежди, твърде дълъг нос и уши. Не му изглеждаше познат.

Разочарован и леко объркан, Дейвид се оттегли навътре в палатката. В продължение на няколко минути се чудеше къде е попаднал и кой е човекът на подиума. С него ли ще трябва да се срещне? Отпусна се тежко на един от столовете до бюрото и си наля чаша с вода. Не успяваше да се освободи от неловкото чувство, че е свързан с това място по някакъв начин.

Изведнъж ревът на тълпата заглуши гласа на оратора. Дейвид стана от стола и бързо се насочи към изхода на палатката. В същия

момент отвън се чу шум от конски копита и скрибуцане на кожени седла. Дейвид отстъпи в ъгъла точно когато някой влезе вътре.

Новодошлият беше млад — около двајсет и пет годишен. Носеше елегантно дълго палто с висока яка. Косата му беше разделена по средата на път, а гъвкият му мустак беше оформен в идеално права линия. С уверена крачка мъжът се насочи право към бюрото. Отвори всички чекмеджета едно по едно, внимателно огледа съдържанието им и ги затвори. Застина неподвижно за миг, когато забеляза чашата за вода, от която беше пил Дейвид; взе я и се намръщи. Очевидно беше подразнен. Като клатеше нервно глава, младият мъж я занесе в ъгъла на палатката, изля я на земята, прибра я в джоба си и отново се върна към бюрото, като продължи да се озърта.

Вдигна каната и се взря съсредоточено във водата. Помириса я. Накрая наля малко в една от останалите три чаши и предпазливо отпи. Успокоен, прибра и нея в джоба си, огледа внимателно наоколо и излезе.

Дейвид си пое дълбоко въздух. Очевидно това не беше човекът, с когото трябваше да се срещне — той дори не го забеляза... Преди да успее да мигне, покривалото на палатката отново се вдигна и влезе друг мъж, приведен почти на две, за да успее да мине, и стиснал шапка под мишницата си. Когато покривалото зад него се спусна, дългучът се изправи, хвърли бърз поглед към Дейвид и в очите му проблеснаха пламъчета.

— Господин Пондър, нали? — попита той.

Дейвид се сепна, коленете му се подгънаха. Искаше му се да отговори „Да, господине!“ или „Здравейте!“ или „Приятно ми е да се запознаем!“, но гърлото му беше така пресъхнало, че не можа да продума. Изведнъж осъзна, че мъжът го гледа в очакване и е подал ръка за поздрав, така че направи единственото, което му беше по силите — ръкува се с Ейбрахам Линкълн.

— За мен... за мен е чест, сър! — най-после измънка гостът.

— За мен също, господин Пондър — отвърна президентът. — Все пак вие сте пропътували доста по-голямо разстояние за това събитие.

Това, което изненада Дейвид не по-малко от самата поява на Линкълн, беше гласът му: не беше пълтен баритон, както го представяха във филмите, а писклив тенор!

Президентът носеше груби бели ръкавици за езда, които рязко контрастираха с официалните му дрехи и правеха и без това големите му ръце да изглеждат огромни. Той свали ръкавиците, отиде до бюрото, остави ги там заедно с шапката си и попита:

— Ще се присъедините ли към мен за по едно питие?

Като видя, че Линкълн сочи каната с вода, Дейвид кимна и на свой ред зададе въпрос:

— Къде сме?

Президентът му даде знак да има търпение и му сипа вода. След това наля и на себе си, пресуши чашата и я напълни втори път.

— Вземи си стол — каза Линкълн, като измъкна своя иззад бюрото.

Докато се настаняваше, Дейвид гледаше как шестнайсетият президент на Съединените щати кръстосва крака и разкопчава колосаната си яка. Беше облечен безупречно. Косата му беше сресана, брадата прилежно оформена, но все пак във външността му имаше нещо... така да се каже... странно: всичко у президента беше с извънредно големи размери — краката, ръцете, дланите, дори лицето му беше твърде издължено. Ейбрахам Линкълн изглеждаше точно както го изобразяваха на портретите.

Той постави чашата на бюрото и каза:

— Винаги ожаднявам след езда, но се притеснявам да пия пред коня. Все пак не съм се морил аз.

Дейвид се усмихна учтиво.

— Е, господин Пондър, искате да знаете къде сме?

— Моля ви, наричайте ме Дейвид.

— Благодаря — отвърна Линкълн, като леко кимна с глава. — Дейвид, днес съм тук по две причини. Първо, за да открия ново гробище точно тук където сме в момента, а именно в Гетисбърг, Пенсилвания.

По гърба на Дейвид пролазиха тръпки.

— Коя дата сме?

— 19 ноември 1863 година.

„Ето защо това място ми изглежда толкова познато — помисли си Дейвид. — Бях тук само преди четири месеца. А всъщност не беше ли преди час?“

— Господин президент, споменахте, че има и друга причина да сте тук днес. Каква я тя?

Линкълн се усмихна:

— Да се срещна с теб, естествено.

Очите на пътешественика се разшириха.

— Ти със сигурност си по-важен от мислите, които ще споделя с присъстващите днес. Гробището принадлежи на миналото, а ти — на бъдещето.

Дейвид избягна погледа на президента:

— Оценявам вашето доверие, но не съм сигурен, че е оправдано. Точно сега само се надявам, че имам бъдеще. В момента преминавам през най-тежкия период в живота си...

— Тогава трябва да те поздравя. Със сигурност ти предстоят все по-хубави дни. — Президентът вдигна чашата си и добави: — За нас двамата, които вече сме преживели най-лошото, което може да ни се случи в живота!

Дейвид не отговори. Не беше сигурен дали не го поднасят.

— Не се шегувам — каза той бавно.

— Мога да те уверя — отвърна Линкълн със строга усмивка, — че аз също не се шегувам. — После се пресегна през бюрото, за да вземе шапката си (висок черен цилиндър, който неизменно присъстваше на всичките му портрети) и поглади с пръсти широката копринена лента. — Нося тази шапка в памет на Вили, малкия ми син. Почина само преди няколко месеца. — Линкълн въздъхна дълбоко. — А сега и синът ми Тод е на смъртно легло. И както можеш да се досетиш, госпожа Линкълн не смята, че е редно да бъда тук точно сега.

— А защо дойдохте?

— Служба. Освен това знаех, че мога да избирам между това да се моля за живота на сина си, докато се мотая из Белия дом, или да свърша нещо полезно. Не се съмнявам, че Всевишния чува молбите ми където и да се намирам. Със сигурност ръката Му стига както до Вашингтон, така и до Гетисбърг. Освен това вярвам, че Господ би предпочел да се моля и да работя, вместо да се моля и да чакам. — Президентът смени позата си и кръстоса ръце: — Нали помниш, преди малко споменах, че и двамата сме изпитали най-лошото, което може да ни предложи животът. Това е вярно от гледна точка на едно минималистично, егоистично възприятие. Трябва да призная, че съм

склонен да служи на своето его. Всъщност това е една от постоянните битки в живота ми. В по-широк смисъл обаче ни е предоставена великата възможност да се променяме и да подобряваме качествата си.

— „Да подобряваме качествата си?“ Ние го наричаме „личностно развитие“. Не знам дали все още го искам...

— Не е лесно да направиш подобен избор. Повечето хора постъпват по един и същи начин. Въпросът, пред който се изправяш в този момент от живота си, е „Колко власт искам да имам?“.

Дейвид наклони леко глава и промълви:

— Не разбирам... Каква връзка има между личностното развитие и властта? Освен това... не искам да ви обидя, но властта така или иначе не ме интересува.

Линкълн се приведе напред:

— Господин Пондър... Дейвид, ако казвате истината, ако властта наистина не ви интересува, значи цялото ми внимание към вас е напразно.

Дейвид не знаеше дали трябва да се почувства засегнат. Все пак проговори:

— Аз... не съм...

Линкълн се протегна и го докосна по коляното:

— Искам да ме чуеш! — каза настойчиво той.

Щом видя, че гостът му е готов да го изслуша, президентът се облегна обратно назад.

— Да помислим заедно — започна той. — Личностното развитие води до придобиване на все повече власт. Трябва да си достигнал определено ниво, за да имаш нужните умения да издържаш семейство. Има и друго ниво на личностно израстване, което ще ти осигури достатъчно влияние и мъдрост, за да те приемат за лидер. — Линкълн направи пауза и погледна Дейвид право в очите. — За да вършиш велики дела, задължително трябва да имаш власт. Не бягай от властта. Стреми се към нея. Попаднала в ръцете на добър човек, тя е като глътка вода в горещ летен ден. Освежава всички, които се докоснат до нея. Някои хора искат власт само колкото да преживяват. Други се стремят към власт, достатъчна за да уредят живота на семейството си. Дори са готови да помагат на хората, постигнали по-малко от тях, стига това да не застрашава личното им благоденствие. Има обаче и такива като нас, Дейвид, които са изкушени от глупавата идея, че

могат да променят света. Ние пренебрегваме общоприетото и правим онова, което е правилно. Един човек може да притежава мощ, достатъчна да изведе стотици хиляди хора към обетованата земя на мечтите им. Като деца се страхуваме от мрака. Като възрастни се боим от светлината. Боим се да излезем навън. Боим се да се обединим. Как обаче да водим другите към цел, която още не сме постигнали? Не спирай да търсиш! Подтиквам те да се стремиш към светлината, която изглежда твърде далеч. Пътешествието си заслужава. Ти ще бъдеш маякът на личностното развитие и със своя пример и наставления ще попречиш на много хора да разбият живота си в скалите на посредствеността.

— Разбирам какво искате да кажете — кимна Дейвид. — И как да работя за личностното си израстване? Кое е най-важното в това... търсене?

— За мен винаги е било много полезно да си задавам въпроси.

— За какво?

— За себе си.

— Задавате си въпроси за себе си?

— Да — кимна президентът, — така поне най-общо знам отговора. — Той потри брадата си с ръка и продължи: — Съвсем сериозно, въпроси като „Как гледат хората на мен?“ и „Какво не харесват у мен?“ могат да бъдат доста показателни, ако им отговориш честно. Когато около теб започнат да се трупат хора, придобиваш влияние и трябва да внимаваш как се държиш.

— Значи ми казвате да се старая да угодя на хората?

— Не е задължително! Казвам само да коригираш най-дразнещото в поведението, маниерите и говора си. Естествено, и аз продължавам да откривам почва за промени у себе си. Така или иначе, не можеш да угодиш на всички, не трябва и да се опитваш. Например да търсиш одобрение от мързеливия и завистливия е все едно да поиш прасе с кладенчова вода. Ще установиш, че Господ рядко използва хора, чиято главна грижа е какво мислят другите за тях.

— Не ви ли интересува мнението на хората за вас? — попита глуповато Дейвид.

Линкълн се наведе напред със сериозно изражение.

— Защо? Какво говорят за мен? — Като видя стреснатия поглед на Дейвид, президентът шумно се разсмя: — Виж, това, което получих

в наследство от Бюканън^[1], беше истински кошмар. Когато полагах клетва, седем щата вече се бяха отделили, а Джеферсън Дейвис беше провъзгласен за президент на Конфедеративните щати^[2] на Америка. Между нас казано, Бюканън не ми помогна особено. Преди да напусне Вашингтон, той се обяви за последния президент на Съединените щати. Както вероятно знаеш, аз съм първият президент от републиканската партия. Бях избран с малцинство и дори някои от членовете на собствения ми кабинет ме смятат за втора ръка. За голяма част от политическия елит на Вашингтон, аз ще си остана провинциален адвокат и аутсайдер. Ако обръщах внимание на статиите във вестниците, които ме определят като нечестен и глупав, ако се разстройвах всеки път когато политическият ми противник ме нарече „маймуна“ или „палячо“, нямаше да мога да си върша работата. — Линкълн се изправи и пхна ръце в джобовете си. — Рано или късно качествата на всеки човек се поставят под съмнение. Всяка честна и смела личност се сблъсква с несправедлива критика, но никога не бива да забравяш, че несправедливата критика не може да повлияе на истината. А най-сигурният начин да избегнеш критиката е като не правиш нищо и да си никой.

Линкълн спря, за да си поеме въздух, и вниманието му беше привлечено от шумните, нестихващи ръкопляскания навън. Той направи знак на Дейвид да се приближи:

— Да погледнем как върви програмата.

Пристъпи към изхода и отметна брезента на палатката — така и двамата имаха добра видимост към подиума. Продължаваше да говори същият човек.

— Кой е той? — попита тихо Дейвид.

Линкълн отговори, без да се обръща:

— Главният оратор на събитието, многоуважаемият Едуард Евърет, ректор на Харвардския университет и държавен секретар при президента Филмор^[3]. Определено знае как да задържи вниманието на публиката. Виж лицата на хората, като хипнотизирани са.

— Сигурен съм, че очакват вас — промълви Дейвид.

Линкълн се усмихна и внимателно спусна покривалото. Отдръпна се от изхода и каза:

— Благодаря за комплимента, но днес речта ми ще бъде съвсем кратка. Тук съм за откриването. Поканиха ме едва преди три седмици.

В този момент в палатката влезе младият елегантен мъж, когото Дейвид беше видял и преди. Линкълн го посочи и обясни:

— Джон Хей, личният ми секретар.

Дейвид замръзна на мястото си и едва сдържа смеха си, когато видя обърканото изражение на секретаря. Хей огледа цялата палатка и каза колебливо:

— Сър?

Президентът бързо се съвзе:

— С какво мога да ти бъда полезен, Джон?

Хей смръщи вежди, очевидно доста объркан, и продължи да наднича зад Линкълн.

— Джон — повтори президентът, като щракна с пръсти, за да привлече вниманието му, — с какво мога да ти бъда полезен? — Вече едва сдържаше смеха си.

Дейвид беше запушил устата си с ръка.

— Ами... — запелтечи Хей. — Искях само да ви уведомя, че когато господин Евърет приключи, певческото дружество на Балтимор ще изпълни ода, написана специално за случая. Песента ще ни осигури времето, необходимо да ви придружа оттук до подиума.

— Благодаря ти, Джон! — каза Линкълн и се приближи до изхода. — Началото на песента ще бъде знак, че е време да излизам. Дотогава се надявам да уважиш правото ми на уединение.

Президентът отгърна покривалото — искаше да покаже на секретаря си, че е време да си ходи. Хей се мушна през отвора, но внезапно се обърна. Както беше превит на две — наполовина навън, наполовина вътре, — той попита учтиво:

— Извинете, сър, искате да кажете да не влизам повече?

— Точно така, Джон.

— Значи ще се срещнем пред палатката, когато сте готов да се качите на сцената?

— Да, Джон!

Хей замълча за момент. После, все още сгънат на две, промълви:

— Ако смея да попитам...

— Джон! — прекъсна го Линкълн.

— Да?

— Ще се срещнем пред палатката, когато съм готов да изляза на сцената.

— Да, сър! — каза примирено Хей и се плъзна навън.

Президентът спусна брезента, даде знак на Дейвид да го последва и бързо отиде до бюрото. Щом седна, захлупи лице в дланите си и избухна в неконтролируем смях, към който се присъедини и Дейвид.

Когато най-после се овладя, Линкълн въздъхна:

— Бяхме на косъм. За момент забравих, че не може да те види. Джон е прекрасен младеж. Не е хубаво да се смеем за негова сметка, но да ме прощава Господ, изражението му беше неповторимо!

Продължавайки да се подсмива, Дейвид отново седна, като наклони стола на два крака, за да му е по-удобно.

— Преди да влезе секретарят, ми разказвахте за ролята си в днешната церемония...

— Да. — Линкълн придоби сериозно изражение докато прочистваше гърлото си. — Днес прекъсваме боевете, за да отбележим една грозна реалност, свързана с войната: откриваме гробище. Както сигурно знаеш, напоследък се нароиха доста такива. Няма как да почета всички. — Той се намръщи, но продължи: — Броят на загиналите тук надхвърля петдесет хиляди. Казват, че кръвта се е стичала по земята като река... — Президентът замълча за момент, но после лицето му се разведри: — Вече имам Грант^[4]. Така че това няма да продължи още дълго.

— Спечелили сте войната?

— Все още не сме. Но след битката при Гетисбърг през юли шансовете ни наистина са доста по-големи.

Изведнъж Дейвид попита:

— Господин президент, познавате ли един офицер от вашата армия на име полковник Джошуа Чембърлейн? От Двайсети мейнски полк.

Линкълн наклони глава, помисли за момент и отвърна бавно:

— Мисля, че не. Трябва ли да го познавам?

— Може би. Той се е сражавал тук, при Гетисбърг. Когато се върнете във Вашингтон, разпитайте за него.

Президентът кимна.

— Имам още един въпрос — продължи Дейвид. — Вярвате ли, че Господ е на ваша страна?

Линкълн го погледна замислено:

— На 22 септември миналата година подписах Декларацията за еманципация^[5], в която се казва, че оттук нататък всички роби могат да се считат за свободни. Все още е спорно дали съм избрал подходящия момент за този акт. Един от членовете на кабинета ми се постара да уведоми всички, че по-голямата част от обществеността е против мен и подписването на Декларацията. Моето убеждение обаче е, че справедливостта е по-важна от обществената нагласа. Привикнем ли към оковите, винаги ще ги носим. Мисията на нашето правителство и на президентската институция е да въздига човека, така че аз съм противник на всичко, което го принижавя. Смятам, че справедливостта подхранва властта. Затова подписах документа и ще започнем да го прилагаме на практика. Ти ме попита вярвам ли, че Господ е на моя страна. Честно казано, този въпрос не ме вълнува особено. Повече ме интересува дали аз съм на страната на Господ.

Дейвид си спомни нещо, което Линкълн беше казал преди малко:

— Споменахте Грант, защо той е от такова значение?

— Защото и на него му пука! — отвърна рязко президентът. — Отне ми почти три години да открия главнокомандващ, когото не се налага да следя като новобранец. Уинфилд Скот беше първият. После Макдаул, последван от Фремънт и катастрофалния Маклелън^[6]. Можеш ли да си представиш? Маклелън, главнокомандващият на цялата Съюзна армия, отказваше да се сражава с врага! След Маклелън избрах Хенри Халек. Той е завършил Уест Пойнт^[7] и дори е написал книга по военна тактика. Миналата година я прочетох, преди да го назнача. Хубава книга, на теория добре, но с книги не се водят битки. Човекът бягаше от лична отговорност, загуби и малкото присъствие на духа, което имаше, и се превърна в чиновник. Следващият беше Маклернанд, но цялата му работа се свеждаше до това да се оплаква от другите генерали. Не минаваше и седмица без да получа дълъг рапорт, в който се отправят критики към Шърман или Грант. След Маклернанд се измъчих с Роузкранс, Бърнсайд^[8], а накрая и с Натаниъл Банкс. Естествено, когато обявих намерението си да повиша Грант, в пресата ме оплюха. Всъщност много хора ме притискат да го уволня, но аз не мога да се лиша от този човек. Той се бори! Чух, че пиел много. Ако разбере какво точно пие, ще изпратя по няколко кашона и на другите пълководци!

Дейвид се разсмя, а Линкълн продължи:

— Според мен проблемът им е, че Юлисис Грант иска да победим също толкова силно, колкото и аз. Ако искаш да победиш, трябва да се заобиколиш с победители. Хората, които много говорят, а нищо не правят, само те обезсърчават. Грант беше десетият ми експеримент. Сменях ги в лодката, за да видя кой ще гребе бързо като мен.

— Какво ще направите, ако... какво ще направите, когато победите? — попита Дейвид.

— Питаш ме накъде ще поведе народа?

— Да, какъв ще бъде главният ви приоритет след войната?

— Много важен въпрос, часове наред съм размишлявал над него. В първото утро след прекратяването на бойните действия ще започна деня с опрощение.

— Как така? Не разбирам — озадачи се Дейвид.

— Много е просто! Това е единственото нещо, което правя редовно. Прощката ми позволява да бъда пълноценен съпруг, баща, приятел и лидер.

— Но какво общо има тук прощката? — попита объркано Дейвид.

Линкълн се замисли за момент, после кръстоса крака и отвърна:

— Случвало ли ти се е да бъдеш толкова ядосан и разочарован от някого, че непрестанно да мислиш колко несправедливо е постъпил с теб? Мислиш за него когато би трябвало да спиш; в съзнанието ти изплуват думите, които е трябвало или които би искал да му кажеш. Вместо да се радваш на вечерта със семейството си, цялата ти енергия е насочена към човека, който те е обидил. Имаш чувството, че ще се пръснеш. Случвало ли ти се е?

— Да. Случвало ми се е.

Линкълн изпъна крака.

— На мен също. Бизнес провалите, семейните кавги и загубите в няколко политически надпревари дължа именно на подобни чувства. А големите си успехи дължа на разкриването на малката тайна.

— Коя тайна?

— Тайната на прощката. Тя не е скрита, намира се на съвсем видимо място. Не ти коства нищо, но струва милиони. И е на разположение на всеки, но малцина я използват. Ако приемеш силата

на прошката, ще бъдеш почитан, търсен и заможен. Освен това другите също ще ти прощават.

— На кого трябва да простя?

— На всички.

— Ами ако те не ме молят за прошка?

Линкълн повдигна тъмните си вежди.

— Повечето няма да те молят. Колкото и да е невероятно, подлещите, които изпълват съзнанието ти с гневни мисли, си живеят живота без изобщо да подозират, че са направили нещо нередно.

Дейвид смръщи очи.

— Сигурен съм, че си прав, но все пак не разбирам, как може да простиш на човек, който не те моли за прошка.

— Знаеш ли — започна Линкълн, — дълги години си мислех, че прошката е присъща само на рицарите. Представях си как някакъв окаян клетник се е проснал в краката ми и моли за моята благословия. Но докато съзрявах и наблюдавах успешите хора, си изградих нова представа за прошката. Никъде, нито даже в Библията не пише, че за да простиш на някого, той трябва да те помоли за това. Помисли! Съществува ли правило, според което прошката трябва да се заслужи? Къде пише, че за да ти простя, трябва да си ме наскърбил не повече от три пъти? Или пък седем? Или седемнайсет? Неоспоримата истина за прошката е, че тя не е награда, а дар. Когато дарявам прошка, аз се пречиствам от гнева и омразата, които са се загнездили в сърцето ми, и освобождавам духа си, за да продължи напред необременен от оковите на миналото. Прощката, подарена на другите, е дар за самия мен.

Дейвид бавно закима с глава:

— Никога не съм се замислял... Значи прошката е в моите ръце.

В този миг отвън долетяха одобрителни овации. Президентът извади джобния си часовник от жилетката и каза:

— Мисля, че господин Евърет приключи. Не ни остава много време.

Дейвид се изправи.

— Седни за момент, синко — нареди му любезно Линкълн. — Намираш се в критична точка от надпреварата си с живота. Съществува човек, на когото отдавна е трябвало да простиш. С ограниčenата власт, която ми е дадена като твой домакин за това кратко време, трябва да те предупредя, че няма да си пълноценен съпруг, баща

и ръководител, ако не си в състояние да прощаваш. Ключът към всичко, което крие бъдещето ти, крайгълният камък, който ще превърне мечтите ти в реалност, е прощката.

Дейвид зяпна. В очите му се четеше удивление.

— Кой е този човек? — възкликна той. — Кой е той?

Линкълн се изправи и отупа сакото и панталона си. Дейвид също скочи:

— Господин президент, трябва да ми кажете кой е човекът!

Президентът пресуши чашата си до дъно и безмълвно тръгна към изхода, но Дейвид постави ръка върху рамото му:

— Чуйте ме! Ще излезете оттук и няма да ви видя никога вече. Казахте, че едва ли не животът ми ще остане безсмислен, ако не простя на този човек. След като е толкова важно, защо не ми кажете на кого трябва да простя?

Президентът го погледна и отвърна:

— На себе си.

Очите на Дейвид се наляха със сълзи. Той разтърси глава и едва промълви:

— Не смятам, че...

— Дейвид — каза президентът, — твоята съпруга не ти е сърдита, нито детето ти. Приятелите ти, сред които съм и аз, не са ти сърдити. Господ също не ти е сърдит. Така че, Дейвид... — Линкълн замълча за момент и се усмихна: — Не се сърди на себе си. Прости си. Започни отначало.

— Благодаря! — промълви Дейвид.

— За мен е чест, че успях да ти помогна — каза Линкълн и взе шапката си от бюрото. — Ще бъдеш ли така добър да ме последваш? Можеш да се присъединиш към тълпата и да послушаш речта ми, ако искаш.

— Би било страхотно! Благодаря! Между другото, извинявайте, че ви отнех цялото време за подготовка.

— Няма проблеми! — отвърна президентът. — Готов съм от две седмици.

— Наистина ли? Колко интересно! Когато хората изучават история... В бъдещето едно от нещата, които ни преподават в училище, е, че сте написали тази реч във влака за Гетисбърг.

Линкълн се усмихна:

— Не, написах я във Вашингтон. Във влака за Гетисбърг написах нещо друго. Всъщност... — Той измъкна от лентата на цилиндъра си лист хартия и го подаде на Дейвид. — Там пишех за теб. — После тръгна към изхода и се наведе да мине, но изведнъж спря. Обърна се и изглежда Дейвид въпросително: — Казваш, че в бъдещето ще учат за мен?

— Точно така.

Линкълн понижи глас и присви очи:

— Между нас да си остане, но... ще спечелим войната, нали?

— Да!

С лукава усмивка на лицето президентът зададе последния си въпрос:

— Грант?

Дейвид се усмихна.

— Да — отвърна той и го последва навън.

Наложи се да отстъпи назад, тъй като Джон Хей и още няколко войника незабавно заобиколиха Линкълн и го съпроводиха до сцената. Там той се здрависа с Едуард Евърет, който остана да чуе речта му. Хорът беше приключил с песента си и се беше оттеглил от сцената, когато водещият, облечен в елегантен черен смокинг, обяви:

— Дами и господа, президентът на Съединените американски щати, Ейбрахам Линкълн.

При тези думи двайсет хиляди души се изправиха на крака и заръкопляскаха. Дейвид се промъкна пред подиума и се сля с тях.

Аплодисментите стихнаха, но всички останаха прави. Дейвид се намираше пред дясната част на сцената, когато с доста писклив, почти пронизителен глас Ейбрахам Линкълн произнесе речта, която щеше да сплоти разединената нация.

— Преди осемдесет и седем години на този континент предците ни са положили основите на нова нация, покълнала от свободата и основана на схващането, че всички хора са равни. Днес водим гражданска война. Тя е изпитание за това дали нашата нация — както и всяка друга, зародена и основана на тези принципи — ще може да просъществува и да се развива. Събрали сме се тук, където се разрази една велика битка от тази война. Събрали сме се, за да осветим част от земята на това бойно поле като място на последен покой за онези, които дадоха живота си, за да може нацията ни да пребъде. Така е

редно да постъпим. Ако използваме думите в един по-широк смисъл обаче, ние не можем да осветим тази земя, нито да я направим по-свята, отколкото е. Живите и мъртвите, които са се сражавали тук, вече са го сторили и ние нямаме силата да променим този факт. Светът едва ли ще запомни за дълго думите, изречени от нас сега, но никога не ще забрави какво се е случило тук. На нас не ни остава нищо друго, освен да се посветим на незавършеното дело, което те толкова благородно са отстоявали. Остава ни да се посветим на една велика цел — и вдъхновени от тяхната славна гибел, с още по-голяма преданост да отстояваме каузата, на която те бяха предани до смъртта си, като си дадем дума, че мъртвите не са загинали напразно, че с Божията помощ нацията ще бъде възродена свободна и че управлението на народа, от народа и за народа няма да изчезне от лицето на земята.

Отначало тълпата запази мълчание. После навсякъде около Дейвид започнаха да се разнасят ръкопляскания. Той ентусиазирано се присъедини към тях, като наблюдаваше как Линкълн кима към множеството в знак на благодарност за одобрението и маха на онези, които се намират по-далеч. Президентът улови погледа му и се усмихна. Помаха още веднъж на публиката, обърна се и изчезна.

Дейвид си проправи път през тълпата и отиде до едно голямо буково дърво, което стоеше самотно на склона на хълма. Докато слушаше как хорът на сцената изпълнява следващия химн, той разгъна листа, който беше получил от шестнайсетия президент на Съединените щати, и зачете.

ПЕТИ ПРИНЦИП НА УСПЕХА

ЩЕ ПОСРЕЩНА ДЕНЯ С ОПРОЩЕНИЕ

Твърде дълго прошката стоеше заключена в сърцето ми в очакване да оповестя наличието ѝ при появата на някой, който я заслужава. Уви, смятах повечето хора за недостойни да получат моята прошка — и тъй като никой не ме молеше за нея, аз я пазах за себе си. Сега скътаната прошка покълна в сърцето ми и като развалено зърно даде горчив плод.

Време е да сложа край на това. В този момент животът ми поема към нова надежда и увереност. Аз съм един от малцината в целия свят, посветени в тайната. Знам как да превъзмогна гнева и възмущението и разбирам, че прошката има стойност само когато е подарена. Чрез опрощението аз се освобождавам от демоните на миналото, които така или иначе не са ми необходими, и поставям ново начало.

Ще посрещна деня с опрощение. Ще простя и на тези, които не са ме молили за това.

Колко пъти съм кипвал от гняв заради думите или действията на някой, който не съзнава или не се интересува какво ми причинява! Губил съм безценни часове да си представям как му отмъщавам или споря с него! Сега разбирам каква е истината за този психически тормоз. Яростта, с която съм го подхранвал, често е била едностранна, защото хулителят почти никога не се замисля за обидата, която е нанесъл.

Отсега нататък тихомълком ще прощавам дори на онези, които не разбират, че се нуждаят от това. Дарявайки прошка, аз повече няма да се оставям на безполеznите мисли. Отказвам се от горчивината. Ще посрещна деня с опрощение. Ще простя на онези, които ме критикуват и обиждат несправедливо.

Всеки, който подчинява живота си на мнението на другите, е роб. Аз не съм роб. Вече избрах съветниците си. Мога да правя разлика между добро и зло. Знам кое е най-доброто за бъдещето на семейството ми — и нито заблуждаващите мнения, нито несправедливите критики ще ме отклонят от целта ми.

Критиците на стремежите и мечтите ми не разбират високата цел, която съм си поставил. Няма да допусна тяхното презрение да се отрази на поведението и целите ми. Прощавам им за това, че са лишени от прозорливост, и продължавам напред. Вече знам, че чуждите критики са цената, която трябва да заплатя, за да надскоча посредствеността.

Ще посрещна деня с опрощение. Ще простя и на себе си.

В продължение на много години аз бях най-големият си враг. Премислях отново и отново всяка грешка, всяка невярна преценка, всеки провал. Всяко неспазено обещание, всеки пропилян ден, всяка непостигната цел увеличаваше неудовлетворението ми от живота. Тревогата ме сковаваше в парализиращата си хватка. Изпитвах разочарование от себе си и допълнително го засилвах, като реагирах с бездействие.

Днес разбрах, че е невъзможно да се боря с врага в свое лице. Ще изтрия съмненията и страховете, които възкресяват миналото. Отсега нататък миналото ще престане да предопределя съдбата ми.

Простих си. Животът ми започва отначало.

Ще простя дори на онези, които не са ме молили за това. Ще простя на всички, които ме критикуват несправедливо и ме обиждат. Ще простя на себе си.

Ще посрещна деня с опрощение.

[1] Джеймс Бюканън (1791–1868) — петнайсетият президент на САЩ, според изследователите — най-незначителният лидер в историята на страната. — Б.ред. ↑

[2] През 1860 година седем американски щата — Алабама, Джорджия, Луизиана, Мисисипи, Тексас, Флорида и Южна Каролина — се отделят от САЩ. В началото на 1861 година те образуват конфедерация, към която по-късно се присъединяват Арканзас, Вирджиния, Северна Каролина и Тенеси. Непосредственият повод за отцепването на южните щати е изборът на републиканеца Ейбрахам Линкълн (1809–1865) за президент на САЩ. Новата държава просъществува до 1865 година, оглавявана от Джеферсън Дейвис (1808–1889). Периодът е белязан с драматичната Американска гражданска война. — Б.ред. ↑

[3] Милърд Филмор (1800–1874) — тринайсетият президент на САЩ, наследил поста след смъртта на Закари Тейлър през 1850 година. Мандатът му изтича през 1853 година. — Б.ред. ↑

[4] Генерал Юлисис Грант (1822–1885) — осемнайсетият президент на САЩ (1869–1877), военен командир по време на Гражданската война и следвоенния възстановителен период. Възпитаник на Военната академия в Уест Пойнт (1843). — Б.ред. ↑

[5] Декларация за еманципация — исторически документ, с който се обявява освобождаването на всички роби, живеещи на територията на Конфедерацията. Подписан е от президента Линкълн през 1863 година. — Б.ред. ↑

[6] Генерал Джордж Маклелън (1826–1885) главнокомандващ на Американската армия от ноември 1861 до март 1862, когато е отстранен по решение на президента Линкълн. През 1864 година е номиниран за кандидат-президент на демократичната партия. — Б.ред. ↑

[7] Уест Пойнт — град в щата Ню Йорк, на брега на р. Хъдсън. Там се намира Военната академия на САЩ, създадена по инициатива на Джордж Вашингтон и учредена след края на мандата му с указ на бившия му държавен секретар Томас Джеферсън (тогава вече президент). Това е най-старото американско военно училище. — Б.ред. ↑

[8] Генерал-майор Амброуз Бърнсайд (1824–1881) поема командването на Армията на Потомак след отстраняването на Макклелан. От 1866 до 1868 година е губернатор на Роуд Айлънд, а от 1875 до 1881 година — сенатор. — Б.ред. ↑

ОСМА ГЛАВА

Дейвид измъкна кесията за тютюн от джоба си, внимателно сгъна листа и го постави в нея. „И това пътуване приключи — помисли си той — Къде ли ще се озова сега?“

Чувстваше се напрегнат. Очакването го изнервяше и изтощаваше. Вдигна поглед и видя как конната процесия напуска гробището. Фигурата на президента се открояваше с високия черен цилиндър, който блестеше на слънчевата светлина. Дейвид поклати възхитено глава.

Внезапно го завладя безпокойство. Вече не можеше да държи очите си отворени, затова прибра кесията в джоба си и се излегна. Опита се да остане буден, страхуваше се да не заспи, но сънят надделя. Стори му се, че вижда Елън и Джени. „Татко, къде си? — плачеше Джени. — Ела си вкъщи!“ Дейвид знаеше, че сънува, но не можеше да се събуди. Протегна ръка към детето, но не успя да го достигне. „Пълна лудост! — помисли си той. — Сънувам сън в съня си. Трябва да се събудя!“ Елън стоеше до дъщеря им и я утешаваше, поставила ръце на раменете ѝ.

— Скъпи, имаме нужда от теб! — каза тя.

„Събуди се!“ — заповяда си Дейвид.

— Очаквам велики дела от теб, сине! — долетя отнякъде мъжки глас. Той се огледа и видя тъста си. В очите му имаше сълзи: — Обеща да се грижиш за дъщеря ми...

Дейвид се стресна и излезе от унеса. Видя тавана на помещение, не по-малко от физкултурен салон. Беше шумно като на панаир. Чувстваше се замаян. Извърна се по корем, застана на колене и бавно се изправи.

Наоколо беше пълно с хора и всички се тълпяха в опит да се доберат по-напред, където — ако се съди по изнервените крясъци — се разразяваше ожесточена свада. Мъжете бяха голи до кръста, със загоряла от слънцето кожа. Жените носеха широки роби в ярки

цветове, а невероятно дългите им коси бяха сплетени на плитки, които се спускаха по гърбовете им.

Докато се придвижваше напред, тласкан от тълпата, Дейвид пое дълбоко въздух. Вече се чувстваше по-добре. Усети силна миризма на кедър и с удивление установи, че стените, както и огромните колони, поддържащи тавана, са изградени изцяло от ароматното дърво. Сивите мраморни плочи на пода имаха тъмнолилав оттенък.

Внезапно проехтя удар на гонг. Звукът беше оглушителен. Всички замлъкнаха, коленичиха и сведоха глави към земята. Пред Дейвид, който беше твърде смутен, за да може да помръдне, внезапно се разкри гледка към цялата зала.

Точно срещу него имаше шест стъпала. От двете страни на стълбището бяха разположени статуи на лъвовете. Изваяни от тъмен мрамор, те бяха истински скулптурни шедеври. Статуите обаче бледнееха пред картината, която се виждаше на площадката над стълбите. В средата на гранитния подиум беше поставен трон от слонова кост и чисто злато. Облегалката на изящното кресло беше заоблена в горната част. Като мълчаливи часовои от двете му страни стояха два златни лъва.

Гонгът проехтя отново. Един мъж, който беше застанал близо до трона, бързо отиде до завесата зад него и я дръпна. Тогава иззад нея се показва най-сияйното човешко създание, което Дейвид беше виждал някога. Робата му беше искрящо тюркоазена. Ръкавите и пешовете на дрехата бяха обшити с рубини и диаманти. Около шията и китките си човекът носеше накити от масивно злато. Короната върху главата му, също златна, беше обсипана със ситни диаманти. Дейвид зяпаше с отворена уста.

Мъжът беше доста едър. Гъстата му тъмна коса, разделена на път по средата, се спускаше под тежката корона и стигаше до раменете му. Той мина пред трона, разположи се и каза:

— Можем да започваме!

Хората мигновено скочиха на крака и кавгата започна отново. Докато се опитваше да открие място, откъдето да вижда по-добре, Дейвид чуваше разгневените гласове на две жени.

— Мое е! — пищеше едната.

— Не, мое е! — крещеше другата. — Мръсна крадла!

Дейвид с мъка успя да си проправи път напред.

Междувременно тълпата стана неконтролируема. Присъстващите вземаха страна в разправията и сипеха обиди.

— Тишина! — извика властно мъжът с короната и виковете преминаха в шепот.

Дейвид застана точно пред стълбите. Сега вече виждаше отлично спорещите жени — едната държеше новородено бебе. Всички бяха вперили поглед в трона и сякаш не дишаха.

Мъжът посочи едната от жените — тази, която беше със свободни ръце — и тихо каза:

— Да чуем твоята версия.

Жената се поклони и започна:

— Ваше Величество, с тази жена живеем под един покрив. Преди известно време родих. Тя също роди три дни по-късно. В стаята нямаше никой друг освен нас. Снощи, когато бяхме заспали, тя затиснала бебето си и го убила. След това, докато аз съм спяла, станала и взела сина ми. А после сложила мъртвото бебе до мен.

В залата се разнесе шепот, но жената продължи:

— Сутринта се събудих, понечих да нахраня детето си и какво да видя — то умряло! Но като се вгледах по-добре на светлината, разбрах, че това не е моят син.

— Не е вярно! — проникна се жената с бебето на ръце. — Лъже! Живото бебе е моето!

— Твоето бебе умря! — кресна жената, която разказа историята. — Взела си моето! Това дете е мое!

Жените продължиха да се карат, докато царят не вдигна длан, за да им даде знак да замълчат. После той надникна в очите им и със спокоен тон нареди на слугата:

— Вземи детето, сложи го на земята и ми донеси меча.

Дейвид наблюдаваше сцената като хипнотизиран. Оръжието беше дълго почти метър и половина, с острие от лъскаво сребро и златна дръжка, украсена със смарагди. Царят се изправи и каза:

— Ще съсека детето на две. Така за всяка от вас ще има по една половина. — И вдигна меча, за да нанесе удара.

— Не! Моля ви, не го убивайте! — изпищя веднага първата жена. — Ваше Величество, дайте го на нея, само не го убивайте!

— Съсечете го! — извика другата. — Така поне и двете няма да имаме дете.

Царят тихо отвърна:

— Няма да нараня бебето. Никога не бих го направил. — Посочи към жената, която плачеше коленичила, и каза: — Дайте ѝ детето, тя е истинската майка.

Щом поставиха детето в ръцете ѝ, сълзите, които жената проливаше от ужас, преминаха в сълзи на радост. Тълпата ликуваше, Дейвид викаше с всички останали. Когато царят се изправи, хората отново коленичиха. Като мина зад трона и се приближи към завесата, той спря за момент, обърна се и впери очи в него, сякаш го подканваше: „Идваш ли?“.

Дейвид улови погледа му и го последва, качи се по стълбите и пристъпи зад трона. Премина зад завесите и се озова в малка, още по-печатляваща стая. Покрай стените бяха наредени златни щитове, върху които стояха облежани кръстосани сребърни копия. В единия ъгъл, близо до ниска маса, отрупана с всевъзможни ястия, бяха разхвърляни възглавници с ленени и кожени калъфки. Светлината нахлуваше през високи прозорци с рамки от злато и слонова кост.

Той спря насред стаята. Пазачите пред вратата изобщо не го забелязаха, но царят, който беседваше с някакъв човек, го видя и приключи разговора си:

— Както желаш, Ахишар. Сигурен съм, че като главен съветник ще вземеш правилното решение. — Той се отпусна върху възглавниците до масата. — Свободен си, кажи на всички присъстващи да излязат.

Мъжът на име Ахишар се стресна:

— Ваше величество, не е разумно да...

— Искам да остана сам — прекъсна го господарят му. — Благодаря ти за загрижеността, но е напълно излишна.

Съветникът се поклони и даде знак на пазачите да го последват.

Останали най-послед насаме, царят и Дейвид се втренчиха с любопитство един в друг.

Царят проговори пръв:

— Знаеш ли къде си? — усмихна се той.

— Да — отвърна колебливо Дейвид.

— А знаеш ли кой съм?

— Да, знам. — Този път изглеждаше по-уверен. — Ти си цар Соломон. Тази история ми е позната.

Соломон повдигна вежди.

— Искам да кажа, че това, което се случи там, ми е познато. — Дейвид посочи към завесата. — Помня историята, знам я от дете.

Соломон се усмихна, развеселен от смущението му.

— Това няма значение — каза той. — Гладен ли си?

— Да.

— Заповядай, присъедини се към мен. — Царят посочи една по-голяма възглавница и Дейвид чевръсто се настани върху нея. — Тук има отбрани блюда от целия свят. Само пожелай ястие или нещо друго, от което имаш нужда.

— Благодаря — каза Дейвид и посегна към плодовете. — Между другото, аз съм Дейвид Пондър.

— Имаш две имена? — отбеляза Соломон с интерес. — Много добре говориш езика ми. Учил ли си иврит, или и ти си изненадан от способностите си?

— Всъщност — започна Дейвид, белейки един нар, — през живота си не съм учил дори испански, а сега говоря без усилие твоя древен език.

Соломон се разсмя:

— На мен не ми изглежда чак толкова древен, но както и да е. Явно по време на необикновеното си пътешествие си получил тази способност, за да приемеш съветите на хората, с които се срещаш. Тя ще ти помогне и когато получиш моя дар.

— Дар?

— Свитъка. Приготвих го тази сутрин. — Соломон внимателно постави ръка върху лист фин пергамент, навит на руло около дървена пръчка. — Ето посланието, което сърцето ме подтикна да напиша за теб. Тук са изредени част от навиците, които трябва да залегнат в живота ти, преди да предадеш същия дар на другите.

— А как се очаква да го предам... на другите?

Царят се подсмихна и се пресегна към чепка грозде. Откъсна няколко зърна и каза замислено:

— Това е нещо, което днес все още не си в състояние да узнаеш. Може би утре ще ти бъде разкрито. Йехова мести планини, за да създаде възможност за осъществяването на направения от него избор. От теб зависи да се активизиращ.

Дейвид се наведе напред:

— Мисля, че разбирам какво искаш да кажеш. Трябва да съм подготвен за всичко.

Соломон бавно кимна с глава.

— Само че имам въпрос — каза Дейвид леко иронично. — Как мога да се подготвя за нещо, което първо не познавам и второ не знам кога ще се случи?

Царят млъчеше.

— Е? — настоя гостът му. — Вижте, питам сериозно. Как да се подготвя за несигурното бъдеще?

— Търси мъдростта.

Дейвид едва не избухна:

— Може би не съм от най-умните, но нещо тук не се връзва. Нека те попитам тогава: как да търся мъдростта?

— Отговорът ми едва ли ще смекчи раздразнението ти — отвърна царят и след като помълча, додаде: — Търси мъдростта.

Дейвид остана с отворена уста. Тръсна глава и тъкмо се канеше отново да заговори, когато Соломон го прекъсна:

— Дейвид, и ти си като повечето хора. Слушаш, но не чуваш. Търси мъдростта. Търси мъдростта. Мъдростта чака да бъде открита. Тя не се продава, нито се разменя. Тя е дар за трудолюбивия. Само той може да я открие. Мързеливецът и глупакът дори не се оглеждат за нея. Мъдростта е достъпна за много хора, но малцина я намират. Търси мъдростта. Открий я и ще намериш сполука и удовлетворение.

— Да, със сигурност в момента ми липсват сполука и удовлетворение.

— Но това вече е минало. Настоящото се превръща в минало. В този момент... и в този... и в този. — Соломон щракна с пръсти при всяко произнасяне на думата. — Миналото не се променя, но можеш да промениш бъдещето, защото то зависи от днешните ти действия. Много е просто. Ние, хората, сме в постоянен процес на промяна. Следователно можем да определяме посоката, в която се променяме. — Соломон стана и започна да се разхожда из стаята. Плесна с ръце и попита: — Имаш ли деца?

— Да, дъщеря на дванайсет години.

— Интересуваш ли се какви приятели има тя?

— Да, разбира се.

Соломон се наведе към него:

— Казваш „разбира се“. Защо?

Дейвид сбърчи чело.

— Ами казах: „разбира се“, защото приятелите на дъщеря ми ѝ влияят. И положително, и отрицателно. Забелязал съм, че когато се събира с добри, възпитани деца, рядко имаме проблеми с поведението ѝ. Но понякога общува не с когото трябва и тогава на нас с майка ѝ ни се налага да се справяме с последствията.

— „Последствията“? — повтори Соломон.

— Начинът ѝ на говорене и на обличане, отношението ѝ към околните... — Дейвид се опитваше да намери точните думи. — На нейната възраст всичко, което прави, е повлияно от някого.

— Как направляваш посоката, в която се променя дъщеря ти? — попита Соломон.

— Като контролирам с кого дружи.

— Точно така! — възкликна царят. — И на каква възраст хората престават да се влияят от околните? На осемнайсет години? На двайсет и една? На трийсет? Отговорът, разбира се, е, че ние постоянно и неизменно се влияем от хората, с които общуваме. Ако някой се събира с такива, които ругаят и се оплакват, скоро ще усети, че от устата му непрестанно излизат ругатни и оплаквания. Ако прекарва дните си с мързеливци, които разчитат на подаяния, скоро и в неговите дела ще настъпи хаос. Много от сълзите, които проливаме, се дължат на връзките ни с неподходящи хора.

Дейвид се изправи на крака, изтри ръце в панталона си и попита:

— И това е стъпка към мъдростта?

— Може би най-важната. Подбирай внимателно хората, с които общуваш. Ако при избора си на приятели толерираш посредствеността, ти я допускаш в собствения си живот. Ако мързеливецът не те дразни, това е знак, че приемаш леността като начин на живот. Нали видя Ахишар?

— Да — кимна Дейвид. — Доколкото разбрах, е главен съветник.

— Правилно си разбрал. Други хора, на които разчитам, са Задок, Азариах и Абитар. Те са жреци. Елихореф и Айях са личните ми помощници. Йехосафат е главният писар, а Бенай командва армията ми. Всички те са мъдри и дейни хора, с които се съветвам. За един цар е много важно да подбира внимателно обкръжението си. Нима това не важи и за теб?

Дейвид се приближи до един от златните щитове и разсеяно забарабани по него.

— Ти си най-умният човек на света, очевидно си и най-богатият... И въпреки това твърдиш, че се допитваш до други хора. Защо ти е да го правиш?

Соломон се усмихна търпеливо:

— Само глупакът би отхвърлил съвета на мъдрец. Когато се съветваш, ти си гарантираш сигурност. Разумните препоръки са животворен извор, който ще ти помогне да избегнеш всеки смъртоносен капан. Открий мъдреца — човека, който е постигнал онова, към което се стремиш — и се вслушай в съветите му. — Соломон отиде до масата и взе свитъка. Постави го в една от гънките на дрехата си и даде знак на своя странен гост: — Последвай ме! — После излезе от стаята, като задържа завесата, за да му направи път.

Дейвид мина под ръката му и възкликна:

— Би трябвало аз да държа завесата! Все пак ти си царят!

Соломон се разсмя:

— Благодаря, но ще се възползвам от възможността да ти услужа. Ако царят започне да се вживява твърде много в ролята си, не е далеч денят, когато ще бъде изместен от някой друг. Когато служим на ближния, ние засвидетелстваме уважението си към него. Мъдрият човек е слуга.

Върнаха се в голямата зала. Дейвид посочи трона и попита:

— Може ли да го докосна?

— Естествено! Ако искаш, дори можеш да седнеш. Това е просто един стол.

Дейвид прокара пръсти по облегалката от злато и слонова кост, седна, усмихна се наивно и каза:

— Чувствам се толкова малък...

— Аз също — засмя се Соломон. — А след това сериозно добави: — Отговорността, която носиш като водач, те учи на скромност. Когато сядам на мястото, което си заел в момента, съм благодарен за уроците на моя баща. Може би знаеш, името му беше Давид. Той беше моят наставник. — Владетелят зарея поглед в празната зала и сякаш се унесе в мисли. После продължи: — Баща ми умря преди много години, но аз продължавам да следвам съветите му. — Извади свитъка от дрехата си и разви пергамента. Подаде го на

Дейвид: — Настъпи моментът да се разделим, приятелю. Надявам се, че след времето, което прекарахме заедно, ще разбереш по-добре своето пътешествие. Не мога да облекча усилията ти, но дори и да можех, не бих го направил. Водачът не е длъжен да води чужди битки. Водачът трябва да насърчава хората да се борят; трябва да ги накара да повярват, че усилието си струва. Сражай се с предизвикателствата на настоящето и ще излезеш на пътя, който води към бъдещия ти успех.

— Благодаря, Ваше Величество!

— На твоите услуги — усмихна се Соломон, като лекичко се поклони. — За мен беше чест. Сбогом. — С тези думи царят слезе по стълбите и пое през огромната зала. Като стигна до вратата в срещуположния край, плесна два пъти с ръце. Охранителите мигновено се появиха и застанаха от двете му страни; заедно напуснаха сградата.

Останал сам, Дейвид се изправи и огледа още веднъж великолепната зала. Бавно се отпусна на трона на Соломон и разстла царското послание в скута си.

ШЕСТИ ПРИНЦИП НА УСПЕХА

ЩЕ ТЪРСЯ МЪДРОСТТА

Съзнавам, че мъдростта само чака да бъде открита, и съм решен да я търся. Съзнавам, че нямам влияние над своето минало, но мога да променя бъдещето с днешните си действия.

Ще променя действията си! Ще тренирам зрението и мисълта си да виждат и разбират посланията, които ще ми помогнат да осъществя положителни промени в живота си и да разбирам по-добре своето обкръжение.

Повече няма да измъчвам съзнанието си с мисли, които подхранват съмненията и страховете ми. Ще чета и ще се вслушвам само в посланията, които ми вдъхват увереност в бъдещия ми успех.

Ще търся мъдростта.

Ще подбирам грижливо приятелите си, защото аз съм като тях — говоря като тях, обличам се като тях, споделям техните мнения и навици. Вече ще общувам с хора, чиито желания са като моите.

Ако клеча при пилетата, ще се науча единствено да ровя в пръстта и да се бия за трохите. Ако летя с орлите, ще се науча да се рея във висините. Аз съм орел. Писано ми е да летя.

Ще търся мъдростта. Ще се вслушвам в съветите на мъдреците. Думите на мъдреците са като дъждовните капки за сухата земя. Те са безценни и могат да бъдат от полза само за онзи, който ги разбира.

Стръкчето трева, което попива дъждовната вода, расте и избуява. Човекът, който пренебрегва съветите на мъдреците, е като цвете без дъжд — започва да вехне и бързо умира. Ако се съветвам единствено със себе си, решенията ми ще бъдат основани на онова, което вече ми е известно. А ако се съветвам с мъдреците, ще прибавя знанието и опита им към своите и така значително ще повиша шансовете си за успех.

Ще търся мъдростта.

ДЕВЕТА ГЛАВА

„Ще търся мъдростта“ — последните думи от посланието на Соломон. Дейвид нави пергамента, сгъна рулото на две и го постави в кесията за тютюн. Все още седнал на трона, затвори очи и стегна всичките си мускули.

Отначало не се случи нищо. Вече се канеше да се отпусне, но когато отвори очи, видя как ръцете му потъват в подлакътниците на трона сякаш преминават през въздух. Усети как пропада надолу и тъмнината го обгърна.

Свести се седнал върху бетонен под и с мъка се изправи. Пред очите му имаше дълга редица етажерки, на чиито рафтове грижливо бяха наредени купчета снимки. Под един от тях имаше три големи коша, пълни с още снимки, които чакаха да бъдат подредени. На тях се виждаха деца, различни по възраст и цвят на кожата.

Вляво от етажерките зееше пролука и Дейвид се провря през нея. От другата страна имаше огромни купчини с дрехи. С плахи стъпки той се приближи към ярките платове и прокара пръсти по едно малко палтенце. Хвана ръкава на някаква друга дреха и установи, че също е детско палто. „Всъщност — прецени набързо той — всички тези дрехи са връхни. Малки и големи палта и якета, струпани на високи купчини. Хиляди — промърмори Дейвид, — може би стотици хиляди.“

Обърна се назад и ахна. Оттук имаше възможност да види мястото, където се беше свестил преди малко. Докато стоеше непосредствено до рафтовете, не беше успял да забележи колко високо се издигат те. Погледна нагоре, но таванът се губеше от погледа му.

Никъде нямаше лампи и въпреки това всичко наоколо беше окъпано в меко, равномерно сияние. Купчините дрехи сякаш бяха безкрайни. Явно сградата — ако изобщо можеше да се нарече така — нямаше определена структура. „Дали не сънувам?“ — зачуди се Дейвид.

Накрая обърна внимание, че освен снимките по рафтовете са наредени и други неща. Бавно извървя стотина метра, за да установи,

че това са инвалидни колички. По-нататък следваха легла — всякакви размери. После велосипеди — всевъзможни видове и цветове. Точно срещу велосипедите бяха наредени документи. Дейвид ги погледна отблизо: талони на автомобили. Рафтовете с документи, също като тези със снимките, заемаха площ, голяма поне колкото бейзболно игрище, а нагоре не им се виждаше краят.

След документите се натъкна на всевъзможни обувки — всеки чифт беше поместен в самостоятелно отделение. Бебешките обувчици заемаха шкаф, дълъг шейсет-седемдесет метра и висок до небесата. Следваха шкафове с мъжки и дамски официални обувки, терлици и гуменки. Имаше стотици хиляди, вероятно милиони обувки, Дейвид не беше в състояние да прецени със сигурност. Човешкото съзнание не би могло да роди подобно нещо.

Температурата в помещението беше идеална. Цареше тишина, не се долавяше никакъв мирис. Нямаше носещи колони, нито каквито и да било стени или прозорци; нямаше и хора. „Къде съм попаднал? — каза си той. — Що за място е това? И защо са тук всички тези предмети?“

Продължи без посока и повървя по няколко коридора — всичките безкрайни. Видя дънки, лекарства, снимки на къщи. Имаше отоплителни уреди, свидетелства за сключване на брак, храни. Бавно пое обратно към рафтовете със снимки. По едно време мина покрай купчини банкноти в различни валути и номинали. Сложи ръце на кръста си, сви устни и издиша всичкия въздух от дробовете си. „Няма никакъв смисъл!“ — произнесе на глас, но все пак продължи и преброи 209 стъпки до края на рафтовете с пари.

Върна се на мястото, откъдето беше тръгнал, макар да знаеше, че още не е видял всичко. Започна да се върти на място и да се озърта. Изведнъж отнякъде изпадна една снимка. Приземи се недалеч от Дейвид. Той я взе и понечи да я постави обратно на рафта, но се спря. Нещо в нея го смути.

Беше обикновена снимка на две деца — момче и момиче, и двете на шест-седем години. Очевидно бяха брат и сестра, но изумително приличаха на дъщеря му Джени. Очите им бяха сини като нейните и като тези на Елън, а русите им коси имаха близното отляво на челцата.

Дейвид учудено поклати глава. Не можеше да откъсне поглед от снимката. Почти подсъзнателно долови някакъв шум отляво. Хвърли

бърз поглед натам и видя приближаващ се силует. Беше далеч от него и вървеше леко и уверено. Стигна отсека с леглата и велосипедите и се видя, че е мъж. Огромен мъж.

Дейвид се отмести на няколко крачки — до етажерката със снимките, сякаш там се чувстваше по-защитен.

Непознатият имаше златисторуса къдрава коса — сравнително къса, с бретон над веждите, а назад къдриците му се спускаха до нивото на ушите. Беше облечен с набрана в раменете роба, дълга до коленете му. Дрехата му беше бяла или във всеки случай светла на цвят. Всъщност този човек, който вече се намираше на не повече от петнайсет метра, сякаш беше облечен в светлина.

Щом се приближи, той се усмихна за поздрав, после спря, обърна се и намести една от инвалидните колички. Дейвид зяпна: мъжът имаше крила! Бяха снежнобели и започваха от плешките му! Когато се наведе, за да нагласи количката, върховете им почти допряха пода; после се изправи и те се прибраха плътно до гърба му.

— Здравей, Дейвид — каза той. — Аз съм Гавраил.

Беше много висок и приличаше на воин. Мускулист, но някак деликатен, той въобще не изглеждаше заплашителен. Носът му беше прав, устните — плътни, а кожата му — гладка, без следа от окосмяване. Вниманието на Дейвид обаче беше привлечено от очите му: най-сините очи, които беше виждал някога, изпъстрени със златисти точки.

— Ти си ангел! — успя да промълви той.

— По-точно архангел. — Усмивката на Гавраил разкри идеално равните му бели зъби. — Има разлика.

— Съжалявам, аз... наистина не знаех — запелтечи Дейвид. — Искам да кажа... не знаех, че има разлика.

— Няма нищо — отвърна Гавраил. — За мен е чест да се запознаем. — Той посочи снимката, която гостът държеше в ръка, и попита: — Може ли?

— О... разбира се! — отвърна Дейвид и му я подаде.

Гавраил я погледна и я обърна отново към него:

— Хубави деца, нали?

Дейвид кимна в знак на съгласие и проследи с очи архангела, който я постави в коша с неподредени снимки.

— Е, значи съм мъртъв — изтърси Дейвид.

Гавраил сбърчи чело — изглеждаше объркан:

— Моля?

— Щом съм при теб, трябва да съм в Рая. А ако съм в Рая, значи съм мъртъв.

— Не, не си мъртъв. Това е просто една кратка спирка, може би най-важната в твоето пътешествие. Единствената дестинация, която е една и съща за всички пътници.

— Много ли са те?

— Сравнително малко, предвид началото на времето и броя на хората, с които сме имали вземане-даване. Точно тук избраните да пътуват започват да разбират истинската си мисия. Жана Д'Арк, Джордж Вашингтон, Мартин Лутър Кинг са поели към съдбините си точно от същото място, на което и ти си застанал в момента.

— Кое е? — разпери Дейвид ръце. — Какво е това място?

— Не бързай! Първо нека се поразходим.

Поеха бавно в посоката, от която беше дошъл Гавраил, покрай вентилатори, климатици, гуми, одеяла, часовници и снимки на животни — кучета, котки, коне, хамстери, птици, костенурки, риби и всякакви незнайни твари. Щом наближиха мястото, изпълнено с навити на рула килими, Гавраил спря, обърна се и ненадейно попита:

— Вярващ ли си, Дейвид Пондър?

Без да се замисля, Дейвид отвърна:

— Не разбирам какво имаш предвид.

— Въпросът ми е съвсем прост. Вярващ ли си? Питам дали вярата направлява всекидневните ти действия и емоции. Всеки от нас, включително и аз, е движен или от вярата, или от страха. Функцията им е еднаква. Това са двете състояния, в които човек очаква бъдещите събития. Хората, които живеят в страх, са постоянно на ръба на лудостта, а вярващите всеки ден получават въздаяние.

— Въздаяние? — промълви Дейвид.

Гавраил закрачи отново между рафтовете и поясни:

— Вярата е упование в невидимото. Въздаянието за вярата е да ти се дадат очи за онова, в което вярваш. Е, ти вярващ ли си, Дейвид Пондър?

— Честно казано, винаги съм се смятал за човек на здравия разум.

Гавраил зави надясно и поведе госта си по един по-широк коридор:

— Здравият разум пречи на чудесата да се случват, а вярата твори чудеса. Освен това вярата е по-надежден водач от здравия разум. Здравият разум стига далеч, но за вярата не съществуват никакви граници. Единственото ограничение за реализацията ти утре са съмненията, които имаш днес.

— Мислиш ли, че би било реалистично да работя и живея, разчитайки на чудеса?

Гавраил се разсмя:

— Много си забавен, Дейвид Пондър. Какво означава „реалистично“? Тук нямаме такава дума.

Дейвид спря.

— Шегуваш се, нали?

— Да. Шегувам се. Факт е обаче, че лидерите — хората, постигнали велики неща в живота си — далеч не са били реалисти. Преуспелите хора, които често са смятани за особняци, преминават през живота, без да обръщат внимание на негативните прогнози и емоции, и вършат велики дела, без да слушат какво може или не може. Ето защо никога не бива да казваш на някого, че нещо не може да бъде постигнато. Ами ако Бог чака именно него, за да извърши определено велико дело?

Внезапно Дейвид престана да следи мисълта на Гавраил. Двамата вървяха през коридори с тухли, ориз, компютри, люлеещи се столове и всевъзможни предмети, които поне за Дейвид нямаха връзка помежду си. Но ето че се появи нещо различно: в средата на празно пространство с площта на класна стая беше разположен малък пиедестал, върху който лежеше тънко тесте от хартиени листа. Отдалечен от всички останали предмети, пиедесталът сияеше различно от меката светлина, която сякаш излъчваха рафтовете и етажерките. Дейвид прекоси празното пространство и се озърна.

— Откъде идва тази светлина? — попита той.

Гавраил се усмихна. Като видя, че няма да получи отговор, Дейвид пристъпи към пиедестала.

— Може ли да го докосна?

— Естествено.

В купчината имаше четирийсет-петдесет листа, някои изглеждаха по-нови, други бяха пожълтели от времето. На първите страници имаше сложни математически уравнения, на следващите бяха отпечатани скици на различни машини... Дейвид прехвърли набързо страниците с химически формули (някои приличаха на рецепти) и отгърна пожълтял и омачкан лист с една-единствена дума в средата. Стигна до извода, че това е латинското наименование на някакво растение. Стиснал листата в лявата си ръка, той се обърна към Гавраил и попита:

— Не разбирам. Какво е това?

— Едно от нещата — приближи се Гавраил, — мисля, че беше на осмата страница, е лекарство за рак на панкреаса, черния дроб и дебелото черво.

Дейвид се втренчи в архангела и ръката му увисна във въздуха:

— Какво?!

— По-нататък има схема на апарат за регенериране на очния нерв. Дори слепите по рождение биха могли да прогледнат. Същият уред има вариант, който регенерира гръбначните нерви. Държиш в ръцете си лекарства и ваксини срещу мускулна атрофия, церебрална парализа и — ако щеш вярвай — най-обикновена простуда. На страница двайсет и шеста е ключът към предотвратяването на синдрома на внезапната детска смърт, а на четиринайсета страница — вероятно ще ти е интересно да научиш — има формула на течност за мазане на детско гърло, която безболезнено смалява сливиците за по-малко от шест часа.

Дейвид беше изумен. Веднага щом осъзна разясненията на Гавраил, той отново запрелиства страниците.

— Само че... Мога ли да го взема?

— Не.

Пламнал от гняв и безпомощност, Дейвид изломоти:

— Тогава какъв е смисълът? Искам да кажа, защо... — Не можеше да открие точните думи. В очите му напиреха сълзи от изтощение. Смутен и съкрушен, той постави обратно книгата върху пиедестала и без да обръща внимание на дрезгавината в гласа си, почти изкрещя: — Какво става? Всички тези... лекарства... На дъщеря ми трябва да й вадят сливиците, знаете ли?

— Да.

В продължение на няколко секунди Дейвид гледаше втрепенено архангела, после ъгълчетата на устните му увиснаха и докато се опитваше да открие смислено обяснение на случващото се, по лицето му започнаха да се стичат сълзи. Накрая не издържа:

— А знаете ли, че не мога да платя за операцията?

— Да.

В този момент сякаш цялото нервно напрежение, което беше натрупал през живота си, излезе наяве. Дейвид рухна на колене и зариде. Плачеше за Елън и Джени. Дали щеше да ги види отново? Заслужаваше ли да ги види? Плачеше за хората, които беше разочаровал — родителите, приятелите, колегите си. Плачеше и за себе си.

След няколко минути седна на пода и опря брадичка в коленете си. Успокоен, понечи да си поеме въздух и избърса лицето си с ръкава на ризата.

Гавраил не помръдна. Не направи нищо, за да утеши госта си, макар че явно изпитваше състрадание.

Дейвид вдигна лице към архангела:

— Защо съм тук?

Гавраил протегна ръка и му помогна да се изпрани.

— Ти как мислиш?

— Не знам — отвърна Дейвид и шумно издуха носа си.

— Още не е дошло времето да узнаеш. Ела!

Двамата продължиха обиколката си, а Дейвид хвърли прощален поглед към пиедестала.

Потънаха в безкрайното разнообразие от предмети. Някои бяха съвсем обикновени, например кабели и електрически крушки. Други бяха доста необичайни.

— Какво е това? — попита Дейвид, сочейки част от някаква машина.

— Този уред придава удароустойчивост на движещи се предмети. Конструкцията е комбинация от лазерна и звукова технология, приложима за всякакъв вид превозни средства — от автомобил до реактивен самолет.

Дейвид зарови пръсти в косата си:

— Щом не искаш да ми кажеш какво е това място и защо съм тук, нека те попитам друго. — Гавраил кимна в знак на съгласие. —

Защо са тук всички тези предмети?

Архангелът прокара ръка по една от многобройните прахосмукачки, покрай които преминаваха. Изглеждаше замислен.

— Знаеш ли по какво се различават хората, изпаднали в отчаяние? — започна той. — Защо според теб някои посягат на живота си, а други изведнъж решават, че са способни на велики дела?

— Не съм сигурен... Не съм се замислял.

Без да спира, Гавраил извърна глава — на лицето му се изписа любопитство.

— Ами помисли.

Дейвид вдигна рамене:

— Може би зависи от обстоятелствата.

— Само слабите хора се влияят от обстоятелствата. Мъдрите ги превръщат в свои оръжия. Трябва ли да свеждаш глава и да се терзаеш при всяка трудност, която ти се изпречи на пътя? — Дейвид се намръщи, а Гавраил се усмихна и вдигна пръст. — В това е въпросът, Дейвид Пондър. Дали решенията ти зависят от обстоятелствата.

— Не, не зависят — отвърна твърдо Дейвид.

— Точно така — кимна Гавраил. — Обстоятелствата не са решаващи. Те са само ежедневните уроци, от които трябва да черпиш познание и мъдрост, за да достигнеш до по-светло бъдеще. Потиснатият човек пилее твърде много време в размисли за настоящото си положение, а не си оставя време да помисли в какво положение би искал да бъде.

Дейвид се унесе в мисли за минута, а после посочи към купчините матраци и попита:

— Добре, но защо са тук всички тези неща?

Гавраил хвърли бърз поглед към смутения си ученик и отвърна:

— Заради обстоятелствата.

Гостът въздъхна шумно. Архангелът се засмя и каза:

— Да минем нататък, Дейвид Пондър.

Влязоха в коридор, от едната страна на който бяха подредени телефони, а от другата — дървени вехтории. Скоро отново се озоваха в началната си точка: етажерките със снимки на деца.

— Всичко ли видяхме?

— Видяхме една незначителна част — отвърна Гавраил. — Дори цял живот да се луташ тук, няма да можеш да обиколиш всичко. За

съжаление, купчините нарастват с всеки изминал ден.

Дейвид спря пред коша с неподредени снимки, бръкна вътре и извади онази с двете деца, които му изглеждаха познати.

— Момчето се казва Джейсън — вметна тихо Гавраил, — а момичето Джулия.

— Винаги съм харесвал тези имена — отбеляза гостът му, без да откъсва очи от снимката. — Дядо ми се казваше Джейсън. Ако ни се беше родило момче, с Елън щяхме да го кръстим така. И все си казвахме, че бихме кръстили второто си момиче Джулия. Искяхме да имаме няколко деца, но не можехме да си го позволим... — Внезапно му прилоша. Отпусна ръката, с която държеше снимката, и се хвана за ръба на коша. Дишането му стана учестено: — Но... ти го... знаеш, нали?

— Да.

— Защо ми причиняваш това?

Гавраил присви очи:

— Изразявай се по-ясно, ако обичаш.

— Защо ми показва тази снимка?

— Пътешественикът получава специална привилегия, за да придобие мъдрост и прозрение.

— Не разбирам.

— Очевидно е така. — Архангелът поклати глава.

— И очакваш да те разбере?

— Всичко ще ти се изясни.

— Какво е това място?

Гавраил направи стъпка напред и протегна ръце, сякаш приветстваше високопоставена особа.

— Тук, приятелю, се съхраняват несъстоялите се възможности. — Той измъкна снимката от ръцете на Дейвид, размахва я и започна да обяснява: — Тук се съхраняват всички онези неща, които са били постижими, но пожелалият ги е спрял да работи и да се моли за тях. Складът е пълен с мечтите и целите на хората, които не са имали смелост да ги постигнат.

Дейвид беше ужасен.

Обходи с поглед палтата, обувките, велосипедите и одеялата, после си спомни пиедестала. Сведе очи към снимката и протегна ръка:

— Може ли да я взема?

— Съжалявам — отвърна твърдо архангелът и я прибра обратно.
— Джейсън и Джулия не съществуват. Времето им е отминало. Възможността е пропусната. Няма втори шанс.

Дейвид незабавно отпусна ръка, коленете му се подгънаха и той се сгъна към пода. Нямахте сили да стои прав и седна в краката на Гавраил. Не се развика, нито заплака. Вече нямаше сълзи. В тялото му не беше останала капчица жизненост, едва имаше сили да диша.

Повече от час се мъчеше да възвърне сетивата си. През цялото време Гавраил не помръдна. Най-после Дейвид вдигна глава и едва чуто попита:

— Какво трябва да науча тук?

Архангелът се усмихна и седна на пода до него:

— Трябва да знаеш, че в играта на живота нищо не е по-важно от точките на полувремето. Трагедията не е в това, което не си започнал, а в онова, което не си довършил.

Дейвид бавно поклати глава:

— Защо се отказваме? Защо се отказвам? Защо се оставям на течението? Защо заобикалям възможностите в живота си?

Гавраил му отговори на мига:

— Заобикаляш или се оставяш на течението, защото ти липсва разбиране. Отказваш се, защото ти липсва вяра.

— Разбиране за какво?

— Не разбираш, че постоянното заобикаляне не води човека към велики дела. Не ти помага да станеш по-силен. Пътят на най-малкото съпротивление ти спестява уроците на живота. По него разстоянието, което те дели от значимите постижения, става огромно. Като се оставиш на течението, няма да ти бъде по-леко, нито ще се добереш до желаната цел. Повечето хора се отказват щом играта загубее. Видят ли, че пътят става опасен, те предпочитат да забавят ход. А понякога е жизненоважно да усетиш товара на бъдещето върху плещите си и пулсиращата, неудържима сила на съдбата да движи кръвта ти. В периоди на бедствия и смут се раждат велики хора. Най-здравата стомана се калява в най-силния огън; най-ярката звезда свети в най-тъмното небе.

Дейвид продължаваше да мълчи. Опитваше се да осъзнае чутото. Сякаш за да избегне всякакво съмнение, попита:

— Ти спомена, че ми липсва вяра...

— Казах, че на този, който се отказва, му липсва вяра.

— Искаш да кажеш...

— Искам да кажа нещо много повече: на човешката раса като цяло (с някои малки изключения) ѝ липсва вяра. — Гавраил въздъхна. — Невинаги е било така. Някога вашата цивилизация беше жизнена, продуктивна и закърмена със слава. А вижте се сега — блуждаеща, неуверена тълпа консуматори, която се люлее на ръба на провала.

— Какво?! — Дейвид не може да повярва на ушите си. — Та ние живеем в най-напредналата епоха откакто свят светува!

Гавраил тъжно поклати глава:

— Наистина не познавате историята си. Понякога, когато заедно с нашия Отец наблюдавам моменти от развитието на човешката цивилизация, оставам съм удивен от арогантността, която проявявате вие, хората. Неведнъж съм искал позволение да ви дам урок, но Неговото търпение е по-голямо от моето. Мислите си, че цивилизацията ви е напреднала. Колко забавно! Някога на Земята съществуваше толкова развита култура, че пред нея вие изглеждате като невежи глупци. Напредъкът ѝ в области като математика, металургия, инженерни науки, архитектура и други, неоткрити от вас, надхвърляше и най-смелите ви мечти. Става дума за хора, надарени с голяма прозорливост, дълбока мъдрост и още по-дълбока вяра.

— Защо не сме чували за тези хора? — попита Дейвид с нотка на съмнение.

— Защото повечето ви учени работят в твърде тесни времеви граници. Някои от тях обаче започнаха да се досещат, че е имало общество, предшестващо цивилизациите на ацтеките и инките с повече от трийсет хиляди години.

— Какви са доказателствата за това?

Гавраил се засмя:

— Не са много. Честно казано, вие сте твърде отдалечени от тези хора и по капацитет, и във времето. Едва напоследък разпознахте беглите следи от съществуването им.

— Какви следи?

— При построяването на Куенканските храмове, които все още се издигат в (както я наричате днес) Южна Америка, са използвани триъгълни камъни, всеки с тегло над сто тона. Строителите на Баалбек^[1] в Ливан са използвали крайъгълни камъни, по-големи от

пететажните ви сгради. Всеки от тях тежи над шестстотин тона. На тези две места, както и на много други, андезитните блокове прилепват един към друг с такава точност, че дори не е необходим хоросан. За да изрежат камък с подобна прецизност, вашите инженери биха използвали лазерни уреди. Но дори и с тях не могат да повторят точните размери. Чувал ли си за статуите от Абу Симбел^[2] в Египет? Високи са по четирийсет метра, широки са по трийсет метра и тежат по трийсет и три тона. Когато беше свикан специален международен екип от най-добрите инженери на своята цивилизация за спасяването на статуите при строежа на язовира Насър^[3], специалистите решиха, че единственият възможен начин да преместят монументите е като ги разделят на по-малки парчета и после отново ги сглобят върху платото. А някогашните строители създадоха статуите в каменоломна, отдалечена на километри, и ги придвижиха като монолитни блокове. Превъзхождаха ви и в областта на астрономията. На много по-ранен етап от вас те знаеха, че небесният купол е неподвижен, а Слънцето, Луната и планетите се въртят. Знаеха точната обиколка на Земята и я вграждаха в системи от мерки по целия свят. Днес вашите математици и инженери виждат това в оцелелите сгради от Южна Америка и Европа, защото древните строители включваха тези данни в архитектурата си. Уравненията се изчисляваха много точно. Вие получихте тези математически стойности едва след като „Спутник“ обиколи Земята през 1957 г. Естествено, истината не се нуждае от доказателства — усмихна се Гавраил, — но понеже си любопитен, дадох ти храна за размисъл.

Дейвид не реагира веднага. Не беше в състояние да асимилира загадките на историята, които му разкри архангелът, но не се съмняваше в думите му.

— Тогава защо са си отишли? — попита най-после. — Защо е изчезнала тяхната цивилизация?

— Поради същата причина, която застрашава и вашата — отвърна предпазливо Гавраил. — Арогантност, неблагодарност и липса на вяра. Вие достигнахте ръба на същата бездна за удивително кратко време.

— Можем ли да направим нещо, за да предотвратим края си?

— Можете, разбира се. Нали затова си тук. — Гавраил стана, зарови ръце в гънките на робата си и измъкна малък свитък. Положи

го върху разтворената си длан и го подаде на Дейвид: — Не знам защо точно на теб е оказана тази велика чест, Дейвид Пондър. Аз съм само посредник. — Архангелът си пое въздух. — Ти си последният пътешественик. Повече няма да има. Получаваш дар, който може да промени цивилизацията, на която принадлежиш. От този момент нататък всичко зависи от теб. Изучавай принципите един по един и отделяй достатъчно време на всеки от тях. Чети ги на глас. Не бива да пропускаш нито ден. Всеки принцип трябва да се запечата в сърцето ти, да намери пристан в душата ти. Сподели това съкровище с другите хора. Тези, които възприемат мъдростта, ще извършат велики дела и ще вдъхновяват останалите, а онези, които пренебрегнат силата на посланията, ще имат нетраен успех, животът им ще се окаже илюзия и когато настъпи сетният им час, ще се изправят пред огледалото на разкаянието. Там ще прекарат цяла вечност, гледайки образа на човека, който са могли да бъдат. Имаш всичко необходимо, Дейвид Пондър. Знаеш, че не си сам, има кой да те ръководи. Не губи вяра. Бъдещето зависи от собствения ти избор. Създателят те дарява с извънредна сила чрез мъдростта, която се съдържа в Седемте принципа, но ти дарява и свободна воля. Ако избереш да не вплетеш тази мъдрост в живота си, ако избереш да пренебрегнеш тази сила, бъдещето ти е погубено. Аз ти обяснявам как стоят нещата, но решението ще вземеш ти.

Дейвид обхвана дланите на Гавраил в своите и отвърна:

— Благодаря. Ще направя всичко по силите си.

Архангелът се усмихна и отстъпи встрани:

— Да, Дейвид Пондър, вярвам, че ще постъпиш така. — С тези суми той разпери крила, замахна и след миг изчезна.

Дейвид усети тласъка на вятъра и погледна нагоре, но от събеседника му нямаше и следа. Постоя замислен още няколко минути, а после предприе една съвсем целенасочена разходка: отиде до пиедестала и го огледа внимателно, сякаш за да го запомни завинаги. Накрая се отпусна на пода, където само преди няколко часа беше изживял ужасна душевна болка, и разгърна свитъка на Гавраил.

СЕДМИ ПРИНЦИП НА УСПЕХА

ЩЕ ПРЕСЛЕДВАМ ЦЕЛТА СИ ДОКРАЙ

Със съзнанието, че вече съм извършил трайни промени в живота си, днес ще добавя последното парченце от мозайката. Притежавам най-великата сила, дарявана някога на човечеството — силата да избирам.

Днес избирам да преследвам целите си докрай. Вече няма да пиляя усилия, няма да се нося като есенен лист на вятъра. Знам какво искам. Отстоявам мечтите си. Вървя напред и няма да се откажа.

Ще преследвам целта си докрай. Ще продължавам въпреки изтощението.

Повечето хора се отказват, когато ги завладее умора. Аз не съм като „повечето хора“. Аз съм по-силен от тях. Обикновените хора приемат умората като част от естествения ход на нещата. Обикновените хора се сравняват с другите, затова и са обикновени. А аз се сравнявам със собствения си потенциал. Аз не съм обикновен. Умората не е нищо повече от предвестник на победата.

Колко дълго се учи да ходи детето? Нима силата ми не е по-голяма от тази на едно дете? Нима не съм по-прозорлив? Нима желанието ми не е по-силно? Колко дълго трябва да работя, за да постигна успех? Детето никога не си задава подобен въпрос, защото отговорът няма значение. Щом преследвам целите си докрай, със сигурност ще ги постигна.

Ще преследвам целите си докрай. Ще се съсредоточа върху резултата.

За да постигна онова, което искам, дори не е необходимо да изпитвам удоволствие от процеса. Важно е само да продължавам напред с поглед, устремен в резултата, който желая.

Спортистът не обръща внимание на болката по време на тренировка. Той изпитва удовлетворение от резултата. Соколите изхвърлят малкото си от гнездото уплашено и треперещо — докато се учи да лети, то се измъчва от болка, но бързо забравя терзанията, когато започне да се рее в небето. Морякът, който гледа със страх как бурното

море люлее кораба, ще избере грешен курс. Мъдрият и опитен капитан ще запази вярната посока. Той знае, че ако поеме директно към желаната цел, ще съкрати времето, прекарано в неудобства. А щом следва верния курс, няма място за колебания.

Фарът на бъдещето е пред очите ми. Ще преследвам целите си докрай. Вярата ми е силна.

В „Книга на Йеремиа“ нашият Създател казва: „Защото само Аз зная намеренията, които имам за вас... намерения за добро, а не за зло, за да ви дам бъднина и надежда“. От днес нататък ще изразявам вярата си в бъдещето. Пропилях твърде много време от живота си съмнявайки се във вярата си и вярвайки на съмненията си. Ще сложа край на това.

Вярвам в бъдещето. Няма да гледам встрани. Ще гледам само напред и ще бъда упорит.

Вярата е по-надежден водач от здравия разум. Разумът може да стигне далеч, но пред вярата няма граници. Ще вярвам в бъдещето, което все още не виждам. Това е вярата. Наградата, която ще получа, е да видя онова, в което съм вярвал.

Ще продължавам въпреки изтощението, ще се съсредоточа върху резултата, защото вярата ми е силна.

Ще преследвам целта си докрай.

[1] Баалбек (Хелиополис) — град в Ливан, едно от чудесата на древния свят. Там се намират руините на най-големите езически храмове, останали от Римската империя. — Б.ред. ↑

[2] Абу Симбел — историческа местност в Египет, на западния бряг на р. Нил. Там са открити два храма, построени от Рамзес II. Единият е в чест на древноегипетския бог Амон Ра. По-малкият е посветен на любимата съпруга на фараона, легендарната царица Нефертари. — Б.ред. ↑

[3] Насър — изкуствено езеро на територията на Южен Египет и Северен Судан (наименованието на суданската му част е Нубия), изградено в рамките на прословутия проект за Асуанската язовирна

стена. Наречено е на името на египетския президент Гамал Абдел Насър (1918–1979), управлявал страната от 1954 до 1970 година. На дъното на езерото остават редица безценни археологически обекти. Находките, намерени на някои от тях, са преместени на други терени. — Б.ред. [↑](#)

ДЕСЕТА ГЛАВА

Дейвид пое дълбоко въздух и грижливо нави свитъка на руло. Извади кесията за тютюн от издутия джоб на дънките си. Прокара пръсти по гладката материя на импровизирания подарък от Чембърлейн. Докосна двете златни копчета и се удиви от майсторството на занаятчията, моделирал орела на всяко едно от тях. Разгледа кръстосаните мечове върху капачето. „Символ на борещия се човек — мина му през ума. — Също като мен. Няма да се отказвам. Аз съм борец. — В миг се усмихна и изрече на глас: — Ще преследвам целта си докрай.“

Бързо откопча копчетата и пхна в кесията малкия свитък, който беше получил от Гавраил. Намести го между посланието на древния цар и пергамента на великия откривател. Надзърна вътре и видя шумолящите сгънати бележки от двама президенти и намачканото късче хартия, написано от ръката на воин. А най-отгоре, докато притискаше хартиите и затваряше кесията, видя листчетата, откъснати от дневника на едно малко момиченце.

— Благодаря ви — прошепна той, докато прибираще кесията в джоба си. Замисли се за хората, с които се беше срещнал, и спря. Сглобил цялата картина в съзнанието си, той затвори очи, сведе глава и повтори отново: — Благодаря ви.

* * *

Щом отвори очи, Дейвид разбра, че е попаднал на просторен паркинг. Почти се изсмя на глас, защото не изпита ни най-малка почуда. Нямаше представа къде се намира, но с любопитство констатира, че не е уплашен и дори не се чувства неловко. Докато се оглеждаше, му хрумна, че едва ли някога нещо ще може да го стресне отново.

Студът накара тялото му да потръпне. Беше нощ, макар че наоколо всичко беше така добре осветено, сякаш го заливаше дневна светлина. Пред паркинга се издигаше огромна зала от стъкло и стомана, която се виждаше отдалеч. По някакъв магически начин тя привличаше Дейвид и тръгна право натам.

Докато крачеше между колите, внезапно осъзна къде се намира. Отляво, точно срещу сградата, към която се беше запътил, се издигаше Реюниън Тауър^[1]. Отзад на хоризонта се очертаваше небостъргачът Магнолия с отличителния му знак на върха — летящия червен кон. Отдясно се извисяваше Зеленият великан. Спомни си, че Джени кръсти така постройката една седмица след като инсталираха зелените неонов лампи, които я осветяваха от горе до долу. Небостъргачът на Националната банка от години беше най-високата сграда в Далас. Дейвид си беше у дома.

„Прибрах се!“ — помисли си той и ускори крачка. Устремен към залата, хвърли поглед към Зеления великан. На не повече от километър зад него, леко на изток, се издигаше друг, по-висок небостъргач: красива кула от бял гранит, осветена от основата към върха. Дейвид спря и бавно се обърна. Проследи хоризонта на север, после на изток, на юг и на запад. Забеляза и други непознати сгради. Намръщи се и постави ръце на хълбоците си. „Какво? Далас се е преобразил за няколко часа?“ Стигна до една паркирана кола и присви очи: червен ягуар кабριο, но с доста странна форма. До него беше спрял вишневочервен пикап форд, а по нататък — бял линкълн. Всичките бяха някак различни — може би по-лъскави? Или с нов вид боя? Обърна се отново и този път преброи единайсет сгради, които не съществуваха, когато...

Дейвид изправи глава и въздъхна с облекчение. Погледна отново ягуара и се разсмя. „Сетих се! — извика той към колата. — Ти си нов модел с десет, а може би с цели двайсет години! В бъдещето съм! — каза си той и отново пое към залата. — В бъдещето съм! — Въздъхна силно и тръсна глава: — Какво ли още ще видя?!“ Продължи да върви, мина покрай цяла колона спрели таксите и закрачи по широкия тротоар. Забеляза няколко човека — добре облечени — които очевидно бързаха да минат през въртящата се врата на съоръжението. Бръкна в джобовете си — знаеше, че няма пари, но се надяваше по някакъв чудодееен начин да се е снабдил с билет. Напоследък му се

бяха случили и много по-странни неща. „Така — помисли си той, докато гледаше към залата, — нямам билет, нямам пари и умирам от студ. Какво следва?“ Хрумна му, че може да е оставен билет на негово име, запъти се към най-близкия вход и се обърна към жената на гишето:

— Извинете...

Зеленият пуловер подчертаваше червената ѝ коса, а на върха на носа ѝ бяха кацнали чифт очила. Дамата явно надхвърляше петдесетте и скоростно броеше билетите в кочана. Когато спря за момент, за да въведе някаква цифра в калкулатора, той реши да опита отново:

— Извинете, госпожо...

Тя вдигна поглед, но щом отвори уста, за да проговори, Дейвид осъзна, че тя се усмихва на мъжа, застанал зад него, и се отдръпна встрани. „Значи и в бъдещето не могат да ме видят“ — каза си.

Излезе и отново закрачи около залата. Отвътре на няколко пъти се чу тътен от бурни овации — явно се бяха събрали много хора. Дейвид спря за момент, когато пред него се разтвори една малка, необозначена врата. От нея в мъглявата светлина изникна дребен кльощав мъж. Приличаше на общ работник: беше облечен с гащеризон и държеше метла. Подпря я на стената, разгъна зимната си шапка, сложи я на темето си и извади от джоба си лула.

Когато проблесна пламъчето на кибритената клечка, Дейвид успя да види лицето на непознатия. „Възрастен е.“ Не че това имаше някакво значение, просто го констатира в ума си.

Възрастният мъж погледна към него, кимна и вдигна лулата за поздрав:

— Добър вечер! Как сте?

— Добре, благодаря! — отвърна Дейвид. След това внезапно се спря изненадан: — Хей, ама вие ме виждате!

— Ами, да, виждам ви — отвърна мъжът леко сконфузен и захапа лулата. — Още не съм ослепял. Това, че съм...

Дейвид се приближи. Изведнъж човекът се ококори:

— Господи! — възкликна той. Лулата се изплъзна от устата му и падна на тротоара. Дейвид се наведе да я вдигне. — Не знаех, че сте вие... — запелтечи мъжът. — Съжалявам много. Благодаря! — Той пое лулата и веднага я мушна в джоба си.

Дейвид си помисли, че може да го изгори, но не повдигна въпроса. Реакцията на възрастния господин му се стори далеч по-любопитна.

— Сър — промълви мъжът, — ако не възразявате да попитам... тук сте, за да проверите дали всичко е наред, нали? Вътре е пълно с хора, които са ви изключително благодарни. Жена ми няма да повярва... Може ли да ви стисна ръката, господин Пондър? Казвам се Джак Милър.

Докато се здрависваха, Дейвид попита:

— Откъде знаете кой съм?

— Не се притеснявайте — отвърна Джак съзаклятнически, като се озърташе наляво-надясно, — разбирам... Няма да кажа на никого. На ваше място и аз щях да искам да се промъкна незабелязано, за да погледам. Знаете ли, отначало не ви познах. С тази боядисана коса сте като на една от старите ви снимки. Ей — сепна се той, — редно ли е да вървите така, съвсем сам?

Дейвид се усмихна едва забележимо и повдигна вежда. Опитваше се да разбере какво става:

— Всичко е наред. Между другото, дали ще имате нещо против, ако вляза през тази врата?

Джак се усмихна:

— Че как ще имам, нали вие сте построили сградата! Можете да влизате откъдето си искате! Елате с мен! — С тези думи Джак напъха шапката в джоба си и му кимна да го последва.

Минаха през малко помещение и поеха по широк подземен тунел. Дейвид се опитваше да асимилира факта, че по някакъв начин той има (или ще има) нещо общо с изграждането на това огромно съоръжение. Докато крачеха в тунела, срещнаха няколко групи работници и Джак гордо ги поздрави. Те му махаха и кимаха.

— Добре сте се маскирал! — прошепна той на Дейвид. — Никой не ви разпозна.

„Да — мислеше си Дейвид, като с мъка успяваше да сдържи смеха си, — не ме разпознават, защото не ме виждат. Затова пък ти си доста странна гледка — вървиш, поздравяваш всички и си говориш сам.“

Внезапно Джак забави крачка:

— Дори не ви попитах... Къде искате да отидем? Да ви заведе ли до звездния кабинет?

Дейвид поклати глава. Това му дойде малко в повече.

— Бих искал да се поразходя сам. Става ли?

Джак го изгледа така, сякаш си е загубил ума:

— Сигурен ли сте? Мога да ви придружа, ако желаете.

— Не, няма нужда. Но благодаря за предложението. — Дейвид протегна ръка. — За мен беше чест да се запознаем.

— Ха-ха! — засмя се Джак и стисна здраво ръката му. — Чест да се запознаете с мен? Само да ви чуе жена ми!

Разделиха се и Дейвид продължи разходката си в тунела. Ето че се озова пред издигната рампа, която водеше към самата зала. Когато влезе, с удивление установи, че на амфитеатрално разположените редове няма нито едно празно място. Забеляза гигантската видеостена, която висеше от тавана. Предназначението ѝ беше да държи публиката в течение на всичко, което се случва на сцената. В трите сектора, опасващи залата, имаше поне дваисет и пет хиляди души. А може би повече.

Дейвид очакваше шумът да е оглушителен и се изуми от пълната тишина, която цареше точно в този момент. Никой не се движеше, никой не се смееше. Всички бяха насочили вниманието си към сцената.

А тя беше сравнително скромна, като се имат предвид огромните размери на залата. Семплата ѝ декорация се състоеше от зеленина и шест бели римски колони. Не беше разположена централно, а по ръба на ограждението пред публиката в единия край, близо до първия ред. Задната част на платформата стоеше открита, така че да не пречи на гледката от нито един ъгъл.

Дейвид мимоходом констатира тези подробности, защото основното му внимание беше насочено към средата на платформата и прозрачната катедра върху нея. Погледът му, както и погледът на хиляди други хора от публиката, беше прикован от мъжа, който говореше. Пристъпи още по-близо, за да го види добре. Беше висок около метър и деветдесет, строен, облечен в скъп светлосив костюм. Изглеждаше около четирийсет и пет годишен, излъчваше някаква сурова красота, в известен смисъл стряскаща. Тъмната му коса контрастираше с костюма му.

Мъжът... плачеше! Дейвид се втренчи в него, после хвърли поглед към екрана, за да потвърди подозренията си. По лицето на този човек се стичаха сълзи!

— Беше само преди шест години. Бях останал без пари и без надежда. Деветгодишната ми дъщеричка беше в болница, работех по петнайсет часа на ден, но не успях да се измъкна от финансовите затруднения. Нямахме осигуровка, отникъде не идваше помощ. Една вечер, докато се прибирах от работа с раздрънканата си кола, постоянно поглеждах към снимката на моето малко момиченце, която лежеше на седалката до мен. Напоследък все по-често ми минаваше през ума, че единственото, което мога да направя, за да помогна на семейството си, е да използвам застраховката „Живот“.

Дейвид затаи дъх. Тази история толкова приличаше на неговата!

— Нямах пари, с които да плащам сметките, камо ли да започна нов бизнес — разказваше мъжът с треперещи устни и пресипнал глас. — Надявах се някой ден жена ми да си намери нов съпруг и дъщеря ми да има нов баща. Някой, който няма да ги разочарова. Реших, че само така ще получат живота, който заслужават. Отбих от пътя. Седях и размишлявах със снимката в ръце. Не исках да си представям системите, които бяха набучени в телцето на момичето ми. Затворих очи и сякаш чух звука на респиратора, който вкарваше въздух в дробовете ѝ. И изведнъж изпитах ужасен срам! Изпитах срам от мисълта да я изоставя и да се откажа от нея. Същевременно се почувствах силен, защото в този момент от живота ми беше напълно приложим Първият принцип. Вгледах се в снимката на детето и си казах: „Трябва да поема отговорност. Щом тя може да се бори толкова смело за живота си, значи и аз мога“.

Дейвид се чувства толкова съпричастен към думите на този човек, че се стресна от внезапните овации. Хората в цялата зала станаха на крака и аплодираха мъжа, докато той смутено ги изчакваше да утихнат.

Когато зрителите отново седнаха по местата си, Дейвид забеляза свободно място на един от последните редове, точно до пътеката. Изтича бързо натам, настани се и отново насочи вниманието си към подиума.

— Всъщност изборът не беше труден. Беше избор по принуда. Сега вече животът ни е напълно преобразен — финансово,

емоционално и духовно, буквално във всяко едно отношение. Семейството ми е напълно свободно. Сами разбирате, че не беше достатъчно просто да се сдобия със Седемте принципа на успеха и да разбера смисъла им. От момента, в който реших да ги направя част от живота си, бъдещето на семейството ми беше обезпечено. — Мъжът замълча, за да отпие глътка вода. Застана отстрани на катедрата и вдигна показалеца на дясната си ръка. — Да помислим заедно. Истината е, че повечето от нас имат твърде ограничено схващане за света, историята и собствените си способности да влияят върху развитието на всичко, което се простира извън непосредственото им обкръжение. Що се отнася до семейната история и приемствеността, ние ограничаваме интереса си до три, най-много четири поколения. Мнозина дори не знаят имената на прадядовците и прабабите си. Преди известно време Дейвид Пондър дари света със съкровище, което дава възможност на всеки да постигне успех. Присъствието ни тук тази вечер е доказателство за ползата от това съкровище. Сега обаче ще ви накарам да си представите едно бъдеще, което далеч надхвърля очакванията ви. В живота на всеки човек има моменти, в които му се налага да вземе решение. И изборът му може да се отрази на няколко поколения. Една тънка нишка, изпредена само от вас, към животите на стотици хиляди други хора, примерът ви, дори само решението ви може да промени целия свят. Ще го повторя още веднъж: едно ваше решение може да промени целия свят.

Ораторът многозначително задържа очи върху публиката. Върна се зад катедрата и отпи от чашата си. После се обърна към множеството и продължи:

— Знаете ли, усещането да чувстваш недоверието на хиляди хора едновременно е наистина удивително. — Тълпата му отвърна с топъл смях. — Добре, ще опитам пак: едно-единствено ваше решение може да промени целия свят. Слушайте, ще ви разкажа нещо изключително интересно. Денят е втори юли, 1863 година. Един учител от Мейн води битката на живота си. — Дейвид потръпна и от напрежение се наведе напред. — Името му е Джошуа Лорънс Чембърлейн. По-рано преподавател по риторика в колежа „Болдуин“^[2], а към момента на разказа трийсет и пет годишен полковник от Съюзната армия. Място на действието е Гетисбърг, Пенсилвания.

Ораторът описа опасната ситуация, в която бяха попаднали войниците на Чембърлейн, докато отбраняваха позициите си срещу армията на Северна Вирджиния, предвождана от генерал Лий. След пет кървави атаки на южняците Чембърлейн осъзнал, че войниците му едва ли ще издържат още дълго.

— Повече от половината от войниците на полка били избити, сред останалите имало много ранени. Силите на противника ги превъзхождали петкратно, а последната схватка се разразила пред самата стена, очи в очи. Никой нямал представа как въобще са успели да отблъснат южняците надолу по хълма. Според по-късните разкази за събитията някои от мъжете надвили противниците си в юмручен бой. Когато преброили амуниците, станало ясно, че разполагат с по-малко от две зареждания на човек. Докато гледали как в подножието на хълма нападателите се подготвят за заключителния удар и предусещали неизбежното поражение, войниците на Чембърлейн вече мислели за отстъпление. „Те имат числено превъзходство — коментирали отчаяно, — ще ни смажат. Положението е безнадеждно.“ „Джошуа! Джошуа! — изкрещял старши лейтенант Том Чембърлейн, брат на полковника. — Дай заповед!“ И той го направил. Джошуа Чембърлейн знаел, че не е дошъл на тази земя, за да губи. А загубата е единственият възможен резултат в живота на човек, приел настоящото положение. Или се движим напред, или губим. „Извадете щикове!“ — извикал той. Войниците го помислили за обезумял. В първия момент всички просто стояли неподвижно и го гледали. „Идват!“ — оповестил някой. „Казах, извадете щикове!“ — провикнал се Чембърлейн. — В атака!“ Докато войниците поставяли щикове, Чембърлейн извадил сабята си и се покатерил върху стената. Враговете вече били на по-малко от петдесет метра. Той насочил острието към тях и закрещял: „В атака! В атака!“. Тогава воините от Двайсети мейнски полк, гордостта на Армията на Потомак, прескочили стената и последвали учителя в историята. Щом войските на Конфедерацията видели водача на противника върху зида, тутакси спрели от изненада. Когато обаче Чембърлейн насочил сабята си към тях и дал заповед за атака, изумлението им било толкова силно, че те се обърнали и побягнали. Дори захвърлили заредените си оръжия. Били убедени, че това не са същите войници, с които вече са се изправяли лице в лице. Помислили, че е дошло подкрепление. Не могли да допуснат, че

изтощените формирования са в състояние да атакуват. За по-малко от десет минути дрипавата войска под командването на Чембърлейн пленила всички подразделения на Петнайсети и Двайсет и седми алабамски полк — общо над четиристотин души. И всичко това се случило, защото един човек взел решение за атака. Едно ваше решение може да промени света.

Публиката стана на крака с викове, Дейвид също — всички аплодираха и приветстваха думите на оратора. „Историята на Джошуа Чембърлейн ги вдъхнови — помисли си Дейвид. — И има защо. Разказа я все едно и той е бил там.“ Когато аплодисментите стихнаха, мъжът продължи:

— Мислите, че съм приключил, нали? Казвате си: „Добре, страхотна история, но как аз мога да променя света? Та Джошуа Чембърлейн е променил само изхода от една битка!“. Така ли смятате? Чуйте тогава! Общеизвестен факт е, че в битката при Гетисбърг Северът е претърпял сериозни поражения. Войските на Конфедерацията били завладели форт Съмтър^[3], след това разгромили Съзната армия при Манасас. Войниците на Лий удържали решителна победа край Ричмънд в битката при Седемте бора^[4] и после отново в Манасас във втората битка при Бул Рън. Южняците победили дивизиите на генерал Хукър^[5] при Чансълървил и нанесли съкрушителен удар на генерал Бърнсайд при Фредериксбърг. Историците са единодушни, че ако южняците бяха победили и при Гетисбърг, конфликтът щеше да приключи още същото лято. Една-единствена битка дележала Конфедерацията от спечелването на войната. Но не станало така! Учителят от Мейн бил награден с почетен медал от Конгреса. Висшестоящите офицери преценили, че действията на този мъж са спасили Съюзната армия от пълен крах. Джошуа Лорънс Чембърлейн обърнал битката, а с нея и войната. Разбирате ли какво означава това? Ако Югът беше спечелил, Америка такава, каквато е сега, нямаше да съществува. Щеше да има поне две, а по-вероятно и три държави на нейно място. Цялата световна история щеше да е различна. — Той си пое дъх и продължи. — Когато Хитлер помете Европа, когато Хирохито последователно завземаше островите в Пасифика, когато Садам Хюсеин разположи войските си в Кувейт, съществуваха Съединените американски щати, които да му се противопоставят. И всичко това — заради един мъж, който прескочил

стената. В онзи горещ юлски ден той също се страхувал за живота си, но не мислел за отстъпление. Дами и господа, нашият съвременен свят е резултат от едно решение за атака — решение, взето от колежански учител преди повече от столетие. Никога не си мислете, че не можете да промените настоящето. Можете! Едно ваше решение може да промени света.

Публиката отново се изправи на крака. Дейвид беше смаян. Докато ръкопляскаше, не можеше да спре да мисли за невероятната поредица от събития, които проследи ораторът. „Какво ли е станало с Чембърлейн?“ — зачуди се той. Щом тълпата утихна, ораторът продължи разказа и Дейвид разбра отговора.

— Хората тръгват след човека, който им казва „Следвайте ме!“. Щом някой е станал лидер, значи заслужава да бъде такъв. Ако водите другите към просперитет, ще получите онова, което искате и заслужавате. Джошуа Чембърлейн е направил избор, с който е променил света, и решението му е било възнаградено. До края на войната той провел още няколко успешни военни кампании. Получил четири награди за храброст и бил повишен в бригаден генерал при Питърсбърг със специална заповед на Юлисис Грант. Само няколко месеца по-късно бил произведен в чин генерал-майор за героизма, проявен при „Файв Форкс“^[6]. Измежду всички офицери именно на него президентът Линкълн наредил да приеме предадите се войски на Конфедерацията при Апоматокс. Там генералът смаял света, като наредил на войската си (обърнете внимание!) да отдаде почест на генерал Робърт Лий и победените южняци. Когато се завърнал у дома, Чембърлейн бил избран за губернатор с най-голямото мнозинство, известно досега в историята на Щатите. Бил преизбран три пъти, докато накрая се оттеглил, за да поеме ръководството на колежа „Болдуин“. Между другото, нека ви разкажа и за още една полза от решението му да атакува, пропусната от изследователите и историците. Тя е свързана с венеца от тръни. Споменат за пръв път в Библията, той символизира божествената закрила, която получава личността, предопределена да се отличи. Докато не извършиш това, за което си дошъл на този свят, никой не може да те нарани. След битката при Гетисбърг на Джошуа Чембърлейн му предстояли още победи, затова там бил защитен от трънен венец.

Тъмнокосият оратор бръкна във вътрешния джоб на самото си и извади сгънат лист. Вдигна го, за да го видят всички, и каза:

— Това е копие от едно писмо, адресирано до почитаемия губернатор Джошуа Чембърлейн. То пристигнало в Конгреса няколко години след войната. — Мъжът разгъна листа, постави го върху катедрата и зачете: — „Скъпи господине, искам да ви разкажа една случка от битката при Облия хълм^[7] при Гетисбърг, която засяга Вас и мен и от която днес съм много щастлив. На два пъти по време на битката животът ви беше в моите ръце. Бях се притаил между две скали и ви бях взел на мушка. Досетих се за званието ви по униформата и жестовете ви и сметнах, че ще свърша добра работа, ако ви ликвидирам. Подпрях пушката си на скалата и се прицелих. Тъкмо се канех да дръпна спусъка, когато някаква странна мисъл ми попречи. Засрамах се от слабостта си и отново се приготвих да стрелям. Със сигурност щях да ви уцеля, но по тялото ми премина същата странна тръпка. Не можех да дръпна спусъка, отказах се. Сега съм щастлив, че стана така. Надявам се, Вие също. Сърдечно ваш, редник от Петнайсети полк от щата Алабама.“

Ораторът бавно сгъна листа, прибра го обратно в самото си и застана на ръба на сцената. Дейвид имаше усещането, че гледа право в него.

— В този момент вие също имате закрилата на венеца от тръни. Дори да чувствате страх, нищо няма да ви се случи. Докато не изпълните онова, за което сте дошли на този свят, вие няма да бъдете наранени. — Ораторът разпери ръце към тълпата: — Приятели, всичко се свежда до това. Обстоятелствата може да не са толкова драматични като при Джошуа Чембърлейн, но принципът е същият. В живота на всеки човек идва момент, в който се налага да вземе решение. И това решение има дълготраен ефект върху идните поколения. То е в състояние да промени света. Решението... да атакувате. Направете го. Променете живота си. Променете бъдещето на семейството си. Променете света. Атакувайте. — Публиката затаи дъх. Високият мъж обходи зрителите с поглед и тихо повтори: — Атакувайте. — Замълча за момент и после отново прошепна: — Атакувайте!

През следващите няколко секунди, които сякаш продължиха цяла вечност, никой не помръдна. Последва оглушителен взрив от аплодисменти и хилядите зрители скочиха на крака като един. Те

приветстваха не само този човек, който им даде послание за надежда, те празнуваха собственото си бъдеще.

Ръкоплясканията не утихнаха докато ораторът, който вече беше изчезнал през изхода, не се завърна отново на сцената. Той помахаше в знак на признателност за приветствията и Дейвид се усмихна, като го видя да повдига вежди от изненада. Помахаше отново, обръщайки се във всички посоки, и бързо слезе от сцената.

Последваха няколко кратки съобщения по аудиоуредбата, но по всичко личеше, че най-съществената част от програмата е приключила.

Залата се опразни за по-малко от трийсет минути. Дейвид изчака встрани, докато върволицата от мъже и жени се източи. Взираше се в лицата им и виждаше решителност, облекчение и душевен мир, който може да ти даде само вярата. Хвърли един последен поглед назад, влезе в тунела, намери изхода и потъна в мразовитата нощ.

Докато вървеше безцелно по тротоара, той наблюдаваше стоповете на колите, които маневрираха към изхода на паркинга. Хрумна му, че няма представа какво ще прави сега. „Дали трябва да се срещна с още някого? Да потърся нещо? Да отида някъде?“ Слезе от тротоара и навлезе в пространството за паркиране. Нощният въздух беше чист и макар да беше доста студено, Дейвид се чувстваше удивително добре. „Всъщност — помисли си, — никога не съм се чувствал по-добре!“ Огледа огромния празен паркинг — асфалтът, прорязан от бели линии, сякаш нямаше край.

Един час по-късно всички коли бяха напуснали паркинга — с изключение на една, която стоеше точно срещу него, на около шейсет метра разстояние. Изглеждаше му позната и Дейвид тръгна натам. Малка, сребриста, само десният ѝ калник беше черен. „Додж Колт“ с две врати. „Ха-ха! — засмя се той, щом наближи. — Бас държа, че парното и стоповете още не работят.“

Колата беше отключена и ключовете висяха на таблото. Дейвид влезе вътре и забеляза черния анорак, който беше захвърлил на задната седалка... кога? Тази сутрин? Ако се замислеше за това, само щеше да се обърка. Завъртя ключовете и двигателят се пробуди.

Протегна ръка към сенника — да, там беше часовникът му с евтината златиста каишка, закопчана около портфейла. „Охо! — Той го сложи на китката си, а портфейла хвърли на съседната седалка. — А сега накъде? — замисли се Дейвид на фона на шумното бръмчене на

двигателя. Огледа се и забеляза, че красивата бяла сграда, която беше привлякла вниманието му по-рано, се вписваше като в рамка в десния заден прозорец. — Ясно!“ — промълви тихо и включи на скорост.

Направи поредица от завои, докато излезе от паркинга, после пое по посока на бялата кула. От време на време я зърваше между сградите и дърветата. Не беше трудно да я локализира. Все пак беше най-високата сграда в града.

На няколко пресечки от целта спря колата. Втренчи се в табелата с името на улицата и не можа да повярва на очите си. Озърна се. Беше около полунощ. Наоколо не се виждаха други автомобили. Дейвид отвори вратата и излезе. Отиде до ъгъла и погледна табелата отблизо. Обърна се тихо и пак се върна в колата. Включи на скорост, пое дълбоко въздух и продължи... по булевард „Дейвид Пондър“.

Сградата се извисяваше срещу него. От двете страни на шосето бяха засадени дъбове. Когато наближи, Дейвид остана възхитен от величествения фонтан пред централния вход, който изстрелваше водата високо във въздуха. Не можеше да откъсне очи от архитектурния шедьовър. Като стигна до него, просто отби до тротоара и слезе.

Трийсетметров пешеходен пояс от сив матиран мрамор опасваше кулата. Заради отраженията тъмният камък изглеждаше влажен.

Дейвид тръгна покрай кулата. Петте въртящи се врати на главния вход бяха заключени. Долепи лице до стъклото вдясно от тях и надзърна вътре, като постави ръце около очите си, за да засенчи отблясъците. Изглежда целият приземен етаж беше входно пространство — лоби, покрито с висок купол. Гигантски палми растяха в огромни саксии, наредени между вратите на няколко прозрачни асансьора, които очакваха сутрешните си посетители в дъното. По стените бяха окачени картини. В центъра шумеше водопад, който се спускаше от дванайсетметрова гранитна канара към изкуствено езеро. Пред него се извисяваше бял каменен блок. Дейвид го виждаше под ъгъл, но успя да разчете надписа: „Пондър Интернешънъл“. Отмести се от стъклото. Никак не беше изненадан. Развълнуван — да, но не и изненадан. Сблъска се с реалността на собственото си успешно бъдеще. „Една тънка нишка, изпредена само от вас, към животите на стотици хиляди хора — спомни си той. — Някои от тях работят тук.“

Преди да се върне, поспря пред фонтана и прочете: „Хвърлените от Вас монети се използват в подкрепа на зоопарка «Джени Пондър» в Далас“. Усмихна се и продължи към колата си.

Известно време кара наслуки и установи, че улиците са пусти, а градът — странно спокоен. Мина покрай изоставена постройка — някогашния склад на Маршал, който явно не се използваше от години. Сякаш на автопилот се отправи към стария си квартал и видя на пощенската си кутия името „Маклейн“. Дряновете, които някога беше засадил заедно с Джени до къщата, сега стигаха до самия ѝ покрив.

Дейвид се завъртя около църквата, мина покрай основното училище, поклати глава, когато установи, че химическото предприятие, за което беше работил толкова много години, отново е сменило собственика си. Не след дълго се озова на отбивката, която извеждаше извън града. Осъзна, че вече е съвсем различен човек. Когато пое по шосето за Грайтън, съвсем бегло си спомняше, че е бил там. В ума му се въртяха мисли за Труман и за пронизващите му ясносини очи...

Хвърли поглед към скоростомера. Движеше се с над сто километра в час. Спомни си трона на Соломон и по лицето му премина лека усмивка. Царят му беше казал, че това е просто един стол...

Наоколо не се виждаха други превозни средства. Фаровете на малката кола прорязваха мрака като артилерийския огън на възвишението в Пенсилвания. Дейвид натисна по-силно газта и пред очите му изникна увереното изражение на морския капитан, взрян в хоризонта. Сто и дващест... сто дващест и пет километра в час. Ане — това прекрасно малко момиче. „Татко казва, че страхът не е подходящото длето, с което да издялкаш утрешния си ден.“

Докато профучаваше по стръмнините и завоите, Дейвид напълно загуби представа за скоростта. „Говорих с Абрахам Линкълн — замисли се той. — Тайната на прошката не ти коства нищо, а струва милиони.“ Мислите препускаха бясно в главата му. „Ти си последният пътешественик — чуваше гласа на архангела. — Ти получи в дар съкровище, което има силата да промени света. От сега нататък всичко зависи от теб.“

В този момент доджът стъпи върху моста. Изграден над малък поток, той беше дълъг не повече от петнайсет метра, но автомобилът

поднесе, завъртя се върху заледената настилка и се блъсна в мантинелата.

Странно — Дейвид изобщо не се опита да го овладее, когато се устреми към отсрещната канавка, преодоля я и излетя от пътя. Сякаш наблюдаваше ставащото на забавен кадър. Искаше му се да запомни всичко, особено момента, в който разбира, че колата няма да избегне огромното дърво...

При последната си съзнателна мисъл Дейвид сграбчи волана и затвори очи. В съзнанието му звучеше гласът на оратора от залата: „Докато не постигнете онова, за което сте дошли на тази земя, няма да бъдете наранени“.

Настъпи тишина.

[1] Реюниън Тауър — прочута американска обсерватория, една от забележителностите на град Далас (щата Тексас). Построена е през 1978 година на булевард „Реюниън“ (англ. reunion букв. „обединение“). Представлява 171-метрова кула, завършваща с гигантска сфера, която обгръща последните 3 етажа. — Б.ред. ↑

[2] Колежът „Болдуин“ е основан през 1794 година в град Брунсуик (щата Мейн). Негови възпитаници са Джошуа Лорънс Чембърлейн (1852) и сенаторът Джордж Митчъл (1954), специален пратеник на президента Обама в Близкия Изток. — Б.ред. ↑

[3] Форт Съмтър — петоъгълна крепост в Южна Каролина, наречена на името на генерал Томас Съмтър, герой от Американската война за независимост (1775–1783). Изграждането на съоръжението започва през 1827 година, но през 1860 година все още не е приключило. — Б.ред. ↑

[4] Битката при Седемте бора се състои на 31 май — 1 юни 1862 година в окръг Хенрайко, щата Вирджиния. — Б.ред. ↑

[5] Генерал-майор Джоузеф Хукър (1814–1879) поема командването на Съюзната армия през януари 1863 година. Името му е свързано с историческите боеве при Уилямсбърг, Антийтъм, Фредериксбърг и Чансълървил и с кампаниите Чатануга и Атланта. — Б.ред. ↑

[6] На 1 април 1865 година в битката при Файв Форкс (югозападно от Питърсбърг, щата Вирджиния) южняците претърпяват

поражение, след което Съюзната армия завзема Питърсбург и Ричмънд. — Б.ред. ↑

[7] Малкия объл връх — скалист хълм южно от Гетисбург (щата Пенсилвания). — Б.ред. ↑

ЕДИНАЙСЕТА ГЛАВА

— Скъпи! Събуди се!

Със замъглено зрение Дейвид се опита да фокусира силуета, застанал пред него.

— Аз съм. Елън. Чуваш ли ме?

Сякаш долови още един глас — мъжки:

— Може да отнеме известно време, госпожо Пондър.

Звучите долитаха отдалече.

— Татко, обичам те. — Това не беше ли Джени?

— Дейвид, миличък, аз съм до теб.

Усети ръката на съпругата си и погледът му леко се проясни. Успя да различи лицето ѝ. Беше толкова красива...

— Елън! — Главата ужасно го болеше. — Елън! — прошепна отново и протегна ръка, за да я докосне.

— Тук съм, скъпи. — По страните ѝ се стичаха сълзи. — Моля те, не мърдай. Дейвид, катастрофирал си с колата. Сега си в болницата.

— Не плачи! — каза Дейвид. — Всичко ще се оправи.

Опита се да седне, но Елън нежно го натисна назад:

— Да, скъпи. Ще се оправиш, но сега имаш мозъчно сътресение. Дейвид, моля те, не мърдай.

Зрението и слухът му ту се проясняваха, ту се замъгляваха, гласовете се приближаваха и отдалечаваха, звучаха ясно, а после заглъхваха...

— Къде е Джени?

— Тук е.

— Тук съм, татко. — Тя се приближи до леглото. — Обичам те.

— И аз те обичам. Как е гърлото ти?

— Боли ме малко, но се понася.

Дейвид докосна копринената ѝ коса.

— Ще те излекуваме, миличка. Обещавам! Елън? — Произнесе името ѝ по-силно, отколкото възнамеряваше. Тя продължаваше да

държи ръката му. — Чуй ме, Елън, всичко ще бъде наред. Научих много важни неща. Бях на места, които...

Внезапно се пробуди. Само за няколко секунди умът му се проясни и зрението му се възвърна. Дейвид се огледа и видя съпругата си, дъщеря си и един нисък човек с бяла престилка.

— Къде съм?

— В болницата, скъпи — отвърна Елън. — Катастрофирал си с колата.

— Така ли?

— Ще се възстановите, господин Пондър — намеси се ниският мъж. — Аз съм доктор Грийн. Голям късметлия сте.

— Блъснах се в едно дърво.

— Точно така — потвърди докторът. — Щом си го спомняте, това е добър знак. Имате тежко мозъчно сътресение. Помните ли нещо друго?

— Бях на стадиона.

Елън сбърчи вежди:

— Не, скъпи. Бил си на работа. Дейвид, защо си се отдалечил толкова от града?

— Госпожо Пондър — прекъсна я докторът, — известно време ще се чувства объркан: неясни сънища и спомени, преиначени разговори... — Той се усмихна на Дейвид и вдигна рамене. — Това е от травмата на главата, но иначе нищо ви няма. Честно казано, за пръв път виждам подобно нещо. Черепът не е засегнат. Колегите, които ви докараха, казаха, че сте изхвъркнали от колата, но като изключим сътресението, не открихме нищо — дори една пукната костичка. Вие сте невероятен късметлия.

Докато мъжът с бялата престилка му разясняваше курса на лечението, както и колко дълго ще остане и болницата, Дейвид се взря в Елън и Джени. Не се съмняваше, че е късметлия, но го налегна някакво странно разочарование. Излиза, че всичко е било само сън.

— ... но разбира се, това ще отнеме време — заключи лекарят и се обърна към детето: — Така че хайде да излезем за малко и да оставим баща ти да си почине.

— Ще закарам Джени вкъщи, скъпи — обади се Елън. — Мама и татко дойдоха да ми помагат, така че сега са у дома. Веднага щом я оставя, се връщам. Обичам те.

Тя го целуна нежно по бузата и тръгна към вратата.

— И аз те обичам, Елън. Съжалявам, че стана така — промълви той.

Елън се върна до леглото, надвеси се над съпруга си и го погледна право в очите:

— Дейвид, няма за какво да съжаляваш. Аз и Джени те обичаме, вярваме ти и с нетърпение те очакваме вкъщи. Нали само преди малко ни каза, че всичко ще се оправи! — Тя се усмихна. — Е, прав беше!

Дейвид остана да лежи сам в малката болнична стая. Слушаше шума от чаткането на токчетата ѝ и скърцането на спортните обувки на Джени. „Сън“ — помисли си той и въздъхна дълбоко.

Не му се спеше. Тялото му пулсираше, а главата продължаваше да го боли. Мониторът вляво от него тихо пиукаше. От другата страна на леглото висеше пластмасова банка, закачена на дълга стойка. От нея се спускаше маркуч с игла накрая, която влизаше във вената на ръката му.

В ъгъла на стаята беше разположена малка кушетка. Дали Елън е спала там? Колко ли време е прекарал в болницата? На стената беше монтиран телевизор. Имаше още една врата, която вероятно водеше към банята. „Няма нищо за разглеждане“ — каза си Дейвид и заби поглед в тавана.

А всичко беше толкова реално... Сякаш наистина беше там. Просто знаеше, че е бил. В Потсдам. И в Амстердам. И с Колумб на кораба „Санта Мария“. Беше претърпял цели две катастрофи. Никой обаче нямаше да му повярва, а като се има предвид къде се намираше в момента, той самият също не беше склонен да си вярва.

„Както и да е — каза си, — не е важно какво съм преживял, а какво съм научил. Дори да е било само сън, нима това прави Седемте принципа по-малко ценни?“ Успокои се, когато осъзна, че ако се концентрира, ще успее да възпроизведе най-важните изрази и основната идея на всеки от тях.

Понеже не можеше да бъде сигурен, че ще ги помни за дълго, взе химикалката и тефтера, поставени от услужлива ръка на малката масичка до главата му. Иглата във вената му причиняваше болка, но той реши да не ѝ обръща внимание. Седна на леглото и написа:

1. Поемам пълна отговорност. Отговорен съм за миналото и бъдещето си.
2. Аз съм човек на действието. Действам на момента. Правя избора си на мига.
3. Сърцето ми е изпълнено с решителност. От днес аз определям посоката.
4. Днес ще избира да бъде щастлив. Благодарен съм за това, което имам.
5. Ще посрещна деня с опрощение. Ще си простя.
6. Ще търся мъдростта. Ще подбирам внимателно приятелите си.
7. Ще преследвам целите си до край. Вярата ми е силна.

Дейвид прочете написаното и доволно поклати глава.

Беше уморен. По-късно отново щеше да поразсъждава над принципите, за да запази в сърцето си всеки един от тих, както го беше посъветвал Гавраил. Пое си дълбоко въздух, въздъхна и се поправи — както беше сънувал, че го съветва Гавраил.

„Няма значение — помисли си Дейвид, загледан в тавана. — Със семейството ми всичко ще бъде наред. Бъдещето ни е сигурно. Аз ще го направя такова.“ Неравната повърхност, по която блещукаха отраженията от светлините, му заприлича на звездно небе.

Затвори очи. Може би все пак му се спеше.

Тъкмо се унасяше, когато чу вратата тихо да се отпаря. Влезе медицинската есетра:

— Съжалявам, не исках да ви будя.

— Няма проблем. Не бях заспал.

— Почивайте си — любезно отвърна тя. — Само ще оставя това и излизам. — В ръката си държеше черен найлонов плик и се протегна, за да го сложи на стола.

— Какво е това? — попита Дейвид.

— Лични вещи. Портфейлът ви и разни други дреболии, обувките ви... всичко, което е било у вас, когато сте катастрофирали. Току-що го донесоха от „Бърза помощ“.

— Бихте ли ми подали плика? Искам да си сложа часовника.

— Разбира се — отвърна сестрата и постави плика на леглото. — Часовникът ви е тук. Направихме инвентарен опис на всичко.

— Благодаря — отвърна Дейвид и тя излезе от стаята.

Внимателно, за да не размести иглата в ръката си, той извади двете обувки. В едната бяха натъпкали чорапите, а в другата — бельото му. Под тях откри тениската и джинсите, прилежно сгънати. Венчалната му халка изпадна от тях и се търкулна върху белия чаршаф. Дейвид я постави на пръста си и отново бръкна в плика за часовника. Сложи го на китката си и закопча каишката. После извади връзката с ключовете и портфейла си. „Не бях ли оставил портфейла до мен на седалката? — опита се да си спомни той. — Слава богу, някой се е сетил да го вземе от колата.“

Повдигна плика, за да го махне от леглото, и изведнъж усети, че в него има още нещо. Отново го отвори. В първия момент не видя нищо. Но там, в ъгъла, се беше сврял малък тъмен предмет.

Дейвид не смееше да си поеме въздух, сърцето му биеше лудо, докато ровеше из гънките на найлона. Очите му се наляха със сълзи, щом извади малката кесия за тютюн на светлината.

Беше тъмносиня, ушита от груб плат, който от прекомерна употреба беше придобил кадифена мекота. Изглеждаше овехтяла и захабена, но въпреки това красива, в нея имаше нещо величествено — беше собственост на офицер. На двете златисти метални копчета, с които се затваряше капачето, бяха изобразени орли. А точно над копчетата, върху капачето, бяха избродирани кръстосани мечове — символ на борецкия се човек.

Издание:

Автор: Анди Андрюс

Заглавие: Съкровищата на пътешественика

Преводач: Георги Георгиев

Година на превод: 2010

Език, от който е преведено: английски (не е указано)

Издател: SKYPRINT

Година на издаване: 2011

Редактор: Ира Коловска

ISBN: 978-954-390-071-8

Адрес в Библиоман: <https://biblioman.chitanka.info/books/16807>

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.